

Eläkkeensaajan asumistuki

16.05.2023

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	3
1.3 Oikeus ja edellytykset	3
1.3.1 Asumistukeen oikeuttavat eläkkeet	3
1.3.2 Ei oikeutta	4
1.4 Suhde muihin etuuksiin	5
1.5 Hakeminen	6
1.5.1 Vireilletulo	7
1.5.1.1 Lähettäjän vastuu	9
1.5.1.2 Asiakirjan siirto	9
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	9
1.5.2.1 Henkilö itse	9
1.5.2.2 Edunvalvoja	10
1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	10
1.5.2.4 Asiamies eli valtuutettu	11
1.5.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	11
1.5.2.6 Hyvinvointialue	12
1.5.2.7 Kuolinpesä	12
1.5.3 Haku aika	12
1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen	13
1.5.4.1 Lisäselvitykset asumistuessa	15
1.5.5 Hakemuksen peruminen	15
1.6 Määrä	15
1.7 Määräytymisperusteet	16
1.7.1 Asumismenot	17
1.7.1.1 Enimmäismäärät	18
1.7.1.2 Vuokra-asunto	18
1.7.1.2.1 Huomioon otettavat asumismenot	18
1.7.1.2.2 Pää- ja alivuokralainen	19
1.7.1.2.3 Avohuollon toimintayksiköt ja laitokset	20
1.7.1.2.4 Yhteismajoituksessa asuvat	20
1.7.1.3 Asumisoikeusasunto ja osaomistusasunto	21
1.7.1.4 Omistusasunto	21
1.7.1.4.1 Osakeasunto	22
1.7.1.4.2 Omakotitalo	23
1.7.1.4.2.1 Lämmitysnormi	23
1.7.1.4.2.2 Vesinormi	24
1.7.1.4.2.3 Kunnossapitonormi	24
1.7.1.4.3 Asuntolainojen korot	24
1.7.1.4.4 Tontinvuokra	25

1.7.1.5 Asumismenojen jakaminen	25
1.7.1.6 Yhteisomistus	25
1.7.1.7 Omaisen luona asuvan asumismenot	26
1.7.1.8 Asumisoikeus	27
1.7.2 Perhesuhteet	27
1.7.2.1 Eri talous	28
1.7.2.2 Yhteistalous	28
1.7.2.3 Avoliitto	29
1.7.3 Tulot ja vähennykset	30
1.7.3.1 Eläkkeet ja korvaukset	32
1.7.3.1.1 Määrän selvittäminen	34
1.7.3.1.1.1 Ulkomaan eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen	34
1.7.3.2 Palkkatulot	38
1.7.3.3 Elinkeinotoiminnan tulot	39
1.7.3.3.1 Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa	40
1.7.3.4 Maa- ja porotalouden tulot	41
1.7.3.5 Metsätalouden tulot	41
1.7.3.6 Osinkotulot	42
1.7.3.7 Syytinki	43
1.7.3.8 Korkotulot	43
1.7.3.9 Luovutusvoitot	44
1.7.3.10 Vuokratulot	44
1.7.3.11 Sosiaalietuudet	45
1.7.3.12 Etuoikeutetut tulot	46
1.7.3.13 Vähennykset	47
1.7.4 Omaisuus ja velat	48
1.7.4.1 Huomioon otettava omaisuus	49
1.7.4.2 Omaisuus, jota ei oteta huomioon	49
1.7.4.3 Omaisuuden arvioiminen ja selvittäminen	50
1.7.4.3.1 Omaisuuslajit ja niiden tuotto	51
1.7.4.4 Omaisuudesta vähennettävät velat	52
1.7.4.5 Taloudellisen aseman heikentäminen	52
1.7.4.6 Tiedot rahalaitoksilta	54
1.8 Ratkaiseminen	55
1.8.1 Esteellisyydestä	55
1.8.1.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	55
1.8.1.2 Esteellisyyden toteaminen	55
1.8.2 Lisäselvitykset	55
1.8.3 Kuuleminen	56
1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?	56
1.8.3.2 Miten kuullaan?	56
1.8.4 Päätöksen antaminen	56
1.8.4.1 Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa	57
1.8.4.2 Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa	57
1.8.4.3 Väliaikainen päätös	58
1.8.4.4 Päätöksensaajat	59
1.8.4.5 Ratkaiseminen käytettävissä olevien tiedoin	60

1.9 Maksaminen	60
1.9.1 Maksuosoite	60
1.9.2 Maksunsaajat	60
1.9.2.1 Etuudensaaja	61
1.9.2.2 Edunvalvontavaltuutettu	61
1.9.2.3 Edunvalvoja	62
1.9.2.4 Vuokranantaja	64
1.9.2.4.1 Tiedot vuokranantajasta	65
1.9.2.4.2 Toimenpiteet muuttotilanteessa	65
1.9.2.4.3 Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus	66
1.9.2.4.4 Vuokranantajalta periminen	68
1.9.2.5 Hyvinvointialue	70
1.9.2.5.1 Sijais- ja jälkihuolto	70
1.9.2.5.2 Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt	70
1.9.2.6 Vangin perhe	72
1.9.2.7 Kuolinpesä	73
1.9.3 Ulosotto	73
1.9.4 Maksaminen regressinä	73
1.9.4.1 Yleisen asumistuen korvaukseksi	74
1.9.4.2 Toimeentulotuen korvaukseksi	74
1.9.5 Ennakonpidätys	75
1.9.6 Viivästyskorotus	75
1.9.6.1 Viivästysaika	76
1.9.6.1.1 Kolmen kuukauden sääntö	76
1.9.6.1.2 Yhden kuukauden sääntö	78
1.9.6.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)	78
1.9.6.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)	79
1.9.6.2 Erityistilanteet	79
1.9.6.3 Korkoprosentti	80
1.9.6.4 Ei viivästyskorotusta	81
1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista	81
1.9.7.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen	81
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	82
1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	82
1.12 Tarkistaminen	82
1.12.1 Määräaikaistarkistus	83
1.12.2 Asunnon vaihto	84
1.12.3 Perhesuhteiden muutos	84
1.12.3.1 Puolison tai oma laitoshoido	85
1.12.3.2 Puolison vankilassaolo	85
1.12.4 Huomattava muutos	85
1.12.5 Tarkistamisajankohta	87
1.12.6 Eläkelaji vaihtuu	87
1.13 Keskeyttäminen	87
1.13.1 Väliaikainen keskeyttäminen	87

1.13.2 Laitoshoito	88
1.13.3 Keskeyttäminen vankilassa olon vuoksi	90
1.14 Lakkauttaminen	90
1.14.1 Pyynnöstä lakkauttaminen	91
1.14.2 Lakkautusajankohta	92
1.15 Liikamaksu	93
1.15.1 Takaisinperintä	93
1.15.2 Regressimenettely	93
1.15.2.1 ELAT-YLAT-regressi	93
1.15.2.2 Tuloksi luettavasta eläkkeestä valitus vireillä	94
1.15.2.3 Työeläkettä korotettu takautuen	95
1.16 Etuusväärinkäytös	96
1.17 Muutoksenhaku	96

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun olet asiakkaan kanssa palvelutilanteessa tai aloitat eläke-etuushakemuksen käsittelyn, kartoita ensin asiakkaan kokonaistilanne. Mieti asiakkaan tilannetta laajalaisesti esim. ikä, perhe, tulot, terveys, asuminen Suomessa ja ulkomailla. Aloita kartoitus Oiwan koostenäytöltä, josta näet etuuksien tilanteen mm. maksussa olevat etuudet, vireillä olevat etuudet ja yhteydenotot. Katso myös asiakkaan asiakasmuistio. Siellä voi olla ennakkotietoa asiakkaan asian selvittelystä ja asioinnista.

Huomio kartoitustilanteessa, tarvitsetko lisätietoja asiakkaalta ja huomioi perheen tilanne. Ole yhteydessä asiakkaaseen ensisijaisesti puhelimitse. Valmistaudu yhteydenottoon huolella, jotta asiakkaan kaikki asiat tulevat kerralla kuntoon. Asiakkaan palvelutarve voi edellyttää myös ajan varaamista esim. puhelinpalveluun. Kun varaat ajan asiakkaalle tai asiakas on itse varannut ajan, nosta tieto ajanvarauksesta palvelutietoihin. Jos asiakas itse on varannut ajan, on hyvä tarkentaa ennakkosoitolla, mihin asiaan asiakas tarvitsee ajanvarausta. Ennen ajanvarauspalvelua, kartoita asiakkaan tilanne etuuksittain, missä etuuksissa palvelua tarvitaan.

Jos hakija on toimeentulotuen asiakas, tarvitsemasi liite esim. tiliote voi olla jo käytettävissä. Kun huomaat palvelutilanteessa, että asiakas tai perhe tarvitsee muita Kelan etuuksia tai palveluja, ohjaa asiakasta hakemaan tarvittavia etuuksia tai tee toimeksiantotyö toiseen etuuteen asian selvittämiseksi.

Jos Kelan etuudet ja palvelut eivät ole riittäviä ja asiakkaalla on esim. sosiaalihuollon tarve tulottomuus, taloudenhallinnan haasteita, asunnottomuus tai alentunut toimintakyky, ohjaa asiakasta ensisijaisesti itse ottamaan yhteyttä hyvinvointialueen palveluihin. Neuvo asiakasta ottamaan yhteyttä myös muihin palveluntuottajiin, mitä hänen elämäntilanteensa edellyttää.

Asiakas voi tarvita myös erityistä tukea peruspalvelun lisäksi Kelan moniammatillisena palveluna, joka edellyttää useimmiten yhteistyötä Kelan ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Etuuksia ja palveluja, joilla voi olla vaikutusta asiakkaan elämäntilanteessa

Vakuuttaminen

- Onko vakuuttamisasia selvitetty? Vakuuttamistiedot eivät vastaa asiakkaan/edunjättäjän nykytilannetta?
- Onko vakuuttamisen hakemustyö vireillä? Onko asiakas toimittanut Y77- tai Y38-liitettä?
- Aloita tarvittaessa vakuuttamisen selvittäminen.

Eläkkeet ja oleskelu muualla kuin Suomessa

- Asuuko tai onko eläkkeenhakija/edunjättäjä asunut tai työskennellyt muualla kuin Suomessa? Onko U-liite täytetty?
- Aloita tarvittaessa ulkomaan eläkkeen hakeminen prosessin mukaisesti

Työeläkkeet ja korvaukset

- Saako asiakas muualta kuin Kelasta eläkkeitä tai korvauksia? Tarkista niiden vaikutus eläke-etuuksiin.
- Onko asiakkaan elämäntilanne muuttunut? Onko asiakas hakenut kaikki hänelle kuuluvat työ- ja perhe-eläkkeet?

Takuueläke

- Onko eläkkeensaajan muut eläketulot pienet? Onko takuueläkeoikeutta?
- Onko asiakas hakenut Suomesta ja ulkomailta kaikki eläkkeet, joihin voi olla oikeus?

Asumisen tuet

- Mikä on asiakkaan perhe- ja elämäntilanne?
- Mihin asumisen tukeen asiakkaalla on oikeus?

Eläkettä saavan hoitotuki

- Huomaatko eläke-etuutta ratkaistaessa tai palvelutilanteessa, että asiakkaan toimintakyky on heikentynyt eikä hän suoriudu päivittäisistä toiminnoistaan? Kehota asiakasta hakemaan eläkettä saavan hoitotukea.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

- Onko asiakkaan toimintakyky heikentynyt?
- Ennen eläkkeen alkamista asiakkaalla voi olla oikeus vammaistukeen.

Etuuksien maksaminen

- Osaako asiakas huolehtia raha-asioistaan?
- Asiakkaan toimintakyky ja elämänhallinta on voinut muuttua siten, ettei hän kykene enää huolehtimaan raha-asioistaan. Myös Kelasta voit olla yhteydessä DVV-virastoon (Digi- ja väestötietovirasto) edunvalvonta-asian vireille ottamisesta.

Lääkkeet

- Huomaatko eläke-etuutta ratkaistaessa, että asiakkaalla voisi olla oikeus erityiskorvattaviin lääkkeisiin? Ohjaa asiakasta hakemaan lääkkeen erityiskorvattavuutta.

Sairauspäiväraha

- Onko sairauspäivärahaa haettu?

Kuntoutus

- Huomaatko eläke-etuutta ratkaistaessa, että asiakas voisi hyötyä kuntoutuksesta?

Kuntoutusraha

- Onko kuntoutusrahaa maksettu samalta ajalta, jolta ole eläkettä myöntämässä? Huomioi silloin regressiperintä.

Työttömyyskorvaus

- Onko työkyvyttömyyseläke hylätty? Onko muutoksenhaku vireillä eläkkeestä?
- Kehota asiakasta tarvittaessa ilmoittautumaan työnhakijaksi toimeentulon turvaamiseksi.

Toimeentulotuki

- Onko asiakas tuloton tai tulot ovat pienet?
- Onko asiakkaan elämäntilanne muuttunut? Työttömyys, tulottomuus, asunnottomuus, aviero? Onko tehtävä ilmoitus sosiaalityön tarpeesta?
- Onko toimeentulohakemus vireillä? Onko maksuvaatimusta tehty eläke-etuuksiin?
- Tulisiko toimeentulotukihakemusta kiirehtiä?

Kotipalvelut ja omaishoidontuki

- Asuuko asiakas kotona ja hänellä on vaikeuksia selvitä päivittäisistä toiminnoistaan ilman ulkopuolisen tukea? Onko hyvinvointialueen kotipalvelulle tarvetta? Kehota asiakasta ottamaan yhteyttä asuinkunnan kotipalveluun tai tee tarvittaessa ilmoitus hyvinvointialueelle sovitulla tavalla.
- Onko asiakas omaishoitaja? Kehota asiakasta tarvittaessa selvittämään hyvinvointialueelta mahdollisuus omaishoidontukeen.

Jos havaitset kokonaistilanteen kartoittamisessa, että asiakkaalla on useita tai isoja ongelmia terveydessä, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta. Lue lisää: Moniammatillinen palvelu

1.2 Tavoite

Asumistuen tavoitteena on pienituloisten eläkkeensaajien asumismenojen alentaminen.

1.3 Oikeus ja edellytykset

Asumistukea voi saada Suomessa asuva 16 vuotta täyttänyt henkilö, joka saa asumistukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta (EAL 8 §) ja jolla on asumistuessa huomioon otettavia asumismenoja. Eläkkeensaajan asumistukea ei kuitenkaan myönnetä henkilölle, jolla on oikeus yleiseen asumistukeen. Lue lisää eläkkeensaajan asumistuen ja yleisen asumistuen suhteesta (Suhde muihin etuuksiin > Yleinen asumistuki).

Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan ([AspSotul](#) 5 §, 6 §, 10 §).

Eläkkeensaajan asumistuki on asetuksen (1408/71) mukainen maksuihin perustumaton erityisetuus eikä sitä myönnetä eikä makseta ulkomaille.

1.3.1 Asumistukeen oikeuttavat eläkkeet

Asumistukea voi saada 16 vuotta täyttänyt henkilö, joka **saa**

- Kelan maksamaa vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea, leskeneläkettä, takuueläkettä tai eläketukea.

- työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, työraueläkettä, täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka leskeneläkettä
- kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain, kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain taikka valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain mukaista vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä
- täyden työkyvyttömyyden perusteella jatkuvasti maksettavaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai leskeneläkettä, jota maksetaan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai sotilasvammalain perusteella
- lakisääteisen tapaturmavakuutuksen mukainen jatkuvasti maksettava kuntoutusraha vuoden kuluttua vahingon sattumisesta
- täyden työkyvyttömyyden perusteella jatkuvasti maksettavaa liikennevakuutusta koskevien eri lakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä
- täyden työkyvyttömyyden perusteella jatkuvasti maksettavaa ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi
- tapaturmavakuutuslain/liikennevakuutuslain perusteella maksettavasta kuntoutuksesta annettujen lakien mukaista jatkuvasti maksettavaa täyttä (haitta-aste 100 %) korvausta.
- edellä mainittuja etuuksia vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta

Jatkuvasti maksettavaksi katsotaan etuus, jota maksetaan vähintään kuusi kuukautta.

Jos henkilö on välittömästi ennen työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain mukaista työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämistä saanut eläkkeensaajan asumistukea, asumistuen maksamista jatketaan niin kauan kuin asumistuen saamisen edellytykset muuten täyttyvät, vaikka eläkettä ei makseta eläkkeen lepäämisen aikana. Lue lisää jatkuvasta tulosta.

Jos eläke on jätetty lepäämään kansaneläkelain 17 §:n mukaisesti, henkilöllä ei ole kansaneläkkeen perusteella oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen, koska hänelle ei sitä makseta. Kansaneläkelain 17 §:n perusteella eläke on voinut olla lepäämässä 30.11.2014 asti.

Asumistukeen oikeuttavia työeläkkeitä ovat

- yksityisten alojen työeläkkeet (TyEL tai TEL, LEL, TaEL sekä MEL, MYEL ja YEL)
- julkisten alojen työeläkkeet (VaEL, KuEL, KiEL, Suomen Pankin, Kelan, Ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan työeläkkeet)
- valtion, kunnan, kuntainliittojen ja seurakuntien vanhojen järjestelmien mukaiset lakeihin ja eläkesääntöihin perustuvat työeläkkeet.

Jos työeläkettä ei ole tapaturma- tai liikennevahinkokorvauksen yhteensovituksen vuoksi jäänyt maksettavaksi, tällainen työeläke ei ole asumistukeen oikeuttava. Oikeus syntyy vain sellaisen eläkkeen perusteella, jota henkilö tosiasiaa saa.

Täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä katsotaan tapaturmaeläke, liikennevakuutukseen perustuva työkyvyttömyyseläke, ansionmenetykskorvaus sekä tapaturmavakuutus- tai sotilasvammalain mukainen elinkorko silloin, kun korvaus- tai haitta-aste on 100 prosenttia.

1.3.2 Ei oikeutta

Asumistukeen ei ole oikeutta, jos henkilö saa **pelkästään**

- osatyökyvyttömyyseläkettä
- osa-aikaeläkettä
- osittaista varhennettua vanhuuseläkettä
- luopumistukea tai luopumiseläkettä
- rekisteröimätöntä lisäeläkettä
- vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa eläkettä
- kertakorvauksena suoritettavaa eläkettä tai korvausta
- työeläkelakien mukaista osakuntoutusrahaa, kuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksia
- perhe-eläkettä lapseneläkkeenä.

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Yleinen asumistuki

Eläkkeensaajan asumistukea ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus yleisestä asumistuesta annetun lain mukaiseen asumistukeen (EAL 571/2007 8 § 2 mom.).

Eläkkeensaajan asumistuen piiriin kuuluvat

- yksin asuvat eläkkeensaajan asumistukeen oikeutetut henkilöt
- avio-/avoparit, joista toinen tai molemmat ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen
- ruokakunnat, joissa kaikki ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen

Kaikki muut ruokakunnat kuuluvat yleiseen asumistuen piiriin.

Huomaa! Jos yleisessä asumistuessa voidaan katsoa, että henkilöt eivät kuulu samaan ruokakuntaan, voidaan samaan asuntoon myöntää sekä yleinen asumistuki että eläkkeensaajan asumistuki.

Lue lisää yleisen asumistuen ruokakunnasta .

Esimerkki

Aikuiset sisarukset Tytti ja Noora, joista Tytti saa työkyvyttömyyseläkettä ja Noora työmarkkinatukea, asuvat samassa asunnossa.

Jos heillä on erilliset vuokrasopimukset, heidät katsotaan yleisessä asumistuessa eri ruokakuntaan kuuluviksi, joten Noora voi saada yleisen asumistuen ja Tytti eläkkeensaajan asumistuen. Lue lisää erillisistä vuokrasopimuksista ja samaan ruokakuntaan kuulumisesta.

Jos heillä on yhteinen vuokrasopimus, heidän katsotaan kuuluvan samaan ruokakuntaan, joten tällöin he kuuluvat yleisen asumistuen piiriin.

Esimerkki

Työkyvyttömyyseläkettä saava Esko, hänen työttömyysturvaa saava aviopuolionsa Emma ja heidän työkyvyttömyyseläkkeellä oleva poikansa Konsta asuvat samassa asunnossa. Perhe kuuluu yleisen asumistuen näkökulmasta samaan ruokakuntaan ja koska kysymys on ruokakunnasta, jonka kaikilla jäsenillä ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen, he kuuluvat yleisen asumistuen piiriin.

Katso lisää esimerkkejä

- yksin asuvan henkilön tilanteista
- yhdessä asuvien henkilöiden tilanteista

Muut Kelan etuudet

Seuraavat Kelan maksamat etuudet otetaan tulona huomioon eläkkeensaajan asumistuessa:

- kansaneläke
- leskeneläkkeen perusmäärä ja täydennysmäärä
- takuueläke
- eläketuki
- työttömyysturvan peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja vuorottelukorvaus
- julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukainen koulutustuki
- sairausvakuutuslain mukainen päiväraha
- äitiys-, isyys- ja vanhempainraha
- lasten kotihoidon tuki
- lasten yksityisen hoidon tuki hoitajan tulona

Muilla Kelan maksamilla etuuksilla ei ole vaikutusta asumistuen määrään.

1.5 Hakeminen

Eläkkeensaajan asumistukea tai sen tarkistusta haetaan Kelasta lomakkeella AE 1. Lomake lähetään asumistuensaajalle esitetytynä määräaikaistarkistusta varten. (EAL 571/2007 20 § 1 mom.) Asumistukea voi hakea myös sähköisesti internetissä www.kela.fi > Asioi verkossa. Tällöin asumistuen hakija kirjautuu palveluun omilla pankkitunnuksilla tai sähköisellä henkilökortilla.

Jos molemmat avio-/avopuolisot hakevat asumistukea, molempien on allekirjoitettava hakemus.

Eläkkeensaajan asumistukea voi hakea myös suullisesti. Lue myös suullisesta tarkistamisesta.

Jos asumistuki on myönnetty määräaikaisena siitä syystä, että hakijalla on määräaikainen vuokrasopimus, asumistukea on haettava määräajan jälkeen uudelleen. Jos määräaikainen vuokrasopimus on kahta vuotta lyhyempi, hakemusta ei kuitenkaan tästä syystä tarvitse pyytää ennen määräaikaistarkistusta, jos hakijan olosuhteet eivät ole välillä muuttuneet.

Liitteet

Hakijan tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi tarvittaessa seuraavat liitteet

- kopio vuokrasopimuksesta (tarkistuksissa vain, jos vuokrasopimuksen ehdot ovat muuttuneet).
- selvitys vuokran tai vastikkeen määrästä taikka asumispalveluyksikön palvelumaksun vuokran osuudesta. Lisäksi maksukuitti, pankkisiirtokuitti tai muu maksutosite, jos muista liitteistä (esim. vuokrasopimuksesta tai vuokrankorotusilmoituksesta) ei selviä vuokran tai vastikkeen määrä eriteltynä.
- selvitys alivuokralaisen maksamasta vuokrasta

- ulkomailta maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta todistus tai päätös ja kuitti, josta ilmenee etuuden maksaja ja bruttomäärä
- Kela saa tiedot palkkatuloista 1.1.2019 alkaen tulorekisteristä. Joissain tilanteissa voit joutua pyytämään täydentäviä palkkatietoja asiakkaalta.
- Kela saa tiedot luottamustoimen palkkioista 1.1.2019 alkaen tulorekisteristä. Joissain tilanteissa voit joutua pyytämään täydentäviä tietoja asiakkaalta.
- selvitys työttömyyskassan maksaman päivärahan määrästä. Joissain tilanteissa voit joutua pyytämään täydentäviä tietoja asiakkaalta.
- päätös apurahasta
- starttirahapäätös, jos kyseessä on aloittava yrittäjä, jolla ei ole YEL-vakuutusta
- selvitys vuokratuloista, josta ilmenee vuokralaisen maksama vuokra ja vuokratusta kohteesta mahdollisesti maksettava vastike
- selvitys elatusavusta tai syytingistä
- selvitys rikos-, yksityistapaturma- tai vastuuvahinkokorvauksista
- tiliote tai muu vastaava selvitys talletusten määrästä ja korkoprosentista
- selvitys muusta omaisuudesta ja sen arvosta (esim. julkisesti noteeratuista osakkeista, joukkovelkakirjoista)
- vuosi-ilmoitus tai muu rahaston antama selvitys (osuustodistus) sijoitusrahasto-osuuksista.
- vuosi-ilmoitus tai yhtiön antama muu selvitys säästö- ja eläkevakuutuksista
- kauppa- tai lahjakirja, josta ilmenee kaupan tai lahjoituksen kohde ja ehdot
- perukirja
- perinnönjakokirja
- testamentti
- lainanantajan selvitys lainoista tai tiliote, josta ilmenee lainan mahdollinen numero, myöntöaika, lainan tämänhetkinen määrä, käyttötarkoitus (esim. asuntolaina, kulutusluotto) ja korkoprosentti
- selvitys kiinteistöön tehdyistä perusparannustoimenpiteistä ja niiden ajankohdasta

1.5.1 Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuksien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat Hakemuslomakkeen täydentäminen ja Allekirjoitus.

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisesti OmaKelassa

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä sähköistä OmaKela -palvelua.

Asiakkaan on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. OmaKelan kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle. Jos hakemusta ei voi tehdä OmaKelassa, asiakas voi suurimmassa osassa Kelan etuuksista tehdä hakemuksen pdf-lomakkeella. Pdf-lomake lähetetään tällöin OmaKelassa viestin liitteenä.

Asia voi tulla vireille myös muutoin viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu [verkoasiointiin Kelassa](#).

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjää koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja sähköpostilla. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköposti-yhteystietoja, johon etuusasioita voidaan lähettää. Katso ohje miten toimia, kun asiakas lähettää sähköpostilla etuushakemuksen, liitteitä tai valituksen. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [OmaKela -palvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle.

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.5.1.1 Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös asiakirjan siirrosta .

1.5.1.2 Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.5.2.1 Henkilö itse

---

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
  - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
  - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
  - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
  - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.5.2.2 Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on määrätty hoitamaan päämiehen (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**. Jos etuutta hakee tai hakemuksen on allekirjoittanut päämies itse, on **edunvalvojaa kuultava asiassa**.
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** holhousasioiden rekisterikyselyllä. Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättymisen.

1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon – tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.5.2.4 Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.5.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta toisen puolesta**

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)

- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.5.2.6 Hyvinvointialue

Jos lapsi on otettu hyvinvointialueen toimesta huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.5.2.7 Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea eläkkeensaajan asumistukea, koska eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa ei ole säännöstä kuolinpesän oikeudesta hakea asumistukea.

1.5.3 Hakuaika

Asumistuki myönnetään tai sitä korotetaan sen kuukauden alusta, josta asumistukeen tai sen korotukseen on oikeus.

Asumistuki myönnetään tai sen määrää korotetaan enintään kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen asumistuen hakemista. Hakemiskuukautta ei oteta huomioon takautuvaa hakuaikaa laskettaessa.

Esimerkki

Asumistukea on haettu 30.4. Tuki voidaan myöntää takautuen 1.10. alkaen.

Erityisestä syystä asumistuki voidaan myöntää pitemmältäkin ajalta takautuen. Erityisenä syynä ei pidetä esimerkiksi hakijan tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden valvonnassa (EAL 571/2007 21 §).

Jos yleinen asumistuki on lakkautettu sillä perusteella, että hakijalla ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen, voidaan eläkkeensaajan asumistuki poikkeuksellisesti myöntää takautuvasti sen kuukauden alusta, josta yleinen asumistuki on lakkautettu.

Esimerkki

Henkilöllä on yleinen asumistuki maksussa. Hänelle myönnetään eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttava eläke muutoksenhaun jälkeen vuosi takautuen. Yleinen asumistuki lakkautetaan eläkkeen myönnöstä lukien ja eläkkeensaajan asumistuki myönnetään takautuvasta hakuajasta poiketen eläkkeen myönnöstä lukien.

1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää tietojen saamisesta muilta tahoilta.

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
  - Viestipalvelu tai puhelin
  - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti [OmaKelassa](#) Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. Kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 16100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa

etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja Asiakirjat ja asiakirjojen käsittely.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaikaa lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentoissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.

- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5.4.1 Lisäselvitykset asumistuessa

Selvitä ensin mahdollisuus pyytää lisäselvityksiä suullisesti. Voit pyytää asiakkaalta lisätietoja myös viestillä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan asian selvittelyyn. Jos et tavoita asiakasta tai lisäselvitysten pyytäminen kirjallisesti on muuten perusteltua, voit käyttää seuraavia lisäselvityspyyntökirjeitä.

- AEL02 Eläkkeensaajan asumistukihakemuksen täydentäminen
- AEH03 tai AEH04 Eläkkeensaajan asumistuen tarkistaminen.

1.5.5 Hakemuksen peruminen

Asumistuen hakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu. Perumisen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Jos peruminen tehdään suullisesti, kirjaa asiakkaan yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksianto-työ.

Poista järjestelmästä hakemuksen vireilläolotieto.

Lähetä hakijalle viesti tai kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu. Voit käyttää viestiä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön. Jos lähetät hakijalle kirjeen, voit käyttää kirjepohjaa YHI39.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuutus, ei hakija voi perua hakemustaan ilman laillisen edustajansa suostumusta.

Menettelystä, kun asumistukipäätös on jo annettu

Lue lisää [Pyynnöstä lakkauttaminen](#).

1.6 Määrä

Asumistuen määrä on 85 prosenttia huomioon otettavista vuotuisista asumismenoista, joista on vähennetty omavastuuosuudet (EAL 571/2007 11 § ja 15 §) Kaikki määrät ovat vuoden 2023 kansaneläkeindeksin tasossa.

- Perusomavastuu on 681,39 €/v /56,78 €/kk
- Lisäomavastuu on 41,30 % vuositulojen ja perhesuhteiden (perheluokka) mukaan määräytyvän tulorajan ylittävästä osuudesta (vuoden 2019 loppuun lisäomavastuu oli 40 %).

Laskukaava

Asumistuki = $0,85 \times (\text{asumismenot} - (\text{perusomavastuu} + \text{lisäomavastuu}))$

- $\text{lisäomavastuu} = 0,413 \times (\text{asumistukivuositulo} - \text{lisäomavastuuraja})$

Lisäomavastuuraajat

Lisäomavastuuraajat

Yksin asuva (Y)	Avio- tai avoliitossa oleva asumistuen hakija, jonka puolisoilla ei ole oikeutta asumistukeen (P)	Avio- tai avoliitossa oleva asumistuen hakija, jonka puolisoilla on oikeus asumistukeen (PP)
10 280 €/v / 856,67 € /kk	14 746 €/v / 1 228,83 €/kk	16 783 €/v / 1 398,58 €/kk

Asumistukea ei makseta, jos asumismenot ovat pienemmät kuin 787 €/v / 65,58 €/kk.

Pienin maksettava asumistuki on 7,46 euroa/kk (EAL 571/2007 19 §)

Jos molemmilla puolisoilla on oikeus asumistukeen (perheluokka PP), määrätään puolisoille yhteinen asumistuki, josta kummallekin puolisolle maksetaan puolikas. Pienin maksettava asumistuki on 3,73 €/kk (EAL 571/2007 16 §)

Voit laskea asumistuen määrän CICSissä: APLA - Eläkkeensaajan asumistuen laskenta tai www.kela.fi - Asioi verkossa - Laskurit.

Katso myös Eläke-etuuksiin liittyvät euromäärät.

Indeksikorotus

Maksussa olevaa asumistuen määrää ei koroteta vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Asumistuen vähimmäismäärä, perusomavastuu, lisäomavastuu ja omaisuusrajat tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksin muutosta vastaavasti (EAL 571/2007 53 § 1 mom.).

1.7 Määräytymisperusteet

Asumistuen määrään vaikuttavat

- asumismenot
- perhesuhteet
- tulot ja vähennykset
- omaisuus

Hakija vastaa asumismenoista aina itse perusomavastuuosuuden osalta. Tulojen osalta vaikuttavana tekijänä on lisäomavastuu. Asumismenoilla on myös enimmäismäärät (VnA 977 1039/20221 4 §). Näitä määriä suurempia asumismenoja ei oteta huomioon.

Enimmäismäärät, lämmitys, vesi- ja kunnossapitokustannukset sekä yhteismajoituksessa asuvien henkilöiden keskimääräiset asumismenot tarkistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella (EAL 571/2007 53 § ja 54 §).

1.7.1 Asumismenot

Hakijan asumismenoina otetaan huomioon myös samassa asunnossa asuvan avio-avopuolisen asumismenot.

Asumismenoina otetaan huomioon

- vuokra tai vastike
- asumispalveluyksikön palvelumaksun asumismeno-osuus
- erikseen maksettavat vesi- ja lämmityskustannukset
- asumistuen hakijan tai hänen avio- tai avopuolisonsa omistaman omakotitalon lämmitys-, vesi tai kunnossapitokustannukset
- asunnon hankkimiseksi tai kunnostamiseksi otettujen lainojen korot, jos asunnon omistaa asumistuen hakija tai hänen avio- tai avopuolisonsa
- tontinvuokra
- asumisoikeus- tai osaomistusasunnon hankkimiseksi otettujen lainojen korot. (EAL 571/2007 5 §)

Asumistukea ei myönnetä, jos hakijalla ei ole edellä mainittuja asumismenoja ellei kyseessä ole ilman vakinaista asuntoa oleva henkilö, jonka asumismenot otetaan huomioon yhteismajoituksissa asuvien henkilöiden keskimääräisten asumismenojen mukaisina. Tämän vuoksi asumistukea ei voida myöntää esimerkiksi hotelleihin tai muihin majoitusliikkeisiin (majoitussopimus).

Huomioon otetaan hakijan kohtuulliset asumismenot vain yhdestä Suomessa sijaitsevasta, **vakinaiseksi katsottavasta asunnosta**, jossa hakija asuu asumistuen alkaessa. (EAL 571/2007 9 § 1 mom.)

Vakinaiseksi katsotaan asunto, jossa hakija asuu tosiasiallisesti pääosan vuodesta. Vaikka hakija olisi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan Suomessa asuva, asumistukea ei makseta ulkomaille menosta alkaen, jos hän asuu yli kuusi kuukautta vuodesta ulkomailla.

Asumismenoina voidaan kuitenkin ottaa huomioon

- **tilapäisen asunnon asumismenot**, jos asumistuen hakija joutuu ikänsä, sairautensa tai asuntonsa kunnon tai sijainnin vuoksi asumaan muussa kuin vakinaisessa asunnossaan tai
- **opiskeluasunnon asumismenot**, jos asumistuen hakija asuu suurimman osan vuodesta tässä asunnossa.

Asumismenot otetaan huomioon vuosimääräisinä. Vuosimäärä pyöristetään täysiksi euroiksi (EAL 571/2007 55 §).

Lue lisää Yhteismajoituksessa asuvat (Vuokra-asunnot - Yhteismajoituksessa asuvat).

Asumismenot, joita ei huomioida

Asumismenoina ei oteta huomioon vuokran tai vastikkeen yhteydessä eroteltuja muita maksuja kuten esimerkiksi autopaikka-, autotalli-, internet-, kaapelitelevisio-, pesutupa-, sauna-, siivous-, eko-, turvapuhelin- eikä säilytystilojen maksuja. Saunamaksua ei oteta huomioon, vaikka se perittäisiin saunan tosiasiallisesta käytöstä riippumatta yhtä suurena kaikilta asukkailta. Myöskään takuuvuokraa, vuokraennakkoa, asunnonvälityspalkkiota, kiinteistöveroä, asumiseen liittyviä vakuutuksia taikka vuokran tai vastikkeen yhteydessä maksettavaa sähkömaksua ei oteta huomioon asumismenoina.

Lue lisää [sähkövähennyksestä](#) (Vuokra-asunnot- Huomioon otettavat asumismenot - Sähkövähennys)

1.7.1.1 Enimmäismäärät

Asumismenoina otetaan huomioon enintään valtioneuvoston vuosittain vahvistamat enimmäismäärät (EAL 571/2007 10 §) ja (VnA 977/2022 4 § 1 mom.).

Puoliso ei korota enimmäismäärää.

Merkitse asumismenoiksi ratkaisua tehdessäsi asumismenojen todellinen määrä.

1.7.1.2 Vuokra-asunto

Vuokra-asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jonka hallinta perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) tarkoittamaan vuokra- tai alivuokrasuhteeseen. Vuokrasuhde osoitetaan vuokrasopimuksella.

Avohuollon toimintayksikössä (palvelutalossa) asuminen ja yksityisessä laitoksessa asuminen, kun hoito ei ole julkista laitoshoidoa, rinnastetaan vuokralla asumiseen.

Lue lisää asumismenoista (Asumismenot > Avohuollon toimintayksiköt ja laitokset)

Jos leski asuu kuolinpesän omistamassa asunnossa lesken hallintaoikeuden perusteella, asunto katsotaan lesken vuokra-asunnoksi. Asumismenot arvioidaan asuntotyypin mukaan ja ne otetaan huomioon vuokrana. Jos leski tosiasiallisesti maksaa kuolinpesän omistaman asunnon hankkimiseksi otettujen lainojen korot, myös ne otetaan huomioon vuokrana.

Katso myös asumisoikeus (Asumismenot > Asumisoikeus)

1.7.1.2.1 Huomioon otettavat asumismenot

Asunnosta maksettava vuokra otetaan huomioon asumismenoina. Jos vuokraan ei sisälly lämmityskustannuksia, asumismenoihin lisätään valtioneuvoston vahvistamien normien mukaiset lämmityskustannukset.

Lue lisää lämmitysnormista.

Vesimaksut

Vuokraan sisältyvät tai sen yhteydessä säännöllisesti maksettavat **lämmin-, kylmä- ja jätevesimaksut** otetaan huomioon asumismenoiksi vuokrana. Asumismenoina otetaan huomioon vesimaksut, jotka ovat tuensaajan ja hänen avio-/avopuolionsa.

Jos vuokraan ei sisälly vesikustannuksia eikä vuokran yhteydessä makseta kiinteää vesimaksua, mutta vedestä on kustannuksia, esimerkiksi kunnalle maksettava vesimaksu, otetaan vesikustannukset huomioon vesinormin mukaisina (VnA 977/2022 1 §). Vesikustannukset otetaan huomioon vesinormin mukaan myös silloin, kun hakija maksaa vesikustannukset ennakkomaksuna, joka tasataan vuosittain vesimittarin näyttämän kulutuksen mukaan.

Jos vuokralainen ei maksa vuokranantajalle vesimaksua, vaan maksaa sen erikseen asunto-osakeyhtiölle, vesimaksu otetaan huomioon asumismenona.

Sähkövähennys

Vuokran yhteydessä maksettavaa **sähkömaksua** ei oteta huomioon asumismenona. Sähkö vähennetään vuokrasta. Ensisijaisesti vähennetään todellinen sähkön määrä, mutta jos vuokraan sisältyvää sähkön osuutta ei voida selvittää, vähennetään vuokrasta sähkön käyttöedun raha-arvo.

Lue lisää luontoisetujen raha-arvot.

Pääsääntöisesti sähkö vähennetään asunnon neliöiden mukaan. Vain jos asumistuen hakija ei anna selvitystä neliöiden määrästä, voidaan sähkö vähentää huoneluvun mukaan. Sähkön vähentäminen rajoitetun tai rajoittamattoman sähkön käytön mukaan selvitetään jokaisessa tapauksessa erikseen. Rajoitettu käyttö sisältää valaistuksen ja pienten sähkötä kuluttavien laitteiden sähkönkulutuksen, rajoittamaton lisäksi mm. sähkölieden sähkönkulutuksen, mutta ei lämmitystä sähköllä.

Päävuokralaisen vuokrasta vähennys tehdään pääsääntöisesti rajoittamattoman sähkön käytön mukaisesti. Jos kuitenkin on kyse vanhusten palveluasunnosta, jossa huoneessa on vain pieniä sähkölaitteita, vähennetään sähkö rajoitetun sähkön käytön mukaan. Kaikissa tilanteissa tulee aina selvittää hakijan todellinen sähkön käyttö. Jos esimerkiksi tiedetään selvityksen perusteella, että hakija ei pysty käyttämään sähköliettä, vaikka huoneessa sellainen olisikin, voidaan sähkö vähentää rajoitetun käytön mukaan.

Yhteisiä tiloja ei pääsääntöisesti oteta huomioon sähkövähennystä tehtäessä. Poikkeuksena ovat yksiköt, joissa asutaan muutaman hengen muodostamassa kodinomaisessa yksikössä. Tällöin asumistuen hakijan asuntoa ovat myös yhteiset tilat, jolloin niiden neliöt tulee ottaa huomioon sähkövähennystä tehtäessä.

Alivuokralaisen vuokrasta vähennys tehdään rajoitetun sähkön käytön raha-arvon mukaisena, jos hänellä on keittiön käyttöoikeus. Muulloin alivuokralaisen vuokrasta ei vähennetä sähköä.

Lue lisää asumismenoista, joita ei huomioida.

1.7.1.2.2 Pää- ja alivuokralainen

Vuokralainen on **päävuokralainen**, kun asunnon omistaja vuokraa

- omistamansa omakotitalon tai osakeasunnon kokonaan tai
- useamman kuin yhden erillisen huoneiston omakotitalostaan.

Vuokralainen on **alivuokralainen**, kun

- omistaja tai päävuokralainen vuokraa osan omakotitalosta tai osakeasunnosta, jossa hän itse asuu tai
- rakennuksessa on vain kaksi huoneistoa, joista toisessa asuu omistaja tai koko rakennuksen vuokrannut päävuokralainen ja toinen huoneisto on vuokrattu.

Jos osa asunnosta on vuokrattu alivuokralaiselle, katsotaan omistajan tai päävuokralaisen asumismenoiksi vain hänen käytössään olevaa osuutta vastaavat asumismenot. Omassa käytössä oleva osuus lasketaan joko huoneluvun tai pinta-alan

perusteella. Alivuokralaisen maksama vuokra otetaan tuloksi. Lue lisää vuokratulosta ja siitä tehtävästä vähennyksistä.

Pää- ja alivuokralaisen vuokrasta vähennetään sähkö. Lue lisää sähkövähennyksestä (Asumismenot > Vuokra-asunto > Huomioon otettavat asumismenot)

1.7.1.2.3 Avohuollon toimintayksiköt ja laitokset

Kun vakuutuspiirin alueelle on perustettu **uusi toimintayksikkö**, (palvelutalo, hoiva- palvelu- tai ryhmäkoti, asuntola tai jokin muu yksikkö), on vakuutuspiirin aina selvítettävä, annetaanko toimintayksikössä **avo- vai laitoshoidoa**. Yksityisen laitoshoidon antavan yksikön kohdalla on selvítettävä, onko **laitoshoido julkista**. Lue lisää avo- ja laitoshoidosta (Menettelyohjeet - Etuuksien ratkaisutyö - Avo- ja laitoshoido)

Jos laitoshoido on julkista, ei laitoshoidomaksua oteta huomioon asumismenona.

Vakuutuspiirit voivat rekisteröidä tarpeelliseksi katsomansa tiedot erilaisten toimintayksiköiden huomioon otettavista asumismenoista ja niiden muutoksista laitostietorekisteriin.

Asumismenojen arvioiminen

Avohuollon toimintayksikössä asumismenot otetaan huomioon vuokrasopimuksen tai vuokratuittin mukaisena. Jos vuokrasopimusta tai vuokratuittia ei ole, asumismenoina otetaan huomioon hoitomaksussa eritelty asumisen osuus. Jos asumisesta peritään vuorokausimaksu, muuta se vuotuiseksi asumismenoksi kertomalla vuorokausimaksu 365:llä. Muista selvittää sähkövähennys (Asumismenot - Vuokra-asunto - Huomioon otettavat asumismenot).

Jos **yksityisessä laitoksessa** annettava hoito ei ole julkista laitoshoidoa, asumismenot otetaan huomioon, jos niiden osuus on eritelty hoitomaksusta tai niistä on tehty erillinen vuokrasopimus.

Kun eläkkeensaaja on **perhehoidossa** ja häneltä peritään hoidosta asiakasmaksuasetuksen 15 ja 19 §:n mukainen laitoshoidon maksu, sitä ei oteta huomioon asumismenoina, koska maksusta ei voida eritellä asumisen osuutta. Selvitä hyvinvointialueelta millä perusteella eläkkeensaajan maksu on määrätty.

1.7.1.2.4 Yhteismajoituksessa asuvat

Yhteismajoituksessa asuvan henkilön asumismenoja arvioitaessa lähtökohtana ovat hänen todelliset asumismenonsa. Asumismenot voidaan kuitenkin ottaa huomioon valtioneuvoston asetuksella määriteltävien keskimäärien asumismenojen mukaan. Tällöin edellytetään, että henkilö asuu yhteismajoitustyyppisissä asuntoloissa eikä usein tapahtuvan asuntolanvaihdon takia ole mahdollista määritellä henkilön todellisia asumismenoja. Yhteismajoitusnormin määrä on 3 250 €/v vuonna 2023.

1.7.1.3 Asumisoikeusasunto ja osaomistusasunto

Asumisoikeusasunnon hallinta perustuu asumisoikeusasunnoista annetun lain (393/2021) mukaiseen hallintaoikeuteen. Asumistukea haettaessa asuinhuoneiston hallinta osoitetaan asumisoikeussopimuksella.

Osaomistusasunnon hallinta perustuu aluksi vuokrasopimukseen. Asumistukea haettaessa huoneiston hallinta osoitetaan vuokrasopimuksella

Huomioon otettavat asumismenot

Asumistukea määrittäessä asumisoikeusasuntoja osaomistusasunto rinnastetaan vuokra-asuntoon.

Asumisoikeusasunnon asumismenoina otetaan huomioon

- käyttövastike ja vesimaksu (vuokran nimikkeellä)
- asumisoikeusmaksun maksamista varten otettujen lainojen korot

Osaomistusasunnossa asumismenoina otetaan huomioon

- vuokrasopimuksen mukainen vuokra (hoitovuokra ja pääomavuokra)
- osaomistukseen oikeuttavan maksun maksamista varten otettujen lainojen korot.

Erikseen maksettavat vesi- ja lämmityskustannukset otetaan huomioon vesi- ja lämmitysnormien mukaisina. Lue lisää normeista (Asumismenot - Omistusasunnot - Omakotitalo - Lämmitysnormi/Vesinormi)

Jos hakijalla on asumisoikeus- tai osaomistusasunnon kunnostamiseksi otettuja lainojen korkoja, niitä ei oteta huomioon asumismenoina. Ne otetaan huomioon vuositulojen vähennyksenä. Lue lisää vähennyksistä (Tulot ja vähennykset - Vähennykset)

1.7.1.4 Omistusasunto

Omistusasuntoja ovat omakotitalo ja osakehuoneisto.

Omakotitalo on asumistuen hakijan ja/tai hänen puolionsa omistama kiinteistö.

Osakehuoneisto on asunto-osakeyhtiön omistamassa rakennuksessa sijaitseva huoneisto, jonka hallintaan oikeuttavat osakkeet omistaa asumistuen hakija ja/tai hänen puolionsa. Omistusasuntotyypit, joissa rahoitus perustuu taloyhtiön ottamaan lainaan, joka kattaa suuren osan asunnon kokonaiskauppahinnasta, katsotaan omistusasunnoiksi, koska omistusoikeus siirtyy ostajalle heti kaupantekotilaisuudessa.

Jos asumistuen hakija ja/ tai puoliso yhdessä omistavat asunnosta 50 prosenttia tai enemmän, asunto katsotaan omistusasunnoksi.

Yrityksen tai kiinteistöosakeyhtiön nimissä oleva asunto, jossa yrittäjä itse asuu, voidaan katsoa omistusasunnoksi, vaikka asunnosta olisi tehty vuokrasopimus, jos yrittäjällä on määräämisvalta yrityksessä (50 % omistus tai vastaava valta).

Jos yritys vuokraa asunnon yrityksen osaomistajalle, vuokrasta vähennetään osaomistusta vastaava osuus.

Omistusmuodosta riippuen asumismenoina otetaan huomioon yhtiövastike, lämmitys-, vesi- ja kunnossapitonormi, asunnon hankkimiseksi otettujen lainojen korot ja tontinvuokra. Lue lisää lainojen koroista ja tontinvuokrasta

Jos leski asuu kuolinpesän omistamassa asunnossa hallintaoikeuden perusteella tai kuolinpesän osakas asuu kuolinpesän omistamassa asunnossa ja maksaa asunnon menot eikä maksa vuokraa kuolinpesälle, asunto katsotaan tietyin edellytyksin omistusasunnoksi. Lue lisää yhteisomistuksesta (Asumismenot > Yhteisomistus)

1.7.1.4.1 Osakeasunto

Asumismenoina otetaan huomioon

- yhtiövastike
- yhtiövastikkeeseen sisältyvät tai sen yhteydessä maksettavat lämmin-, kylmä- ja jätevesimaksut sekä lämmityskustannukset
- asunnon hankkimiseksi tai kunnostamiseksi otettujen lainojen korot
- erikseen maksettava tontinvuokra.

Lue lisää lainojen koroista ja tontinvuokrasta.

Jos lämmitys tai vesi ei sisälly yhtiövastikkeeseen, otetaan huomioon yhtiövastikkeen lisäksi lämmitys ja vesinormit asumismenoina. Vesikustannukset otetaan huomioon vesinormin mukaan myös silloin, kun hakija maksaa vesikustannukset ennakkomaksuna, joka tasataan vuosittain vesimittarin näyttämän kulutuksen mukaan.

Vastikkeena otetaan huomioon hoitovastike, rahoitus- / pääomavastike ja ylimääräinen vastike. Asunto-osakeyhtiön lainojen lyhennyksiin ja korkoihin tarkoitettu rahoitus- / pääomavastike voi sisältyä vastikkeeseen erittelemättä tai eriteltynä.

lääkäreille henkilöille suunnatuissa omistusasumisen muodoissa (osakeasunto), joissa tarjotaan palvelutoimintaa ja turvavalmiuksia, voidaan joissain tapauksissa periä kahta hoitovastiketta. Tällöin toinen hoitovastike sisältää yleensä palvelumaksuntyyppisiä maksuja, joita ei oteta huomioon asumismenona. Selvitä asumismenoina huomioon otettavan hoitovastikkeen määrä.

Vastikkeen yhteydessä maksettavaa sähkömaksua ei oteta huomioon asumismenoina. Lue lisää asumismenoista, joita ei huomioida .

Ylimääräinen vastike otetaan huomioon asumismenoksi vuosimääräisenä siltä ajalta, jolta sitä maksetaan.

Esimerkki

Henkilön vastike on 320 euroa kuukaudessa eli 3 840 euroa vuodessa (12 x 320 = 3 840). Ylimääräistä vastiketta hän maksaa maaliskuulta, huhtikuulta ja syyskuulta 120 euroa (12 x 120 = 1 440). Asumismenot otetaan huomioon seuraavasti:

- 1.3. asumismenot 5 280 euroa (3 840 + 1 440 = 5 280),
- 1.5. asumismenot 3 840 euroa,
- 1.9. asumismenot 5 280 euroa (3 840 + 1 440 = 5 280),
- 1.10. asumismenot 3 840 euroa.

Omistusasuntotyyppien (esim. Entré- ja Alfa-asuntojen) asumismenoina otetaan huomioon hoitovastike, rahoitusvastike, vesimaksut ja erilliset lämmitysmaksut samoin kuin muissakin omistusasunnoissa. Myös mahdolliset oman asuntolainan korot otetaan huomioon asumismenoina. Asumisturvavakuutusta ei oteta huomioon asumismenona.

Jos asumistuen hakija asuu vuokralla osake-asunnossa ja maksaa pelkästään yhtiövastikkeen, yhtiövastike otetaan huomioon asumismenona vuokran nimikkeellä.

1.7.1.4.2 Omakotitalo

Omassa tai puolison omistamassa omakotitalossa asuvan hakijan asumismenoina otetaan huomioon asunnon lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset sekä asunnon hankkimiseksi otetun lainan korot ja tontinvuokra.

Lue lisää lainojen koroista ja tontinvuokrasta

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset.

1.7.1.4.2.1 Lämmitysnormi

Lämmitysnormin suuruuteen vaikuttavat asunnon maantieteellinen sijainti, valmistumis- tai perusparannusaika ja asunnon pinta-ala.

Katso lämmitysnormin määrä ja VnA 977/2022 1 § 1 mom. 1 kohta.

Valmistumis- ja perusparannus

Jos rakennus on valmistunut tai perusparannettu ennen vuotta 1974, lämmitysnormia korotetaan 30 prosentilla.

Rakennuksen valmistumisvuosi on yleensä se vuosi, jolloin lopputarkastus on suoritettu. Vanhoissa rakennuksissa valmistumisvuotena pidetään sitä vuotta, jolloin rakennus on otettu asumiskäyttöön.

Perusparantaminen

Jos asuntoon on myönnetty valtion lainaa perusparantamista tai siihen liittyvää laajentamista varten esim. omistusasuntolainojen korkotukilain tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla, kysymyksessä on asunnon perusparantaminen.

Jos perusparantamista varten ei ole haettu valtion lainaa, harkitaan, täyttävätkö asunnossa suoritettut muutostoimenpiteet ne vaatimukset, joita aravalaki niille asettaa. Perusparannustoimenpiteiksi katsotaan mm.

- lämmöneristyksen parantaminen
- lämmitysjärjestelmän parantaminen
- vesi- ja viemärijärjestelmän rakentaminen tai parantaminen
- rakennuksen sähköistäminen tai sähköjärjestelmän parantaminen
- varustetason ja tilankäytön parantaminen
- rakennuksen laajentaminen.

Perusparantamistoimenpiteiden jälkeen tulee asunnon laatu- ja varustetason parantua, asunnon todennäköisen käyttöiän pidentyä ja asunnon täyttää kohtuullisen asumistason vaatimukset.

Parannustoimenpiteiden laadusta pyydetään tarvittaessa rakennusvalvontaviranomaisen lausunto.

Lue lisää perusparantamisesta.

Asunnon koko

Lämmitysnormia laskettaessa pinta-alana otetaan huomioon yksin asuvan henkilön osalta enintään 70 m² ja asunnossa asuvan puolison osalta lisäksi 15 m².

Asunnon pinta-alaan lasketaan kaikki lämmityskelpoiset asuinkäytössä olevat tilat. Pinta-alaan ei lueta parveketta, kuistia, kylmää eteistä, kellaria, pannuhuonetta, autotallia tai kylmää varastotilaa.

Asunnon pinta-ala lasketaan täysin neliömetrein. Pyöristä desimaaliluvut seuraavaan suurempaan kokonaislukuun, esim. 50,1 m² pyöristä 51 m²:ksi.

Asunnon pinta-ala jaetaan henkilö- tai huoneluvun taikka pinta-alan mukaisessa suhteessa, jos asunnossa asuu muita kuin hakija ja hänen puolisonsa ja asunnon pinta-alaa on tarpeen jakaa asumismenojen määrittämiseksi.

1.7.1.4.2.2 Vesinormi

Omakotitalon vesinormi otetaan huomioon hakijan ja hänen samassa asunnossa asuvan avio- tai avopuolison osalta.

Katso vesinormin määrä (Hoitomenonormit ja VnA 977/2022 1 § 1 mom. 2 kohta).

1.7.1.4.2.3 Kunnossapitonormi

Kunnossapitonormi on **asuntokohtainen** ja se otetaan huomioon vain, jos asunnon omistaa hakija tai hänen puolisonsa. Normi jaetaan vain, jos omistajia on enemmän kuin yksi.

Jos rakennus on valmistunut tai perusparannettu ennen vuotta 1974, kunnossapitonormia korotetaan 30 prosentilla.

Kunnossapitonormin määrä hoitomenonormit ja (VnA 9771039/20221 1 § 1 mom. 3 kohta).

1.7.1.4.3 Asuntolainojen korot

Asumismenoina otetaan huomioon omistusasunnon hankkimiseksi tai kunnostamiseksi otettujen asuntolainojen korot. Lisäksi edellytetään, että asuntolainojen korot kohdistuvat asuntoon, jossa asumistuen hakija **vakinaisesti asuu**.

Jos asuntojoustoluotto on saatu pelkästään asunnon ostoa tai kunnostamista varten, sen korot voidaan ottaa huomioon asumismenoina. Käänteisen asuntolainan korkoja ei voida ottaa huomioon asumismenoina. Lue lisää asuntojoustoluotosta ja käänteisestä asuntolainasta. (Tulot ja vähennykset > Vähennykset)

Asuntolainojen korot otetaan huomioon kokonaan omistajan asumismenoina. Asuntolainojen korot jaetaan asunnossa asuvien kesken vain, jos asunnossa asuu useampia omistajia.

Asunnon kunnostuksena ei pidetä pieniä pintaremontteja esimerkiksi huoneen maalausta, tapetointia tai muuta vastaavaa pientä remontointia.

Velkajärjestely/Ulosotto

Velkajärjestelyssä olevan henkilön asuntovelkojen korot otetaan huomioon maksuohjelman mukaisina. Maksun jakaantuminen asunto- ja muiden velkojen sekä niistä maksettavien korkojen kesken on aina selvitettävä. Ulosotossa olevat asuntovelkojen korot otetaan huomioon siltä osin kuin niitä saadaan perittyä.

1.7.1.4.4 Tontinvuokra

Omakotitalon tontinvuokra otetaan huomioon asumismenoina. Samoin asumismenoina otetaan huomioon vuokratontilla olevan asunto-osakeyhtiön tontinvuokra, joka peritään osakkaalta vastikkeeseen yhteydessä.

1.7.1.5 Asumismenojen jakaminen

Jos asunnon asumismenoja täytyy jakaa sen vuoksi, että asunnossa asuu asumistuen hakijan ja hänen puolisonsa lisäksi henkilöitä, jotka saavat saman asunnon menoista oman eläkkeensaajan asumistuen, hakijan ja hänen puolisonsa asumismenot saadaan jakamalla koko asunnon asumismenot henkilö- tai huoneluvun mukaisessa suhteessa.

Lue lisää

- [kunnossapitonormin jakamisesta](#). (Asumismenot > Omistusasunto > Omakotitalo > Kunnossapitonormi)
- [asuntolainojen korkojen jakamisesta](#). (Asumismenot > Omistusasunto > Asuntolainojen korot)
- [asumismenojen jakamisesta pää- ja alivuokralaistilanteessa](#). (Asumismenot > Vuokra-asunto > Pää- ja alivuokralainen)

1.7.1.6 Yhteisomistus

Jos osakeasunnon tai omakotitalon omistajat vastaavat asumismenoista omistussuhteen mukaisesti, asumismenot jaetaan omistussuhteen perusteella.

Vuokralaisen omistaessa asunnosta 50 % tai enemmän, otetaan huomioon vain omistusasunnon asumismenot.

Jos asukkaan osuus on vähemmän kuin 50 %, asunto katsotaan vuokra-asunnoksi. Asumismenot otetaan huomioon vuokrasopimuksen mukaan tai jos vuokrasopimusta ei ole ja eläkkeensaaja maksaa asunnon menot (vastike, erilliset lämmitys- ja vesikustannukset tai omakotitalon menot), ne otetaan huomioon normaalein periaattein mutta vuokran nimikkeellä. Omakotitalossa asuvalle ei kuitenkaan oteta huomioon kunnossapitonormia.

Kuolinpesä

Jos kuolinpesän osakas asuu kuolinpesän omistamassa asunnossa ja maksaa asunnon menot, asunto katsotaan omistusasunnoksi, jos asukkaan osuus asunnosta on 50 % tai enemmän. Asumismenoina otetaan huomioon omistusasunnon asumismenot.

Jos kuolinpesä vuokraa omistamansa asunnon yhdelle osakkaalle (osakkaan osuus alle 50 %), vuokrasta vähennetään vuokralaisen oma osuus omistussuhteen mukaisesti.

Esimerkki

Kuolinpesässä on kolme sisarusta. Kuolinpesä vuokraa yhdelle sisaruksista omistamansa asunto-osakkeen 480 euron kuukausivuokrasta. Vuokralaisen asumismenoina otetaan huomioon 320 €/kk.

Jos kuolinpesässä olisi kaksi sisarusta, vuokralaisen asumismenoina otettaisiin huomioon asunto-osakkeen yhtiövastike ja mahdolliset erilliset lämmitys- ja vesikustannukset.

Jos leski asuu kuolinpesän omistamassa asunnossa pelkän hallintaoikeuden perusteella (ei omistusosuutta) ja maksaa asunnon menot (vastike, erilliset lämmitys- ja vesikustannukset tai omakotitalon menot), ne otetaan huomioon normaalein periaattein mutta vuokran nimikkeellä. Omakotitalossa asuvalle ei kuitenkaan oteta huomioon kunnossapitonormia.

1.7.1.7 Omaisen luona asuvan asumismenot

Jos asumistuen hakija asuu omaisen luona ja maksaa vuokrasopimuksen mukaisesti vuokraa, on kysymys normaalista vuokrasuhteesta, joten vuokra otetaan huomioon asumismenona.

Jos asumistuen hakija maksaa säännöllistä maksua asumisesta ilman vuokrasopimusta, vuokra otetaan huomioon asumismenoina samoin periaattein kuin vuokra normaalissa vuokrasuhteessa.

Kun asumistuen hakija asuu omaisen kanssa yhteistaloudessa ja osallistuu yhteisen talouden asumismenoihin, mutta ei maksa vuokrasopimuksen mukaista vuokraa tai säännöllistä maksua, voidaan asumismenot arvioida edellä kerrotusta poiketen alla olevien vuokra-asunnon, osakeasunnon ja omakotitalon osalta esitettyjen periaatteiden mukaan. Tällöin hakijan tulee osallistua asumismenoihin vähintään 66 eurolla kuukaudessa vuonna 2023 ja se tulee osoittaa tositteella.

• Vuokra-asunto

Kun asumistuen hakija asuu omaisen luona vuokra-asunnossa, asumismenoina otetaan huomioon henkilöluvun mukaan jaettu koko

asunnon vuokra, jos hakija osoittaa osallistuvansa asumismenojen maksamiseen.

- **Osakeasunto**

Kun asumistuen hakija asuu omaisen luona osakeasunnossa, asumismenoina otetaan huomioon vain henkilö- tai huoneluvun mukaan jaettu yhtiövastike, jos hakija osoittaa osallistuvansa vastikkeen maksamiseen. Yhtiövastikkeeksi katsotaan hoito-, rahoitus- / pääomavastike ja ylimääräinen vastike. Asuntolainojen korkoja ei oteta huomioon, koska ne kuuluvat omistajan vastattavaksi. Asumismenot otetaan huomioon vuokran nimikkeellä.

- **Omakotitalo**

Kun asumistuen hakija asuu omaisen luona omakotitalossa, arvioidaan asumismenot omakotitalon hoitomenonormien avulla. Asumismenoina otetaan huomioon vain henkilö- tai huoneluvun mukaan jaetut lämmitys- ja vesinormi, jos hakija osoittaa osallistuvansa asumismenoihin. Asumismenoina ei kuitenkaan oteta huomioon kunnossapitokustannuksia, omistajan asuntolainojen korkoja eikä tontinvuokraa, koska ne kuuluvat omistajan vastattaviksi. Asumismenot otetaan huomioon vuokran nimikkeellä.

Kun asumistuen saaja joutuu **laitoshoitoon** eikä osallistu yhteisen talouden kustannuksiin, asumismenoja ei katsota enää olevan.

1.7.1.8 Asumisoikeus

Jos asumistuen hakija on lahjoittanut omistamansa asunnon ja pidättänyt itselleen hallintaoikeuden, hänelle voidaan myöntää asumistuki edellyttäen, että hän maksaa asunnon asumismenot. Jos hallintaoikeus on pidätetty osakeasuntoon, asumismenoina otetaan huomioon vain vastike ja vesimaksu sekä mahdolliset erikseen maksettavat lämmityskustannukset. Omakotitalon asumismenoina otetaan huomioon lämmitys- ja vesinormi. Näissä tilanteissa asumismenot otetaan huomioon vuokran nimikkeellä.

Jos asumistuen hakija on kiinteistökaupan yhteydessä **osana kauppahintaa** pidättänyt itselleen asumisoikeuden, hänellä ei ole oikeutta asumistukeen. Asumistuki voidaan myöntää, jos hakija muuttaa muuhun asuntoon ja näin tosiasiallisesti luopuu asumisoikeudesta. Asumistuki voidaan myöntää siinäkin tapauksessa, että asumisoikeus on pidätetty myös tilan ulkopuolella sijaitsevaan asuntoon, mutta hakijan muutettua sinne, hän kuitenkin tosiasiallisesti maksaa itse uuden asunnon asumismenot.

1.7.2 Perhesuhteet

Perhesuhteilla tarkoitetaan sitä, onko hakija avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa vai ei. (EAL 571/2007§ 4 §)

Asumistuen hakijat jaetaan asumistukea määrättäessä perhesuhteiden mukaan seuraaviin **perheluokkiin**:

Y-perheluokka

Asumistuen hakija, joka ei ole avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa sekä sellaiset puoliset, joilla ei ole yhteistä taloutta.

P-perheluokka

Asumistuen hakija, jonka avio-/avopuolisolla/rekisteröidyn parisuhteen toisella osapuolella ei ole oikeutta asumistukeen.

PP-perheluokka

Asumistuen hakija, jonka avio-/avopuolisolla/rekisteröidyn parisuhteen toisella osapuolella on oikeus asumistukeen.

1.7.2.1 Eri talous

Jos avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevalla henkilöllä ei ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen asumistukensa lasketaan Y-perheluokan mukaan (EAL 571/2007 4 §)

Aviopuolisolla tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla katsotaan olevan **eri talous** silloin, kun

- puoliset asuvat erillään sen vuoksi, että toinen puoliso on laitoshoidon tai avohoidon toimintayksikössä. Hoidon tulee tällöin olla jatkuvaa. Jatkuvaksi hoito katsotaan, jos se kestää yhtäjaksoisesti vähintään kolme kuukautta. Jos molemmat puoliset ovat jatkuvassa hoidossa, katsotaan heidän asuvan eri taloudessa siinäkin tapauksessa, että puoliset ovat samassa toimintayksikössä. Jos puoliset asuvat palvelutalossa, eri talous ratkaistaan asumismuodosta riippuen tapauskohtaisesti.
- puoliset ovat muuttaneet **pysyvästi** erilleen asumaan eikä heillä ole yhteistä taloutta. Erillään asuminen arvioidaan tapauskohtaisesti.

Kun harkitset eri taloutta koskevan säännöksen soveltamista tilanteessa, jossa avioliitossa / rekisteröidyssä parisuhteessa oleva eläkkeensaaja on muuttanut yhteisestä asunnosta omaan asuntoon, kiinnitä ratkaisua tehdessäsi huomiota mm. siihen, kenen nimissä vuokrasopimus on tehty sekä siihen, kuka maksaa asumismenot (mm. vuokran) ja muut kustannukset.

1.7.2.2 Yhteistalous

Asumistuensaajan solmittua avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen häntä pidetään yhteistaloudessa asuvana mm. silloin, kun

- molemmat puoliset pitävät edelleen omat asuntonsa
- toinen puolisoista asuu ulkomailla
- toinen puoliso muuttaa muualle opintojen tai työn vuoksi ja kysymys ei ole välien rikkoutumisesta. Puolison muualla asuminen voi kestää useitakin vuosia.
- puoliset asuvat edelleen yhdessä avioeron harkinta-aikana tai
- aviopuolisot asuvat edelleen yhdessä jo erottuaan.

Jos ajan kuluessa osoittautuu, että eläkkeensaaja asuu pysyvästi erillään puolisostaan eikä hänellä ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, voidaan asumistuensaajan perheluokka muuttaa hakemuksesta Y- perheluokaksi. Erillään asumisen aika harkitaan tapauskohtaisesti.

1.7.2.3 Avoliitto

Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että kaksi henkilöä avioliittoa solmimatta elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (EAL 4 §). 1.3.2017 alkaen myös samaa sukupuolta olevat voivat olla avoliitossa.

Jos asiakas väestörekisteritietojen mukaan tai tosiasiallisesti asuu samassa asunnossa toisen henkilön kanssa ja ilmoittaa olevansa avoliitossa, etuus ratkaistaan sen mukaisesti. Jos asiakas ei tällaisessa tilanteessa ilmoita olevansa avoliitossa, eivätkä muut käytettävissä olevat tiedot tue asiakkaan antamaa tietoa, asiakkaalta pyydetään lisäselvitystä asumisesta (esimerkiksi asunnon koko ja huonemäärä, muu yhdessä asumisen syy kuin avoliitto, vuokrasopimukset, vuokran tosiasiallinen maksaminen). Muun selvityksen ohella asunnon tulee aina olla sellainen, että siinä on selkeästi riittävän yksityisyyden takaavat tilat. Suhteen tulkitseminen avoliitoksi harkitaan tapauskohtaisesti eikä mikään seikka yksinään ole ratkaiseva (esim. henkilöiden isokaan ikäero ei yksinään estä avoliitossa oloa). Ratkaisu tehdään kokonaisharkinnan perusteella, ottaen huomioon yleinen elämäkokemus ja se, miltä tilanne esitettyjen selvitysten perusteella kokonaisuutena näyttää. Harkinnassa voi ottaa huomioon esimerkiksi sen, että yleisen elämäkokemuksen mukaan kimppa-asuminen on tavanomaisempaa samaa sukupuolta olevien kesken ilman, että kysymys on avoliitosta. Toisaalta henkilöiden muuttaminen asunnosta toiseen yhdessä, osoittaa yleensä sen, että heillä on tarkoitus elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Pääsääntöisesti henkilöitä voidaan pitää avoliitossa elävinä, kun he asuvat samassa asunnossa eivätkä he ole lähisukua keskenään. Myöskään serkuksia ei lähtökohtaisesti tulkita avopuolisoiksi. Avoliitossa eläviksi voidaan katsoa henkilöt aina, jos he asuvat samassa asunnossa ja sen lisäksi heillä on joko yhteisiä lapsia, he ovat kihloissa tai kyseessä on muutoin vakiintuneeksi katsottava suhde. Lapsen/lasten asuminen samassa asunnossa voi yleisen elämäkokemuksen mukaan viitata avoliittoon myös silloin, kun lapset eivät ole yhteisiä.

Avoliitto alkaa, kun kaksi henkilöä muuttaa yhteen ja heidät katsotaan avoliitossa asuviksi. Avoliitto päättyy, kun avopuolisot muuttavat erilleen. Tämä johtuu avoliiton luonteesta, jossa suhde syntyy yhdessä asumisella. Avoliiton katsotaan kuitenkin edelleen jatkuvan erilleen muutosta huolimatta, jos hakija itse ilmoittaa avoliiton edelleen jatkuvan.

Ulkomailla asuvista Kelan ei ole mahdollista saada vastaavia väestörekisteritietoja kuin Suomessa asuvista. Näissä tapauksissa perhesuhteiden arviointi perustuu lähinnä asiakkaalta saataviin tietoihin, vaikka suhdetta muuten arvioidaan samoin kuin muissakin tilanteissa.

Lähtökohta on, että henkilön avoliitto tulkitaan samoin kaikkia etuuslakeja toimeenpantaessa.

1.7.3 Tulot ja vähennykset

Eläkkeensaajan asumistukeen vaikuttavat asumistuenhakijan, hänen avio-/avopuolisonsa ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolen tulot. Tulot otetaan huomioon vuositulona lukuun ottamatta etuoikeutettuja tuloja.

Myös omaisuudesta arvioidaan tuloa. Lue lisää Omaisuuden ja velkojen huomioimisesta.

Tulot otetaan huomioon bruttomääräisenä.

Vuositulo

Vuositulolla tarkoitetaan tuloa, jota tuen saajan, avio-/avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolen voidaan edellyttää jatkuvasti tai toistuvasti vuosittain saavan.

Jatkuva tulo

Tulo katsotaan yleensä jatkuvaksi, jos sitä maksetaan vähintään kuuden kuukauden ajalta. Tulojen jatkuvuutta arvioidaan eri tulolajien kokonaisuutena (EAL 571/2007 12 §).

Esimerkki

Esimerkki 1. Leski on saanut alkueläkettä ja eläkkeensaajan asumistukea 1.2.–31.7.2012 ja ollut samanaikaisesti töissä. Hänelle myönnetään jatkoeläkkeen täydennysmäärä 1.8.2012 alkaen ja työ jatkuu edelleen. Leski sairastuu ja hänelle myönnetään sairauspäivärahaa ajalle 29.11.2012–31.1.2013. Hän on irtisanoutunut työstä 1.12.2012. Työvoimatoimisto on asettanut karenssin 8.2.2013 saakka, jonka jälkeen hän alkaa saada työttömyyspäivärahaa.

Asumistuki tarkistetaan 1.8.2012 jatkoeläkkeen täydennysmäärän myöntämisen vuoksi, jos vuosituloissa on tapahtunut huomattava muutos. Lesken sairastuttua hän saa sairauspäivärahaa alle kuusi kuukautta, joten tässä vaiheessa ei asumistukea tarkisteta 1.12.2012. Kun leski tulee ilmoittamaan, että hän on alkanut saada työttömyyspäivärahaa, tarkistetaan asumistuki 1.12.2012. Tuloksi otetaan jatkuvan tulon perusteella työttömyyspäiväraha 1.12.2012 lukien, koska hän ei irtisanoutumisen vuoksi palaa työhön.

Esimerkki

Esimerkki 2. Asumistuensaajan puoliso on ollut säännöllisesti töissä 11.1.2013 saakka. Tämän jälkeen puoliso siirtyy tekemään keikkatyötä säännöllisesti ja saa myös soviteltua työttömyyspäivärahaa.

Puolison tulojen muutoksen vuoksi asumistuki tarkistetaan 1.2.2013 lukien. Työttömyysturva ja palkkatulo otetaan jatkuvana tulona huomioon siinä suhteessa kuin puoliso niitä saa. Tarkistus tehdään edellyttäen, että tuloissa tapahtuu huomattava muutos

Esimerkki

Esimerkki 3. Asumistuen saajan eläke on jätetty lepäämään 5 kuukaudeksi, koska palkkatulot ylittävät lepäämäänjättämisrajan. Tukea ei tarkisteta, koska

palkkatuloa ei ole vähintään 6 kuukaudelta. Tuensaajan jatkuvana tulona otetaan huomioon edelleen eläke.

Esimerkki

Esimerkki 4. Asumistuenhakija on joutunut tapaturmaan ja saanut tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa 15.5.2014 lukien, joka muuttuu tapaturmaeläkkeeksi 15.5.2015.

Hakijalle myönnetään kansaneläke 1.2.2015 lukien. Samasta ajankohdasta hakijalle tulee oikeus eläkkeensaajan asumistukeen. Tapaturmaeläke otetaan jatkuvan tulon periaatteen mukaisesti huomioon kansaneläkkeessä ja eläkkeensaajan asumistuessa 1.2.2015 lukien.

Katso jatkuvasta tulosta myös vanhuuseläkkeen esimerkit.

Jos tuloa ei oteta huomioon jatkuvana tulona, se voi tulla huomioon otetuksi vuosittain toistuvana tulona.

Vuosittain toistuva tulo

Vuosittain toistuvana tulo voidaan ottaa huomioon, vaikka se kestäisi alle kuusi kuukautta, jos tulo toistuu vuosittain (edellyttää huomattavaa muutosta). Tällöin tulo otetaan huomioon toisena vuonna, jolloin se muodostuu vuosittain toistuvaksi. Vuosittain toistuva tulo otetaan huomioon vuositasona, joten sen on vaikutettava tukeen vuoden ennen kuin se voidaan poistaa tuloerittelystä. Vuosittain toistuvaa tuloa arvioitaessa ei oteta huomioon aiemmin päättynyttä jatkuvaa tuloa.

Esimerkki

Esimerkki 5. Asumistuensaajan kolmen kuukauden palkkatulo toistuu vuosittain kesällä (1.6 - 31.8.). Tuensaaja on ensimmäisen kerran töissä vuonna 2011 ja uudelleen seuraavana kesänä 2012, jolloin tulo muodostuu vuosittain toistuvaksi. Palkka on 1 500 euroa kuukaudessa. Palkka otetaan huomioon vuositulona eli 4 500 euroa vuodessa (3 x 1 500 e / kk). Asumistuki tarkistetaan 1.6.2012 lukien.

Tuensaaja ilmoittaa syyskuussa 2013, että kesällä 2013 hän ei ollut töissä. Asumistuki tarkistetaan 1.6.2013 lukien, siten että palkkatulo poistetaan tuloerittelystä.

Jos tuensaaja ilmoittaa muutoksesta vasta esimerkiksi maaliskuussa 2014, tarkistus tehdään takautuvan hakuajan puitteissa 1.9.2013 lukien.

Esimerkki

Esimerkki 6. Tuensaajan puoliso on ollut jatkuvassa työsuhteessa 31.8.2011 saakka. Palkkatulo on otettu asumistuessa jatkuvana tulona huomioon. Tämän jälkeen hän on töissä 15.6. - 8.9.2012, muutoin työmarkkinatuella.

Palkkatuloa ei oteta huomioon vuosittain toistuvana tulona vielä 1.7.2012 lukien. Palkkatulo ei ole vielä toistuvaa tuloa, koska päättynyttä jatkuvaa tuloa ei voida ottaa huomioon sitä arvioitaessa. Puolison tulona otetaan huomioon työmarkkinatuki ja palkkatulot laitetaan seurantaan.

Kertasuorituksena maksettua tuloa ei oteta tulona huomioon. Tuloa, jota henkilö ei saa, ei voida ottaa tulona huomioon.

Esimerkki

Esimerkki 7. Jos henkilö ei hae esimerkiksi työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä, sitä ei voida ottaa tulona huomioon, vaikka eläkkeensaajalla olisi siihen oikeus.

Vuositulosta vähennetään tiettyjen velkojen korot. Lue lisää velkojen koroista.

Tulosta ei pääsääntöisesti vähennetä tulonhankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneita menoja.

Arvioiminen

Vuositulot arvioidaan vastaisuudessa saatavien tulojen mukaisiksi ja ne selvitetään hakijalta ja tarkistetaan Kelan tiedoista. Arviossa voidaan käyttää apuna tulorekisteri- ja verotustietoja. Verotustietojen perusteena ovat edellisen vuoden aikana saadut tulot, joten ne ovat vain vinkkitietoa.

Vuositulo lasketaan siten, että eläkkeenhakijan ja/tai avio-/avopuolison eri lähteistä saamat tuloerät arvioidaan erikseen ja lasketaan sen jälkeen yhteen. Samoin menetellään vähennysten osalta. Jokainen tuloerä ja vähennyserä pyöristetään lähimpään täyteen euroon (EAL 571/2007 55 §).

1.7.3.1 Eläkkeet ja korvaukset

Työeläkkeet

Työeläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon maksetun eläkkeen suuruisena. Kansaneläkkeen pohjaosan lakkaamisen vuoksi työeläkkeeseen maksettavaa korotusta eikä työeläkkeen kuntoutuskorotusta kuitenkaan oteta tulona huomioon.

Lakisääteisiin omiin työeläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin sovelletaan pääsääntöisesti viimeisen laitoksen periaatetta 1.1.2004 lukien. Tällöin työeläke (VILMAEL) / perhe-eläke (VILMAPE) maksetaan yhdestä eläkelaitoksesta ja se otetaan tuloksi yhtenä eläkkeenä. Jos työeläkkeeseen/perhe-eläkkeeseen ei ole sovellettu Vilma-periaatetta, maksetaan julkisten alojen ja yksityisten alojen työeläkkeet erikseen omista eläkejärjestelmistään. Tällöin kunkin eläkejärjestelmän maksama eläke otetaan erikseen tuloksi.

Lisäeläkkeet

Tulona otetaan huomioon rekisteröidyt ja rekisteröimättömät lisäeläkkeet. Myös yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon.

Tapaturmaeläkkeet

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen mukainen päiväraha, tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke otetaan tuloksi. Myös vapaaehtoiseen tapaturmavakuutukseen perustuva tapaturmaeläke/elinkorko ja perhe-eläke/huoltoeläke otetaan tuloksi sekä yksityiseen tapaturmavakuutukseen perustuva korvaus.

Liikennevahinkokorvaukset

Liikennevakuutusta koskevien eri lakien mukainen työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke sekä ansionmenetyksen korvaus otetaan tulona huomioon. Liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus otetaan tulona huomioon sen alkamisesta lukien, jos sitä maksetaan vähintään kuuden kuukauden ajan.

Raideliikennevastuulain mukaiset eläkkeet ja korvaukset otetaan tulona huomioon kuten vastaavat liikennevakuutuslain mukaiset etuudet.

Sotilasvammakorvaukset

Sotilasvammalain mukaisista etuuksista täydennyskorko, huoltoeläke ja lisähuoltoeläke otetaan tulona huomioon.

Luopumiskorvaukset

Luopumistuesta otetaan tulona huomioon perusmäärä ja täydennysosa.

Muut eläkkeet

Tulona otetaan huomioon myös

- sanomalehtimies- ja taiteilijaeläkkeet ja näiden jälkeen myönnetty perhe-eläkkeet
- vakuutuseläke, vastuuvakuutukseen ja yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke
- rikosvahinkolain mukainen korvaus
- vahingonkorvauslain mukainen ja siihen rinnastettava korvaus
- potilasvahinkolain mukainen korvaus työansionmenetyksestä, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke.

Kelan eläkkeet ja eläketuki

Tulona otetaan huomioon myös Kelan maksama

- kansaneläke
- lesken alkueläke,
- leskeneläkkeen perusmäärä ja täydennysmäärä
- takuueläke ja
- eläketuki.

Eläke ulkomailta

Ulkomailta maksettavat eläkkeet ja korvaukset otetaan tulona huomioon kuten Suomesta maksettavat vastaavat etuudet. Kuitenkin ulkomailta maksettava peruseläkkeeseen sisältyvä lapsikorotus ja rintamalisää vastaava etuus otetaan tulona huomioon. Lue lisää > [Etuoikeutetut tulot](#).

Ulkomailta maksettavan eläkkeen määrän lasket valuuttaohjeen mukaan.

1.7.3.1.1 Määrän selvittäminen

Varmista ennen asumistukiratkaisun tekemistä, että kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot tai niiden määrä on muulla tavalla selvitetty. Selvitä eläkkeiden ja korvausten määrät HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset- kyselyltä tai eläkepäätöksestä.

Huomaathan, että vaikka eläkkeiden ja korvausten maksajat ilmoittavat 1.1.2021 lukien etuuksien maksutiedot tulorekisteriin, eläkkeiden ja korvausten tuloksi ottaminen selvitetään jatkossakin HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyltä tai eläkepäätöksestä. Tulorekisterin tiedoissa on maksutiedot, mutta sitä kautta ei saada kaikkia tuloksi ottamisen kannalta tarvittavia tietoja.

Eläkkeiden ja korvausten tulona huomioon ottaminen selviää HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyiltä "Tulokoodit"-toiminnolla (F16) tai VILMA-eläkkeiden osalta VILMA-yhteenvedon -näytöltä. Vapaaehtoisten eläkkeiden tulokoodi (vaikutustunnus) on vain viimeisimmällä eläkejaksolla.

Ennen ratkaisun tekemistä voit tarvittaessa kysyä lisätietoja eläkkeiden ja korvausten osalta:

- Jos eläkkeen tai korvauksen tuloksi ottaminen on epäselvä, kysy neuvoa asumistuen prosessikaavion mukaisesti.
- Jos tietoliikenteen piiriin kuuluva etuus puuttuu kyselystä tai kyselyllä ilmoitetussa määrässä on epäselvyyttä, ota yhteyttä maksujenhallintaryhmään tekemällä Oiwaan Toimeksianto-työ ja ohjaamalla se oikeaan työjonoon.
- Määriä koskevat tiedustelut voit kysyä suoraan eläkkeiden ja korvausten maksajilta tai maksujenhallintaryhmästä. Jos kyse on vapaaehtoisesta eläkkeestä, kysy eläkkeen määrästä aina maksujenhallintaryhmästä.

Ohjelmallisesti

Asumistuen ratkaisussa ohjelma tuo Muut etuudet -näytölle tietokannoissa olevat työeläke-, sotilasvamma-, liikennevahinko- ja tapaturmakorvaustiedot sekä myös muut Kelan tietokannoissa olevat tulot.

1.7.3.1.1.1 Ulkomaan eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen

---

Kansaneläkkeen, takuueläkkeen ja eläkkeensaajan asumistuen ratkaisemiseksi tarvitaan tiedot ulkomailta maksettavien eläkkeiden ja korvausten määristä. Pyydä tiedot asiakkaalta. Tarkista kuitenkin ensin, onko tiedot toimitettu aikaisemmin muun etuusasian ratkaisemista varten. Jos ulkomaan eläkkeiden määrätietoja ei ole käytettävissä, eikä asiakas voi niitä itse toimittaa, eläkehakemuksen käsittely voi viivästyä. Harkitse tällöin tietojen pyytämistä suoraan eläkkeen maksajalta.

Mahdollisuus tiedustella eläkkeiden määriä riippuu siitä, mistä maasta ja laitoksesta eläkettä maksetaan. Myös se, miten tietoja voi pyytää, vaihtelee maittain ja eläkelaitoksittain. Katso lisää seuraavien otsikoiden alta:

- Eläkkeen määrän tiedusteleminen EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavalta laitokselta
  - Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka ovat EESSI-valmiita
  - Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka eivät ole EESSI-valmiita

- Eläkkeen määrän tiedusteleminen EU-/Eta-maan laitokselta, joka ei sovelle EU:n sosiaaliturva-asetuksia (esim. ruotsalaiset lisäeläkelaitokset)
- Eläkkeen määrän tiedusteleminen sosiaaliturvasopimusmaan laitokselta (Australia, Chile, Israel ja Kanada)
- Muut maat (esim. Venäjä, tiedusteluja ei voi laittaa)

Eläkkeen määrän tiedusteleminen EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavalta laitokselta

Kelalla on oikeus saada tietoja niiltä EU/Eta-maiden laitoksilta, joiden maksamiin eläkkeisiin sovelletaan EU:n sosiaaliturva-asetuksia. Käytä tiedustelussa ruotsia tai englantia, kun tiedustelet eläkkeen määrää Pohjoismaista, ja englantia, kun pyydät tietoja muista maista. Näin saat vastauksen nopeammin.

Ilmoita asiakkaan vakuutustunnus kyseisessä maassa aina kun se on Kelan tiedossa. Ulkomaisia vakuutustunnuksia on tallennettu HEKY:lle Henkilön yleistietoihin. Puuttuvia vakuutustunnuksia voit etsiä Kelaan jo toimitetuista asiakirjoista. Rekisteröi puuttuvat vakuutustunnukset HEMU:lla asiakkaan tietoihin (Henkilön yleistiedot > Ulkomaiset vakuutustunnukset). Ulkomaisen vakuutustunnuksen rekisteröintiohje löytyy Ratkaistutyön Teknisistä ohjeista kohdasta Ulkomaiset vakuutustunnukset.

Suomessa on eläkkeissä siirrytty sähköiseen tiedonvaihtoon eli EESSlin (Electronic Exchange of Social Security Information). Jos tarvitset eläkkeen määrän tietoja toisesta EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavasta laitoksesta, tee tiedustelu EESSlin kautta sähköisesti, jos toinen laitoskin on jo siirtynyt EESSlin, eli on EESSI-valmis.

Kaikki EU-/Eta-maan eläkelaitokset eivät vielä ole siirtyneet sähköiseen tiedonvaihtoon EESSlin kautta. Katso Sinetin ratkaisutyön työvälineistä muiden maiden tilanne. Jos maa on EESSI-valmis, katso toimintaohjeet tämän ohjeen kohdasta 'Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka ovat EESSI-valmiita'.

Jos maa ei ole EESSI-valmis, katso toimintaohjeet kohdasta 'Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka eivät ole EESSI-valmiita'.

Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka ovat EESSI-valmiita

Kaikki eläkkeen määrätiedustelut asetuksia soveltavien EU-/Eta-maiden EESSI-valmiille laitoksille on jatkossa laitettava EESSlin kautta RINA-käyttöliittymällä kolmea poikkeusta lukuunottamatta. RINA-käyttöliittymää käytetään KV-keskuksessa.

Jatkossakin on mahdollista tiedustella eläkkeen määriä suojatulla sähköpostilla Viron Sotsiaalkindlustusametista (SKA, vanhuuseläke, perhe-eläke) ja Ruotsin Pensionsmyndighetenistä (PM, vanhuuseläke, perhe-eläke). Katso toimintaohjeet tämän ohjeen kohdasta 'Poikkeuksena Viron Sotsiaalkindlustusamet ja Ruotsin Pensionsmyndigheten, sähköpostimenettely jatkuu'. Sähköpostitiedustelut näihin kahteen laitokseen laittaa sen etuuden käsittelijä, joka tietoa tarvitsee.

Saksan Deutsche Rentenversicherungin (DRV) eläkkeen määriä voi tiedustella Saksan eläkelaitoksen tarjoaman onlinepalvelun kautta. Käyttäjätunnuksia palveluun on myönnetty lähinnä KV-keskuksen ja TK-ratkaisukeskuksen käsittelijöille. Muiden yksiköiden käsittelijät voivat pyytää katsomaan onlinepalvelusta saatavia tietoja lähettämällä sähköpostia ryhmäsähköpostiin KV-ELÄKEASIAT.

Toimintaohje eläkkeensaajan asumistuen käsittelijälle, joka tarvitsee määrätietoa EESSI-valmiilta laitokselta

- Tarkista ensin, onko tarvittava tieto jo toimitettu Kelaan tai onko sitä pyydetty asiakkaalta. Pyydä tieto ensisijaisesti asiakkaalta.

- Jos tietoa tarvitaan Viron Sotsiaalkindlustusametilta tai Ruotsin Pensionsmyndigheteniltä, lähetä tiedustelu laitokseen suojatulla sähköpostilla
- Jos tietoa tarvitaan Saksan eläkelaitoksesta Deutsche Rentenversicherung, lähetä tiedustelu ryhmäsähköpostiin KV-ELÄKEASIAT. KV-osaamiskeskuksessa tarkistetaan, onko tieto saatavilla Saksan laitoksen online-palvelun kautta.
- Jos tietoa pitää pyytää joltakin muulta EESSI-valmiilta laitokselta, luo Oiwaan SED-pyyntötyö etuudella 'Eläkkeensaajan asumistuki'.
  - Kirjoita työn kommenttiin teksti ruotsiksi tai englanniksi, jonka KV-keskus liittää ulkomaille EESSIn kautta lähetettävään tiedusteluun. Kirjoita, mitä tietoja ulkomailta halutaan, mistä laitoksesta ja mistä ajankohdasta lukien.
  - Ohjaa työ Kansainvälisten asioiden keskuksen työjonolle 'TUKI 99600'.

Toimintaohje KV-keskuksen käsittelijälle tiedustelun lähettämiseen sähköisesti RINA-käyttöliittymällä

KV-keskuksen käsittelijä laittaa eläkkeen määrien tiedustelut EESSI-valmiisiin laitoksiin EESSIn kautta RINA-käyttöliittymällä, jos kyse ei ole Viron SKA:lle, Ruotsin PM:lle tai Saksan DRV:lle laitettavasta tiedustelusta.

- Jos käynnissä on yhteinen eläkehakemusprosessi (RINAssa avoimena joko P_BUC_01, _02, _03 tai _10), KV-keskuksen käsittelijä tiedustelee eläkkeen määriä P8000 SEDillä avoimen eläkehakemus-BUCin sisällä.
- Jos hakemus-BUCia ei ole avoimena, KV-keskuksen käsittelijä tiedustelee eläkkeen määriä lisätieto-BUCilla P_BUC_05. Kuitenkin
  - Jos eläkkeen määrää tarvitaan ainoastaan takuueläkettä varten (ei kansaneläkettä käsittelyssä tai maksussa), KV-keskuksen käsittelijä pyytää ulkomaan eläkkeen määriä BUCilla P_BUC_07.
  - Jos eläkkeen määrää tarvitaan ainoastaan eläkkeensaajan asumistukea varten (ei kansaneläkettä käsittelyssä tai maksussa), KV-keskuksen käsittelijä pyytää ulkomaan eläkkeen määriä joko BUCilla H_BUC_01 tai BUCilla M_BUC_03a.

Poikkeuksena Viron Sotsiaalkindlustusamet ja Ruotsin Pensionsmyndigheten, sähköpostimenettely jatkuu

Senkin jälkeen kun kaikki laitokset ovat EESSI-valmiita, voidaan eläkkeen määriä tiedustella poikkeuksellisesti suojatulla sähköpostilla kahdesta laitoksesta:

- Viron Sotsiaalkindlustusamet (vanhuus- ja perhe-eläkkeet)
- Ruotsin Pensionsmyndigheten (vanhuus- ja perhe-eläkkeet)

Näiden laitosten kanssa on sovittu kahdenvälisesti, että eläkkeen määrätiedustelut voi laittaa suojatulla sähköpostilla, jos käynnissä ei ole yhteistä eläkehakemusprosessia EESSIssä. Tiedustelun sähköpostilla tekee sen yksikön käsittelijä, joka tarvitsee eläkkeen määrän tietoa ulkomailta. Muita tiedusteluja ei voi laittaa sähköpostitse.

Eläkkeen määrän tiedusteleminen sähköpostitse Viron Sotsiaalkindlustusametista (SKA)

Laita eläkkeen määrätiedustelut Sotsiaalkindlustusametiin sähköpostiosoitteeseen info@sotsiaalkindlustusamet.ee.s

Kirjoita varsinaiseen viestiin aina myös asiakkaan nimen lisäksi vakuutustunnus Virossa. Otsikkokenttään yksilöivää tietoa ei saa laittaa.

Eläkkeen määrän tiedusteleminen sähköpostitse Ruotsin Pensionsmyndighetenistä (PM)

Laita eläkkeen määrätiedustelut Pensionsmyndigheteniin sähköpostiosoitteeseen international@pensionsmyndigheten.se

Kirjoita varsinaiseen viestiin aina myös asiakkaan nimen lisäksi vakuutustunnus Ruotsissa. Otsikkokenttään yksilöivää tietoa ei saa laittaa.

Tiedustelut EU-/Eta-maiden laitoksille, jotka eivät ole EESSI-valmiita

Jos laitos, josta tietoa eläkkeen määrästä tarvitaan, ei ole vielä EESSI-valmis, on tiedustelu laitettava kuten tähänkin asti, eli kirjeitse. Tiedustelun tekee sen yksikön käsittelijä, joka tietoa tarvitsee. Kts. Sinetin taulukko EESSI-valmiista maista.

Jos tiedossasi ei ole maksavan laitoksen yhteystietoja (esimerkiksi aiemmin toimitettua maksukuittia tai muuta selvitystä, etsi yhteystietoja EESSI-laitoshakemistosta tai CICSin OSKY-toiminnolla Viranomaiset ja laitokset > Ulkomaan laitokset. Tee kysely E001-lomakkeella.

Eläkkeen määrän tiedusteleminen EU-/Eta-maan laitokselta, joka ei sovelle EU:n sosiaaliturva-asetuksia

Jos tarvitset määrätietoja EU-/Eta-maan laitoksesta, joka ei sovelle EU:n sosiaaliturva-asetuksia, tietoja ei voi kysyä suoraan laitoksesta ilman asiakkaan kirjallista suostumusta siihen. Tiedusteluja laitoksiin ei voi suostumuksen jälkeenkään laittaa sähköisesti EESSIn kautta. Käytännössä määrätiedusteluja on laitettu ruotsalaisiin työmarkkinasopimuseläkelaitoksiin, eli lisäeläkelaitoksiin.

Jos tarvitset tietoa ruotsalaisista työmarkkinasopimuslaitoksista, voit tarkistaa Sinetin ratkaisutyön sivuston Ruotsin eläkejärjestelmäkuvauksesta, miten kukin laitos toivoo Kelan olevan yhteydessä. Jos huomaat, että Sinetin tiedot eivät enää pidä paikkaansa esimerkiksi yhteystietojen osalta, ilmoita siitä KV-eläkeasiat-ryhmäsähköpostilaatikkoon.

Tarkista ennen tiedustelun tekemistä, että asiakkaan kirjallisesti antama suostumus on kirjattu asiakkaan tietoihin (HEKY > Henkilön yleistiedot > Ulkomaiset lisäeläkelaitokset). Kirjaa suostumus HEMUlla, jos tieto puuttuu. Suostumustiedon kirjaamisen ohje löytyy Ratkaistutyön Teknisistä ohjeista kohdasta Ulkomaiset lisäeläkelaitokset.

Sosiaaliturvasopimusmaat

Australian, Chilen, Israelin ja Kanadan eläkelaitosten kanssa on sovittu yhteydenpidosta laitosten kesken. Voit tiedustella eläkkeistä näiden maiden viranomaisilta käyttämällä kyseisen sopimuksen mukaista yhteydenpitolomaketta. Lomakkeet löytyvät Sinetistä Lomakkeet-työtilasta. Voit etsiä oikean lomakkeen työtilasta kirjoittamalla lomakekoodin tai maan nimen työtilan Etsi tiedosto –hakuun. (Saat lomakkeen auki täytettävässä muodossa, kun valitset lomakkeen nimen perästä "... ja avautuvasta valikosta "avaa".)

Yhteydenpitolomakkeen nimi:

- Australia: FI/AUS 2
- Chile: FI/CL 2
- Israel: FI/ISR 2
- Kanada: FIN/CAN 3

USA:n laitoksen kanssa yhteydenpitoa ei ole, vaan selvitykset on hankittava asiakkaalta itseltään.

Muut maat

Muiden maiden, esim. Venäjän kanssa Kelalla ei ole sopimusta yhteydenpidosta, eikä näiden maiden laitoksilla siten ole velvollisuutta toimittaa Kelalle tietoja. Myös

oikeiden yhteystahojen löytyminen voi olla vaikeaa. Näissä tapauksissa asiakkaan on itse toimitettava tiedot Kelaan.

1.7.3.2 Palkkatulot

Palkkatuloa on kaikenlainen palkka, perhehoitajan saama hoitopalkkio, palkkio, osapalkkio, sekä muu niihin rinnastettava etuus ja korvaus. Palkaksi katsotaan myös esim. lomaraha, lomakorvaus, luontoisedut, veronalaiset henkilökuntaedut, joulurahat ja lahjapalkkiot, tantieemi sekä ennakoperintälain (EPL) 25 §:n mukainen työkorvaus.

Apurahansaajan työtulo

Apurahansaajan työtuloksi otetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (MYEL-työtulo). Työtulo saadaan pääsääntöisesti vahvistettuna työtulona, koska apurahan myöntäjällä on ilmoitusvelvollisuus apurahasta. Jos apurahansaajalla ei ole MYEL-työtuloa, työtulona otetaan apurahansaajan oman ilmoituksen mukainen tulo (apurahan määrä ilman vähennyksiä). Jos apurahan saajalla ei ole MYEL-työtuloa eikä hän ilmoita apurahan määrää, tuloksi otetaan vähintään MYEL-työtulon vähimmäismäärä 4 287,73 €/v / 357,31 €/kk vuonna 2023. Tulo otetaan huomioon apurahan myöntöajalta vuositulona.

MYEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY / Työeläke ja korvaukset / YEL/MYEL-työtulo-kyselyltä.

Kulukorvaukset

- Palkan lisäksi maksettavia erilaisia kulukorvauksia ei lueta tuloksi. Tällaisia korvauksia ovat esimerkiksi matkakustannusten korvaus, verovapaat päivärahat, työkulukorvaukset, virkapukuavustukset tai hoito- tai sijoituslapsen hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset, elleivät ne ylitä todellisia kustannuksia.

Työllistymistä tukeva toiminta

Sosiaalihuoltolain 27 d §:n mukaiseen työllistymistä tukevaan toimintaan liittyvä työ on työsuhteista työtä, joten siitä maksettava palkka otetaan tuloksi. Samoin tuloksi otetaan kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettava työmarkkinatuki. Sen sijaan kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa ahkeruusrahaa tai toimintarahaa ei oteta tuloksi. Mielenterveyskuntoutujien klubitalojen järjestämästä siirtymätyöstä saatu palkka otetaan yleensä työtuloksi. Jos työskentely klubitalossa ei kuitenkaan perustu työsuhteeseen, vaan on luonteeltaan vapaaehtoistoimintaa tai työtoimintaa, siitä saatavaa tuloa ei oteta tuloksi.

Katso myös työtoiminnasta.

Arvioiminen

Palkkatulo luontoisetuineen otetaan huomioon tulona. Myös irtisanomisajan palkka luetaan tuloksi.

Arvioi palkka vuositulona. Kerro kuukausipalkka luvulla 12. Jos palkka ilmoitetaan päiväpalkkana työsopimuksessa, muutetaan se kuukausituloksi kertomalla luvulla 21,5 ellei muuta selvitystä ole. Jos palkka ilmoitetaan tietyltä ajalta saatuna palkkakertymänä, vuositulo saadaan pääsääntöisesti jakamalla palkkakertymä

ajanjaksoon sisältyvien päivien lukumäärällä ja kertomalla näin saatu päiväpalkka luvulla 30 ja saatu kuukausipalkka luvulla 12. Kertoimiin ei sisälly lomarahaa, vaan lomaraha lisätään vuosituloon maksetun määräisenä. Jos määrä ei ole tiedossa, tuloon lisätään 5 % vuosipalkasta. Jos lomarahaa ei tosiasiallisesti makseta, sitä ei myöskään arvioida tuloksi.

Sairausajan palkaksi voidaan yleensä arvioida sairauspäivärahan määrä. Lue lisää sairauspäivärahasta.

Tulorekisteritiedot

Kela hakee tulotiedot tulorekisteristä aina, kun asiakkaalla tai hänen puolisoillaan on palkkatuloja. Tietoja kertyy 1.1.2019 alkaen sitä mukaa, kun palkkoja maksetaan. Tietoja käytät apuna, kun arvioit palkkatulon jatkuvuutta ja/tai vuosittaista toistuvuutta tulevan tulotason määrittelyssä.

Ratkaisutyössä voidaan pääsääntöisesti käyttää tulorekisterin eläkkeensaajan asumistuen käyttötarkoituksen muodostamaa huomioitavaa määrää pohjatietona arvioitaessa vuositulon määrää.

Tulorekisteritietoja käytetään kuten paperista palkkatodistusta. Tulorekisterissä hakijan ja hänen puolisonsa ansiotulot ilmoitetaan palkkakauden perusteella.

Tulorekisterissä näkyy henkilön saama palkkatulo bruttona (ennakonpidätyksen alainen määrä) sekä tulorekisterin muodostama huomioitava määrä, joka sisältää ne tulolajit, jotka on määritelty otettavan huomioon.

Käytä lähtökohtaisesti tulorekisterin tietoja, kun ratkaiset asumistukea. Asiakkaalle on kerrottu kela.fi:ssä, että Kela hyödyntää tulorekisteriä. Pyydä asiakkaalta selvityksiä, jos

- tarvittavia tietoja ei saada tulorekisteristä,
- tulorekisteristä saatavia tietoja tulee tarkentaa,
- tiedot olennaisesti poikkeavat asiakkaan ilmoittamasta tai
- epäilet rekisteritietoa virheelliseksi.

Osa tulorekisterin tiedoista on ns. täydentäviä tietoja, joiden toimittaminen on työnantajalle vapaaehtoista. Myös täydentävillä tiedoilla on merkitystä asian ratkaisemisessa.

Asumistuessa tärkeät täydentävät tiedot koskevat

- palvelussuhteen tyyppiä, kestoja ja sen päättymisen syytä;
- tulolajeja sekä työaika- ja poikkeustilannekorvauksia;
- palkkauksen muotoa; tuloerien ansainta-ajankohtia;
- suorituksen kertaluonteisuutta;
- osa-aikaisuutta ja sovittua viikkotyöaika;
- palkallista tai palkatonta poissaoloa;
- tietoa siitä, että suoritus on maksettu muuna kuin rahana;
- tulonsaajan osakkuusasemaa suhteessa suorituksen maksajaan.

1.7.3.3 Elinkeinotoiminnan tulot

Yrittäjän tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain perusteella vahvistettu työtulo (YEL-työtulo). Jos yrittäjällä ei ole vahvistettua työtuloa, koska hän ei ole vakuuttamisvelvollinen tai hän on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, tuloksi

arvioidaan oman arvion mukainen tulo. Jos oman arvion mukaista tuloa ei saada, otetaan tuloksi YEL-vähimmäistulo tai starttiraha.

YEL-vähimmäistulo on 8 575,45 €/v (714,62 €/kk) vuonna 2023.

Jos yrittäjän tulona on otettu huomioon YEL-työtulo, hänen samasta yrityksestä saamia osinko- tai palkkatuloja ei oteta tulona huomioon.

Starttirahaa, sairauspäivärahaa, äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa ja vanhempainrahaa ei oteta tulona huomioon YEL-työtulon lisäksi.

Lue lisää yrittäjän vakuuttamisesta (www.etk.fi - [YEL-yrittäjät](#)).

Starttiraha otetaan tulona huomioon niiltä kuukausilta, joilta se on myönnetty. Starttirahan päätyttyä yrittäjän tulo arvioidaan yleensä vähintään starttirahan aikaiselle tulotasolle, jollei yrittäjällä ole YEL-työtulotietoja.

YEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY / Työeläke ja korvaukset / YEL/MYEL-työtulokyselyltä.

Lue lisää elinkeinotoiminnan harjoittamisesta eri yritysmuodoissa

1.7.3.3.1 Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa

- yksityinen elinkeinonharjoittaja
- avoin yhtiö
- kommandiittiyhtiö
- osakeyhtiö.

Elinkeinonharjoittaja

Elinkeinonharjoittajat jaetaan liikkeen- ja ammatinharjoittajiin. Elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen eikä puolisolleen, mutta hän voi ottaa yrityksestä rahaa (yksityisnostot) tai tavaraa (yksityiskäyttö) yksityistalouteensa. Elinkeinonharjoittajaa verotetaan elinkeinotoiminnasta saatujen ansio- ja pääomatulojen perusteella, jotka muodostuvat elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Puolisoiden yhteisestä elinkeinotoiminnasta saatu yritystulo jaetaan puolisojen kesken silloin, kun molemmat ovat osallistuneet yksityisen liikkeen tai ammatinharjoittamiseen.

Avoin ja kommandiittiyhtiö

Avoimen yhtiön muodostaa kaksi tai useampi yhtiömies, jotka vastaavat yhtiön sitoumuksista koko omaisuudellaan. Kommandiittiyhtiössä on vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies, joka vastaa yhtiön velvoitteista rajoituksetta, ja vähintään yksi äänetön yhtiömies, jonka vastuu rajoittuu hänen sijoittamansa panoksen määrään.

Henkilöyhtiöiden (avoimet ja kommandiittiyhtiöt) yhtiömiehet voivat nostaa yhtiöstä palkkaa tai ottaa yrityksestä rahaa (yksityisnostot) tai tavaroita (yksityiskäyttö) yksityistalouteensa.

Verotuksessa henkilöyhtiöt (avoimet ja kommandiittiyhtiöt) ovat elinkeinoyhtymiä. Niitä ei käsitellä erillisinä verovelvollisina, vaan niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona heidän osuuksiensa suhteessa.

Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi osakas, joka sijoittaa yhtiöön pääomapanoksen.

Osakkaan tuloksi osakeyhtiöstä voidaan lukea vain osingot tai, jos hän työskentelee yhtiössä, myös palkka. Yksityisnostoja hän ei saa tehdä.

Verotuksessa osakeyhtiö on yhteisö. Se on itsenäinen verovelvollinen, jonka tulosta ei jaeta osakkaille, vaan se verotetaan suoraan yhtiöltä.

Kuolinpesä

Kuolinpesää verotetaan yleensä erillisenä verovelvollisena, jolloin sen tuloa ja varallisuutta ei jaeta osakkaiden tulona ja varallisuutena verotettavaksi.

Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena vain kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen kuten avoimia tai kommandiittiyhtiöitä.

Kuolinpesän erillinen verovelvollisuus päättyy, kun kuolinpesä lopullisesti jaetaan.

Verotusyhtymä

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön käyttö, viljely tai vuokraus.

Verotusyhtymät eivät ole erillisiä verovelvollisia, vaan niiden tulot jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa.

1.7.3.4 Maa- ja porotalouden tulot

Tulona otetaan huomioon maatalousyrittäjän eläkelain perusteella vahvistettu työtulo (MYEL-työtulo). Jos maatalous- tai porotalousyrittäjällä ei ole vahvistettua työtuloa, koska hän ei ole vakuuttamisvelvollinen tai hän on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, tuloksi arvioidaan oman arvion mukainen tulo. Jos oman arvion mukaista tuloa ei saada, otetaan tuloksi MYEL-vähimmäistulo.

MYEL-vähimmäistulo on 4 287,73 €/v (357,31 €/kk) vuonna 2023.

Starttirahaa, sairauspäivärahaa, äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa ja vanhempainrahaa ei oteta tulona huomioon YEL- työtulon lisäksi.

MYEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY / Työeläke ja korvaukset / YEL/MYEL-työtulo-kyselyltä.

Lue lisää vakuuttamisesta (www.mela.fi) - Vakuutusturva - MYEL-eläkevakuutus.

1.7.3.5 Metsätalouden tulot

Metsätuloa verotetaan kaikilla metsänomistajilla vuodesta 2006 alkaen puun myyntitulon mukaan. Puun myyntitulo on verotuksessa pääomatuloa. Se näkyy verotustietojen kyselyllä "Metsätalouden pääomatulo"-kohdassa. Tätä tuloa ei oteta asumistuessa huomioon, koska metsätalouden tulo arvioidaan ja otetaan tulona huomioon alla arvioimisesta kertovassa kappaleessa kuvatulla tavalla.

Puun myynnin yhteydessä tehty hankintatyön arvo on aina ansiotuloa ja se otetaan tulona huomioon.

Arvioiminen

Asumistuessa metsätalouden tulo arvioidaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan hehtaaria kohti vahvistetun keskimääräisen tuoton perusteella. Keskimääräisen tuoton rahamäärän kuntakohtaisesti vahvistaa vuosittain Verohallinto.

Tulon määrän saat kertomalla keskimääräisen tuoton rahamäärän metsän pinta-alalla.

Keskimääräisen tuoton rahamäärän saat Verohallinnon päätöksestä. Metsän pinta-alan ja sijaintikunnan saat verotustiedoista. Katso verotustiedoista tarkemmin.

1.7.3.6 Osinkotulot

Osinkotulot verotuksessa

Pörssiyhtiön jakama osinko on verotuksessa kokonaisuudessaan pääomatuloa. Sen jakamasta osingosta on veronalaista pääomatuloa 85 % ja verovapaata 15 %.

Poikkeuksena on REIT-rahaston maksama osinko, joka on kokonaan veronalaista pääomatuloa. (Orava Asuntorahasto on toistaiseksi ainoa REIT-rahasto Suomessa).

Muun kuin pörssi yhtiön jakama osinko jaetaan verotuksessa pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin.

- Osingosta katsotaan pääomatuloksi määrä, joka vastaa 8 prosenttia osingonsaajan omista-mien osakkeiden matemaattisesta arvosta.
  - Ylimenevä osa on ansiotuloa.
- Pääomatulo-osuudesta on 25 % veronalaista ja 75 % verovapaata, jos pääomatulo-osuus on alle 150 000 euroa.
  - Jos pääomatulo-osuus ylittää 150 000 euroa, ylimenevästä osasta on veronalaista pääomatuloa 85 % ja verovapaata tuloa 15 %.
- Ansiotulo-osuudesta on veronalaista tuloa 75 % ja verovapaata 25 %.

Verotuksessa katsotaan 1.1.2014 lukien osinkotuloksi myös yhtiön jakamat varat ns. vapaan oman pääoman rahastosta (VOPR-osinko). VOPR-osinkoa voi jakaa sekä pörssiyhtiö että muu yhtiö. Osinko on veronalaista tuloa edellä kerrotulla tavalla.

EU-/ETA-maassa ja sellaisessa maassa, jolla on Suomen kanssa verosopimus, sijaitsevan yhtiön jakama osinko on veronalaista ja verovapaata tuloa edellä kerrotulla tavalla. Muussa maassa sijaitsevan yhtiön maksama osinko on kokonaan veronalaista ansiotuloa.

Tuloksi lukeminen ja arvioiminen

Osinkotulona otetaan huomioon sekä pörssiyhtiöiden että muiden yhtiöiden maksamat osingot, veronalaiset ja verottomat. Ns. VOPR-osinkoa ei kuitenkaan oteta tulona huomioon.

Osinkotulon määrän saat siten, että kerrot osakkeiden lukumäärän osaketta kohti maksetun osingon määrällä. Käytä osingon määränä viimeisimmän yhtiökokouksen

yksittäiselle osakkeelle vahvistamaa määrää. Pörssiyhtiön osingon suuruuden osaketta kohti voit selvittää www.kauppalehti.fi/porssi/osinkokalenteri.

Jos arvioit osinkotulon henkilön tiliotteen perusteella, käytä bruttomäärää. Vähennä siitä ensin mahdollinen VOPR-osinko. Jos bruttomäärä ei selviä tiliotteelta, lisää

- pörssiyhtiön maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 22,5/77,5 tilille maksetusta osingon määrästä. (Ennakonpidätyksen määrä vuosina 2012 - 2013 on 21/79, vuosina 2006 - 2011 19/81).
- REIT-rahaston maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 30/70 tilille maksetusta osingosta.
- muiden kuin pörssiyhtiöiden yhtiöiden osinkoon 7,5/92,5 tilille maksetusta osingon määrästä. Ennen verovuotta 2014 muiden kuin pörssiyhtiöiden osingoista ei tehty ennakonpidätystä.

VOPR-osingoista on verovuodesta 2014 alkaen vinkkitieto (täppä tai euromäärä) vahvistetun verotuksen tiedoissa.

EU-/ETA- ja [verosopimusmaista](#) saadut osingot otetaan tuloksi bruttotulona. Veroprosenttina käytetään aina 15 prosenttia. Bruttotulon saat lisäämällä pankkitilille tulleeeseen osinkotuloon 15/85 tilille tulleesta osingon määrästä.

Osinkotulot otetaan huomioon vain, jos ne korkotulojen kanssa yhteensä ylittävät 60 euroa vuodessa. Rajaa sovelletaan kummankin puolison osalta erikseen. Jos korko- ja osinkotulot ylittävät 60 euroa vuodessa, ne otetaan tulona huomioon kokonaan.

1.7.3.7 Syytinki

Syytinki voidaan perustaa kiinteistökaupan (tavallisimmin maatalan) yhteydessä tai irtaimen omaisuuden esimerkiksi liikeyrityksen myynnin yhteydessä. Syytingin ehdoista sovitaan yleensä kauppakirjassa.

Syytinki voidaan maksaa kuukausittain joko pöytäsytytinkinä tai parselisyytinkinä. Pöytäsytytingin saaja saa tilalta asunnon, ruuan ja muun elatuksen samassa taloudessa syytingin maksajan kanssa. Parselisyytingin saaja saa syytingin ruokatavaroina ja muina sovittuina etuina. Syytinki saatetaan myös sopia suoritettavaksi joko kokonaan tai osittain rahana.

Arvioiminen

Rahana maksettava syytinki tai syytingin osa luetaan tuloksi maksettavan määrän suuruusena. Muilta osin syytinki arvioidaan tapauskohtaisesti. Ota tarvittaessa yhteyttä sähköpostilla RP_ELÄKE.

1.7.3.8 Korkotulot

Korkotuloja ovat

- talletusten korot
- osuuspääoman ja lisäpääoman korot
- sijoitusrahasto-osuuden tuotto-osuudelle maksettava voitto-osuus

- muut korkotulot

Korkotulo katsotaan aina pääomatuloksi.

Korkotuloja arvioitaessa talletusten määrästä vähennetään käyttövaroina 2 000 euroa. Käyttövaravähennys tehdään ensisijaisesti käyttötileiltä. Jos koko määrää ei saada käyttötililtä vähennettyä, voidaan vähennys tehdä muultakin tililtä. Käyttövaravähennys tehdään avio- tai avopuolisoiden omista talletuksista erikseen. Jos riittäviä tai luotettavia tietoja ei saada hakijalta, voidaan talletuksia yms. selvittää rahalaitoksilta.

Lue lisää

Tiedot rahalaitoksilta (Omaisuus ja velat > Tiedot rahalaitoksilta)

Jos sijoitusrahasto-osuus on äskettäin hankittu, voitto-osuutta ei vielä voida laskea, joten sitä ei oteta tulona huomioon. Kasvuosuudelle tulevaa voitto-osuutta ei oteta tulona huomioon, koska sitä ei makseta vaan se liitetään vuosittain rahaston pääomaan.

Säästöhenkivakuutuksen tuottoa ei myöskään oteta tulona huomioon, koska se liitetään vuosittain vakuutuksen pääomaan.

Korkotulot otetaan tulona huomioon vain, jos ne osinkotulojen kanssa yhteensä ylittävät 60 euroa vuodessa. Rajaa sovelletaan kummankin puolison osalta erikseen. Jos korko- ja osinkotulot ylittävät 60 euroa vuodessa, ne otetaan tulona huomioon kokonaan.

1.7.3.9 Luovutusvoitot

Omaisuuksien luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa. Luovutusvoittoa voi syntyä kiinteään ja irtaimen omaisuuden luovutuksesta. Luovutusvoittoa voi syntyä siten esimerkiksi kiinteistön, asunto-osakkeiden tai muiden arvopapereiden myynnin yhteydessä.

Luovutusvoittoa ei oteta tulona huomioon, jos kysymys on vain kertaluonteisesta tulosta. Jos tulot kuitenkin ovat jatkuvia tai vuosittain toistuvia, ne lähtökohtaisesti otetaan tulona huomioon.

1.7.3.10 Vuokratulot

Huoneen- ja maanvuokratulo on pääomatuloa ja se otetaan tulona huomioon.

Huoneenvuokratulosta voidaan vähentää osakehuoneistossa vastike vesimaksuineen. Vastikkeena otetaan huomioon hoitovastike, rahoitus- / pääomavastike ja ylimääräinen vastike.

Omakotitalossa voidaan vähentää todelliset lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, mikäli vuokranantaja maksaa kustannukset, kuitenkin enintään valtioneuvoston asetuksen mukaisten normien määräisinä. Kiinteistöä kohden otetaan huomioon vain yksi kunnossapitonormi.

Muun selvityksen puuttuessa kustannukset voidaan arvioida normien mukaisina.

Velkojen korkoja ei vähennetä, koska ne vähennetään vuositulosta tehtävänä vähennyksenä.

Alivuokralaiselta saadusta vuokratulosta vähennetään tulonhankkimiskuluina alivuokrattua osaa vastaava osuus (alkuperäisestä) vuokrasta

Esimerkki

Päävuokralainen vuokraa puolet asunnostaan alivuokralaiselle. Päävuokralainen maksaa vuokraa 500 e/kk ja perii alivuokralaiselta vuokraa 250 e/kk. Päävuokralaisen 250 euron vuokratulosta vähennetään hänen alivuokraamastaan osuudesta maksamansa vuokra (250 e – 250 e = 0) eikä vuokratuloa jää huomioon otettavaksi.

Vuokratuloa syntyy tällaisessa tilanteessa vain, jos päävuokralaisen alivuokralaiselta perimä vuokra ylittää hänen alivuokraamastaan osuudesta (vuokranantajalle) itse maksamansa vuokran.

1.7.3.11 Sosiaalietuudet

Sosiaalietuudet otetaan tulona huomioon, ei kuitenkaan etuoikeutettuja tuloja.

Lue lisää Etuoikeutetuista tuloista.

Sosiaalietuuksia ovat mm.

- työttömyyspäiväraha
- työmarkkinatuki
- eläketuki
- koulutustuki
- aikuiskoulutustuki
- vuorottelukorvaus
- sairauspäiväraha
- vanhempainpäiväraha
- lasten kotihoidon tuki sekä kunnalliset lisät
- yksityisen hoidon tuki (hoitajan tuloa)
- tapaturmavakuutuslain perusteella maksettava päiväraha ja muu vastaava päiväraha

Etuuden määrän voit selvittää HEKY- kyselyltä tai hakijan toimittamasta korvauspäätöksestä. **Huomaathan**, että vaikka etuuksien maksajat ilmoittavat 1.1.2021 lukien etuuksien maksutiedot tulorekisteriin, etuuden tuloksi ottaminen selvitetään jatkossakin esim. HEKY-kyselyltä. Tulorekisterin tiedoissa on maksutiedot, mutta sitä kautta ei saada kaikkia tarvittavia tietoja.

Voit muuttaa etuudet vuosituloksi seuraavasti:

- Työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen, aikuiskoulutustuen ja vuorottelukorvauksen vuosituloksi kertomalla päiväkohtaisen määrän luvulla luvulla 250.
- Sairausvakuutuslain mukaisen päivä- ja vanhempainpäivärahan vuosituloksi kertomalla päiväkohtaisen määrän luvulla 280.
- Lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen vuosituloksi kertomalla etuuden määrän luvulla 12.
- Kaikilta viikon päiviltä maksettavat päivärahat, esim. tapaturmavakuutuksen päivärahan, vuosituloksi kertomalla luvulla 360.

Esimerkki

Henkilö saa vanhempainrahaa 56 päivältä 40 €/pv, 49 päivältä 30 €/pv 30 päivältä 33 €/pv ja 128 päivältä 30 €/pv. Vanhempainraha otetaan tulona huomioon jatkuvan tulon periaatteen mukaan, joten vuosituloksi otetaan 280x30 € eli 8 400 €/v.

1.7.3.12 Etuoikeutetut tulot

(EAL 571/2007 14 §)

Vuositulona ei oteta huomioon:

- kansaneläkkeen lapsikorotusta
- rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää
- veteraanilisää
- asumistukia
- opintorahaa
- lapsilisää
- eläkettä saavan hoitotukea
- ruokavaliokorvausta
- elatustukea ja lapsesta maksettavaa elatusapua
- sotilasvammalain mukaista elinkorkoa
- tapaturmavakuutuslain mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia
- kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta eikä muuta työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai kuntoutuksena annettavan koulutuksen ajalta maksettavia etuuksia. Kuitenkin tulona otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeenä maksettava kuntoutustuki ja kuntoutuksen ajalta tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettava tapaturmaeläke/elinkorko, ansionmenetyksen korvaus sekä työkyvyttömyyseläke.
- sosiaalihuoltolain 27 e §:n mukaisesta työtoiminnasta tai sitä vastaavasta työtoiminnasta maksettavaa etuutta tai korvausta
- etua omaan tarpeeseen käytetystä asunnosta
- toimeentulotukea
- omaishoitajan hoitopalkkiota
- kustannusten korvauksia ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista ylläpitokorvausta tai muuta vastaavaa ylläpitokorvausta.
- kansaneläkkeen pohjaosan lakkaamisen vuoksi työeläkkeeseen maksettavaa korotusta 1.10.2003 alkaen
- eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille maksettavaa rintama-avustusta
- edellä mainittuja etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia. Kuitenkin ulkomailta maksettavat lapsikorotusta ja rintamalisiä vastaavat etuudet otetaan tulona huomioon.
- osuutta kuolinpesän tuotosta.

Työtoiminta

Sosiaalihuoltolain 27e §:n mukaisella työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakyvyn ylläpitämistä ja sitä edistävää toimintaa. Työtoiminnaksi voidaan katsoa myös

kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukainen työtoiminta sekä kunnan mielenterveyskuntoutujille ja sosiaalihuollon asiakkaille järjestämä työtoiminta. Yleishyödyllisten yhteisöjen, kuten yhdistysten ja säätiöiden järjestämä toiminta voidaan katsoa työtoimintaa vastaavaksi, jos se on luonteeltaan hoidollista ja kuntouttavaa. Vastaavuutta arvioidaan toiminnan luonteen pohjalta. Harkinnassa tulee otettavaksi huomioon mm. se, tähtääkö toiminta ensisijaisesti toimintakyvyn ylläpitämiseen ja edistämiseen, perustuuko henkilön toimeentulo pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin tai maksetaanko toiminnasta pienehköä korvausta työosuusrahana tai vastaavana.

Katso myös työllistymistä koskeva toiminta

Kustannusten korvaukset

Kustannusten korvauksia ovat esim. päivärahat, matkakustannusten korvaukset ja muut tulonhankkimiskustannusten korvaukset. Kustannusten korvaukseksi katsotaan myös vammaispalvelulain perusteella vammaiselle maksettava korvaus henkilökohtaisen avustajan palkkaamista varten.

1.7.3.13 Vähennykset

Vuositulosta voidaan vähentää vain tiettyjen velkojen korot (EAL 571/2007 12 §)

Velkojen korot vähennetään sen suuruisena kuin niitä maksetaan. Vaikka korosta olisi velkakirjassa tai kauppakirjassa sovittu, ei korkoa oteta huomioon, ellei sitä tosiasiallisesti makseta. Velan korot selvitetään pääsääntöisesti hakijalta itseltään (esim. maksukuitista tai tiliotteesta).

Velan korko otetaan vähennyksenä huomioon yleensä sille puolisolalle, jonka nimissä velka on. Jos puoliso huolehtii samassa taloudessa asuvan toisen puolison velan koroista, velan korot hyväksytään vähennykseksi sille puolisolalle, joka tosiasiaassa korot maksaa.

Vähennettävät korot

Vuositulosta voidaan vähentää muun muassa seuraavat velkojen korot

- tulonhankkimiseksi otettujen lainojen korot
- opintolainojen korot
- omaisuutena huomioon otettavan kiinteistön hankkimiseksi ja kunnostamiseksi otettujen lainojen korot
- asuntolainojen korot, jos niitä ei voida ottaa huomioon asumismenoina tai katsota kulutusluotoksi

Tulonhankkimiseksi otettuja velkojen korkoja ovat esimerkiksi metsän, sijoitusasunnon ja osakkeiden hankkimiseksi otettujen velkojen korot. Tällaisia velkojen korkoja ovat myös ammatinharjoittajan työvälineitä varten ottamat velkojen korot ja yrittäjän velkojen korot, jotka ovat yrityksen lopettamisen jälkeen jääneet hänen vastattavakseen.

Omaisuutena huomioon otettavan kiinteistön kuten kesämökin hankkimiseksi ja kunnossapidämiseksi otettujen velkojen korot voidaan vähentää tuloista ja vielä silloinkin, kun kesämökistä on luovuttu.

Asumisoikeusasunnon ja osaomistusasunnon kunnostamiseksi otettujen lainojen korot voidaan vähentää. Samoin voidaan vähentää sellaiset asuntolainojen korot, jotka

kohdistuvat asuntoon, josta on jouduttu luopumaan, mutta henkilö entisenä omistajana vastaa veloista edelleen.

Asuntojoustoluoton nimellä otetun lainan käyttötarkoitus ratkaisee, voiko velan koron vähentää tulosta tai voiko sen ottaa huomioon asumismenona. Asuntojoustoluottoa käytetään mm. lainoja järjestettäessä, ostettaessa asunto ja tarvittaessa rahaa elämiseen. Jos asuntojoustoluottoon sisältyy sekä kulutusluottoa että sellaista lainaa, jonka korot voidaan vähentää tuloista, selvitä, mikä osuus lainasta on kulutusluottoa ja mikä lainaa, jonka korot voidaan vähentää. Jaa lainan korot osuuksien mukaisessa suhteessa ja ota näin laskettu vähennettävä korko huomioon tulojen vähennyksenä. Ensimmäisen kerran laskettua osuuksien mukaista suhdetta voidaan käyttää myös seuraavissa tarkistuksissa.

Ulosotossa olevien velkojen ja takausvelkojen osalta velan alkuperäinen käyttötarkoitus määrää velkojen korkojen vähennysoikeuden. Ulosotossa olevien velkojen osalta käyttötarkoitus selvitetään joko ulosottoviranomaiselta (ensisijaisesti) tai asiakkaalta itseltään ja korot hyväksytään vähennykseksi siltä osin kuin niitä saadaan perityksi.

Velkajärjestelyssä olevan henkilön edellä mainittujen velkojen korot hyväksytään maksuohjelman mukaisina.

Korot, joita ei vähennetä

Vuositulosta ei voi vähentää seuraavia velkojen korkoja

- kulutusluottojen korkoja
- omistusasunnon hankkimiseksi ja kunnostamiseksi otettuja lainojen korkoja. Nämä otetaan huomioon asumismenoina.
- elinkeinotoiminnan velkojen korkoja. Nämä vähennetään jo yritystoiminnan tulosta laskettaessa.
- kuolinpesän velkojen korkoja

Kulutusluottoja ovat esim. autolainat ja kodinsisustukseen otetut lainat luotonantajasta riippumatta. Kulutusluottoja ovat myös tili- ja luottokorttiluotot sekä osamaksuluotot. Käänteinen asuntolaina katsotaan aina kulutusluotoksi, koska se on asuntoa vastaan otettu laina, joka käytetään yleensä elämiseen. Kulutusluotoksi katsotaan myös asuntojoustoluotot, jos niiden korkoja ei lainan käyttötarkoituksen perusteella voida vähentää vuositulosta eikä ottaa huomioon asumismenona.

Huomaa kuitenkin

Lainanpääasiallinen käyttötarkoitus ratkaisee aina, onko asuntoa vastaan otettu laina normaali asuntolaina vai kulutusluotto.

Kuolinpesään kuuluvia velkojen korkoja ovat kuolleen henkilön ja kuolleen henkilön sekä lesken yhteisten velkojen korot.

1.7.4 Omaisuus ja velat

Eläkkeensaajan ja hänen puolisonsa vuositulona otetaan huomioon muiden tulojen lisäksi tulo yhteenlasketusta omaisuudesta, josta on vähennetty velat (netto-omaisuus). Jos omaisuus ylittää yksin asuvalla henkilöllä 18 306 euroa ja puolisoilla 29 290 euroa

(vuonna 2023), otetaan mainitun rahamäärän ylittävistä omaisuuden osasta kahdeksan prosenttia huomioon etuudensaajan tulona.

(EAL 571/2007 12 § 5 mom.)

Omaisuuksien ja sen tuoton jakaminen

Omaisuuksien otetaan huomioon sille puolisoille, jonka nimissä omaisuus on. Omaisuus otetaan huomioon omistussuhteiden mukaan silloinkin, kun puoliso on muuttanut erilleen.

Jos henkilöllä on vain hallintaoikeus omaisuuteen, sitä ei oteta huomioon omaisuutena.

Omaisuuksien tuotto otetaan tuloksi sille puolisoille, jonka nimissä omaisuus on. Jos leskellä tai muulla henkilöllä on hallintaoikeus omaisuuteen, tuotto otetaan tuloksi hallintaoikeuden haltijalle.

Velka arvioidaan sille puolisoille, jonka nimissä velka on.

1.7.4.1 Huomioon otettava omaisuus

Omaisuuksien otetaan huomioon

- kiinteistöt
- elinkeinotoiminnan ja maatalouden varat
- osuudet yhtiöiden varoista
- metsäomaisuus
- talletukset, obligaatit, joukkovelkakirjat ja muut vastaavat esimerkiksi saatavat
- julkisesti noteeratut osakkeet
- sijoitusrahasto-osuudet sekä
- vakuutusmaksut

Kiinteistöt, elinkeinotoiminnan ja maatalouden varat, yhtiöosuuksien varat sekä metsäomaisuus otetaan huomioon vain, jos omaisuus sijaitsee Suomessa.

Saatavalla tarkoitetaan rahasuoritusta, jonka toinen henkilö on velkaa asumistuen saajalle. Saatava otetaan huomioon myöntö- tai tarkistusajankohdan suuruusena. Vaikka saatavaa maksettaisiin asumistuen saajalle vähitellen, saatavan määrää muutetaan vain asumistukea tarkistettaessa.

1.7.4.2 Omaisuus, jota ei oteta huomioon

Omaisuuksien ei oteta huomioon

- omassa käytössä olevaa asuntoa
- asunto-osakkeita
- muita kuin pörssiyritysten osakkeita
- osuuspääomaa eikä lisäosuuspääomaa
- kulkuvälineitä

- maatalouden kotieläimiä
- osuutta jakamattomaan kuolinpesään.

Omassa käytössä olevaksi asunnoksi katsotaan hakijan tai hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa omistama asunto, johon asumistuki maksetaan. Asunnon katsotaan olevan hakijan omassa käytössä myös silloin, kun hän on muuttanut palvelutaloon ja hänen aviopuolisonsa jää edelleen asumaan heidän entiseen yhteiseen kotiinsa. Näin menetellään riippumatta siitä, kumpi puolisoista omistaa asunnon vai omistavatko puoliset sen yhdessä.(EAL 571/2007 13 § 4 mom.)

Jakamaton kuolinpesä

Osuutta jakamattomaan kuolinpesään ei oteta omaisuutena huomioon eikä sen tuottoa huomioida tulona.

Jos vainaja on yksin tai vainaja ja leski ovat yhdessä omistaneet omaisuutta, ei tällaista omaisuutta eikä sen tuottoa oteta huomioon. Lesken yksin omistama omaisuus otetaan kuitenkin huomioon samoin kuin sen tuotto.

Hallintaoikeustestamentin perusteella lesken hallintaan tullutta omaisuutta ei oteta huomioon. Tuotto kuitenkin otetaan lesken tuloksi. Lesken keskinäisen omistusoikeustestamentin perusteella saama omaisuus ja sen tuotto otetaan huomioon kokonaisuudessaan leskelle hänen yksinomistamansa omaisuuden lisäksi, jollei kuolinpesään kuulu lainkaan rintaperillisiä tai rintaperilliset eivät ole esittäneet lakiosavaatimusta. Jos lakiosavaatimus on esitetty, lesken omaisuutena otetaan huomioon $\frac{3}{4}$ vainajan ja lesken yhteenlasketusta omaisuudesta sekä huomioitavan omaisuuden tuotto.

Selvitä lesken omaisuus tarvittaessa perukirjasta.

Jos leski pitää kuolleen puolison jäämistön jakamattomana hallinnassaan, hänellä on vain oikeus hallita omaisuutta ja saada siitä tuleva tuotto. Hallintaoikeus ei vaikuta perimis- tai omistussuhteisiin (perintökaari 3 luku 1 a § 1 mom.).

1.7.4.3 Omaisuuden arvioiminen ja selvittäminen

Kiinteistöt, elinkeinotoiminnan ja maatalouden varat sekä yhtymäosuuksien varat otetaan huomioon vahvistetun verotuksen arvojen mukaisina.

Arvot saat verotustiedoista. Katso verotustiedoista tarkemmin.

Viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen muodostetuilla kiinteistöillä tai aloittaneilla yrityksillä ei ole verottajan vahvistamaa arvoa. Näin ollen nämä omaisuuslajit otetaan huomioon vasta sitten, kun niitä koskevat tiedot saadaan verotustietojen kyselyltä.

Jos kysymys on jo olemassa olevasta kiinteistöstä, jolla on verotuksessa vahvistettu arvo, selvitä se verottajalta kiinteistön tietojen perusteella.

Julkisesti noteerattujen osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien lukumäärät yhtiöittäin ja sijoitusrahastoittain saat verotustiedoista. Jos tiedoissa on tapahtunut muutoksia, tarkista hakemushetken tiedot hakijalta. Jos verotustietojen mukaan hakijalla on osakkeita tai sijoitusrahasto-osuuksia mutta näitä ei ole ilmoitettu hakemuksessa, pyydä hakijalta selvitys myöntö- tai tarkistushetken tilanteesta.

Julkisesti noteerattujen osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien lukumäärä kerrotaan asumistuen myöntö- tai tarkistusajankohtaa edeltävän vuoden viimeisen pörssipäivän arvolla. Jos osakkeella tai sijoitusrahasto-osuudella ei ole edeltävän vuoden viimeisen pörssipäivän arvoa, lukumäärä kerrotaan myöntö- tai tarkistusajankohtana noteeratulla arvolla. Käytä pörssipäivän arvona aina päätöskurssia ja ota kummassakin tapauksessa arvosta huomioon 70 prosenttia.

Voit selvittää vuoden viimeisen pörssipäivän arvot:

- osakkeiden arvot: [www.kauppalehti.fi/porssi/osinkokalenteri /pääöskurssit](http://www.kauppalehti.fi/porssi/osinkokalenteri/paatoskurssit)
- rahastojen arvot: www.kauppalehti.fi/porssi/rahastot

Metsäomaisuuden arvona otetaan huomioon metsätalouden tulo kerrottuna 10:llä.

Katso metsätalouden tulo (Ratkaisutyö - Eläkkeensaajan asumistuki - Metsätalouden tulot)

Talletuksista vähennetään käyttövaravähennyksenä 2 000 euroa. Vähennys tehdään ensisijaisesti käyttötililtä. Jos koko määrää ei saada käyttötililtä vähennettyä, voidaan vähennys tehdä muultakin tililtä. Vähennys tehdään avio- tai avopuolisoiden osalta molempien talletuksista erikseen.

Pääsääntöisesti talletukset selvitetään asumistukea ensimmäisen kerran haettaessa pyytämällä asiakkaalta kaikista tileistä/talletuksista tiliote tai muu todistus, josta selviää tilin saldo ja korkoprosentti.

Obligaatiot ja joukkovelkakirjat otetaan huomioon käyvän arvon mukaan.

Vakuutus sijoitukset, kuten säästöhenkivakuutus ja yksilöllinen eläkevakuutus otetaan huomioon takaisinostoarvoon tai säästösumman suuruusena. Henkivakuutus otetaan huomioon takaisinostoarvoon, jos kyse on riski- ja säästövakuutuksen yhdistelmästä. Jos vakuutus on pelkkä kuolemanvaravakuutus, sillä ei ole takaisinostoarvoa eikä sitä huomioida omaisuutena. Selvitä tiedot tuen hakijalta tai kyseistä sijoitusta hoitavasta vakuutus- tai muusta yhtiöstä.

Lue lisää tietojen hankkimisesta. (Ratkaisutyö - Eläkkeensaajan asumistuki - Tiedot rahalaitoksilta)

Lue lisää omaisuuslajeista ja niiden tuotosta

1.7.4.3.1 Omaisuuslajit ja niiden tuotto

Omaisuuslajit ja niiden tuotto

Omaisuuslaji	Omaisuuden arvioiminen	Omaisuuden tuotto (pääomatulo)	Tuoton laskeminen
Kiinteistöt	Verotusarvo	Vuokratulo	Vuokratulo
Pörssiyhtiön osakkeet	70 % hakemista / tarkistamista edeltävän vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin arvosta	Osinkotulo	Osakkeiden lkm x jaettu osinko (brutto) / osake

Omaisuuslaji	Omaisuu den arvioiminen	Omaisuu den tuotto (pääomatulo)	Tuoton laskeminen
Sijoitusrahasto-osuudet	70 % hakemista / tarkistamista edeltävän vuoden viimeisen pörssipäivän arvosta	- tuotto-osuus: tuotto jaetaan - kasvuosuus: tuottoa ei jaeta	Vain tuotto-osuuksille: Rahasto-osuuksien lkm x tuotto / kpl
Talletukset	Todellinen arvo (hakijalta)	Korkotulo	Korko = pääoma x korko% (br) Muista käyttövaravähennys!
Joukkovelkakirjalainat (obligaatit, debent.)	Todellinen arvo (hakijalta)	Korkotulo	Korko = pääoma x korko% (br)
Sijoitusvakuutus Eläkevakuutus	Takaisinostoarvo tai säästösumma (hakijalta)	Vakuutuksen tuotto lisätään pääomaan - ei tuottoa	Ei tuottoa
Metsäomaisuus	Laskennallinen: metsätalouden tulo x 10	Metsätalouden tulo	Metsähehtaarit x metsän keskim. tuotto / ha (verohallitus vahvistaa vuosittain keskim. tuotot)

1.7.4.4 Omaisuu de sta vähennettävät velat

Omaisuu de sta vähennetään velat. Myös asuntolainat sekä muun kuin pankin myöntämät velat vähennetään omaisuu de sta. Velat otetaan huomioon niiden todellisen määrän mukaisina. Hakijan tulee esittää luotettava selvitys veloista. Yritystoiminnan velkoja ei vähennetä erikseen, koska elinkeinotoiminnan ja maatalouden varat sekä yhtymäosuuksien varat sisältyvät verottajalta saataviin tietoihin veloilla vähennettyinä eli nettovarallisuutena.

Lyhytaikaista velkaa ei hyväksytä vähennykseksi. Jos lyhytaikaiseksi tarkoitettu velka on kuitenkin käytännössä muodostunut pitkäaikaiseksi tai on ilmeistä, että se tulisi sellaiseksi muodostumaan, velka otetaan huomioon vähennyksenä. Näin ollen pitkäaikainen vekseli-, luottokortti-, osamaksu- ja rahoitusyhtiövelka hyväksytään vähennykseksi. Jos velan pääoma vaihtelee, se otetaan huomioon kohtuullisen arvion mukaan.

1.7.4.5 Taloudellisen aseman heikentäminen

Asumistuki voidaan evätä tai sen määrää voidaan alentaa, jos hakija on heikentänyt taloudellista asemaansa lahjoittamalla asumistukeen vaikuttavaa omaisuu ttaan tai muulla toimenpiteellä. Muuna toimenpiteenä voidaan pitää esimerkiksi luopumista

tulosta (huoneenvuokratulo ja muu omaisuuden tuotto), johon asumistuen hakijalla olisi oikeus (EAL 571/2007 18 §).

Kun tuen epäämistä tai alentamista harkitaan, selvitetään, onko taloudellisen aseman heikentäminen vaikuttanut

- hakijan oikeuteen saada asumistukea tai
- olennaisesti asumistuen suuruuteen.

Arviointi

Voit arvioida taloudellisen aseman heikentämisen vaikutusta tuen saamiseen tai sen suuruuteen, laskemalla asumistuen määrän ensin ilman toimenpiteen vaikutusta ja sitten toimenpide huomioon ottaen.

Esimerkki

Eläkkeensaaja on lahjoittanut kesämökki-kiinteistön. Laske asumistuki ensin siten, että otat kiinteistön huomioon omaisuutena verotusarvon mukaan. Laske asumistuki uudelleen siten, että kiinteistö ei ole mukana omaisuudessa. Vertaa maksettavien asumistukien määriä.

Jos laskennan tulos on, että asumistukea ei lahjoitus huomioon ottaen enää jäisi maksuun, asumistuki evätään. Jos lahjoitus on vaikuttanut olennaisesti asumistuen suuruuteen, myönnetään tuki sen suuruisena kuin se olisi ollut ilman toimenpidettä.

Olennainen vaikutus

Olennaisena vaikutuksena pidetään sitä, että toimenpiteen vaikutus asumistukeen olisi vähintään 20 euroa kuukaudessa.

Ei heikentämistä

Taloudellisen aseman heikentämistä ei voida katsoa tapahtuneen, jos hakijalla ei lahjoitusta ennen eikä sen jälkeen ole lisäomavastuuta tai omaisuudesta ei tule huomioon otettavaa tuloa. Taloudellisen aseman heikentämistä voidaan harkita vain, kun hakija on lahjoittanut omaisuutta, joka otetaan asumistuessa huomioon tai on luopunut tulosta, joka otettaisiin asumistukea laskettaessa tulona huomioon.

Esimerkki

Jos eläkkeensaaja on lahjoittanut asunto-osakkeen, josta on ollut vuokratuloa, taloudellisen aseman heikentämistä sovelletaan vuokratuloon. Pelkkä asunto-osakkeen lahjoittaminen ei ole taloudellisen aseman heikentämistä, koska asunto-osaketta ei oteta huomioon omaisuutena.

Esimerkki

Jos eläkkeensaaja on myynyt asunto-osakkeen ja sen jälkeen lahjoittanut välittömästi saamansa kauppahinnan, kyse on taloudellisen aseman heikentämisestä edellyttäen, että lahjoituksella on vaikutusta asumistukioikeuteen tai olennainen vaikutus asumistuen määrään. Jos hän olisi lahjoittanut rahan sijasta asunto-osakkeen, kyseessä ei olisi ollut taloudellisen aseman heikentäminen, koska asunto-osaketta ei oteta huomioon omaisuutena.

Asumistukea ei myöskään evätä tai alenneta,

- jos asumistukioikeus on syntynyt henkilön työkyvyttömyyden perusteella ja lahjoitus on tehty jo ennen henkilön sairastumista (ennen sairausvakuutuslain mukaista päivärahaoikeutta) tai
- kun toimenpiteestä on kulunut pitkä aika. Pitkänä aikana pidetään noin viittä vuotta.

Asumistuen epääminen tai alentaminen voi kestää enintään kolmen vuoden ajan. Kesto harkitaan ottaen huomioon epäämisen tai alentamisen vaikutus asumistukeen sekä hakijan olosuhteet.

1.7.4.6 Tiedot rahalaitoksilta

Rahalaitostiedustelu voidaan tehdä vain, jos riittäviä tietoja ja selvityksiä talletuksista ja veloista ei muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä ja luotettavuutta. (EAL 571/2007 43 §)

Lähtökohtana on, että etuuden hakija toimittaa kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Vasta viimesijaisena keinona tietoja voidaan kysyä rahalaitoksilta. Rahalaitoksia ovat mm. pankit ja rahastoyhtiöt.

Tiedustelu voit tehdä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa tiedusteluun vai ei. Tiedot saadaan maksutta.

Lisäselvityspyyntö hakijalle

Jos on perusteltu syy epäillä hakijan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta, lähetä hakijalle kirje (AES03), jossa pyydät häneltä suostumusta rahalaitostiedustelun tekemiseen. Samalla annat hänelle vielä mahdollisuuden toimittaa itse selvitykset. Perustele kirjeessä, minkä vuoksi on syytä epäillä tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta.

Jos tietoja tarvitaan hakijan omien tietojen lisäksi myös avio- tai avopuolison varallisuudesta, veloista ja pääomatuloista, täydennä kirjeen liitteenä olevaan suostumuskirjeeseen, että tiedustelu koskee heitä. Jos hakija ei ole määräaikaan mennessä palauttanut suostumuskirjettä, katso, että hän ei ole antanut suostumustaan. Mahdollisten hakijan toimittamien selvitysten jälkeen harkitse vielä, ovatko selvitykset riittäviä vai onko tarpeen tehdä rahalaitostiedustelu.

Hakijan informoiminen

Ilmoita hakijalle erillisellä kirjeellä (AEI01) rahalaitostiedustelun tekemisestä ennen sen lähettämistä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa vai ei.

Tiedustelun tekeminen

Tiedustelun voit tehdä kirjeellä (AEV03). Yksilöi, ketä tai keitä tiedustelu koskee ja rastita, mitä tietoa kysyt.

Rahalaitostiedustelu voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa hakijalla on aikaisempina vuosina ollut huomattavasti omaisuutta ja/tai pääomatuloja ja nyt hakija ilmoittaa, että varallisuutta ei ole lainkaan tai että se on huomattavasti vähentynyt. Tiedustelu voi tulla harkittavaksi myös, jos omaisuutta on myyty, eikä myynnistä saatujen varojen käytöstä esitetä selvitystä. Myös tilanteissa, joissa epäillään tietoista väärien tietojen ilmoittamista ja mahdollista väärinkäytöstä, voi rahalaitostiedustelu

olla aiheellinen. Pelkästään lainojen tai talletusten korkoprosentin selvittämiseksi et voi tehdä rahalaitostiedustelua vaan nämä tiedot on hankittava etuuden hakijalta.

Vakuutussijoitukset

Vakuutussijoituksia (esim. sijoitusvakuutuksia, säästöhenkivakuutuksia) tiedusteltaessa ei edellytetä epäilyä tietojen puutteellisuudesta eikä hakijalta erikseen tarvitse tiedustella suostumusta. Tiedusteluja on kuitenkin syytä tehdä vain vastaavissa tilanteissa kuin rahalaitostiedusteluja. Ensisijaisesti hanki tiedot hakijalta itseltään.

1.8 Ratkaiseminen

Asumistukihakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös. Hakemus käsitellään ja ratkaistaan pääsääntöisesti eläkkeensaajan asumistukiprosessin (Ratkaisutyöntuki > Eläkkeensaajan asumistuki > Prosessit) mukaisesti siinä vakuutuspiirissä, jossa eläkkeenhakijan kotikunta sijaitsee. Eläkkeensaajan asumistuen tekninen ratkaiseminen ja päätöksenanto tapahtuvat AE-järjestelmässä. (Tekniset ohjeet > AE-järjestelmä)

1.8.1 Esteellisydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin.

Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.8.1.1 Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.8.1.2 Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.8.2 Lisäselvitykset

Voit ratkaisuvaiheessa pyytää lisäselvityksiä hakijalta joko suullisesti tai kirjallisesti. Selvitä ensin mahdollisuus pyytää lisäselvityksiä suullisesti. Voit pyytää asiakkaalta lisätietoja myös viestillä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan asian selvittelyyn. Jos et tavoita asiakasta tai

lisäselvitysten pyytäminen kirjallisesti on muuten perusteltua, voit käyttää seuraavia lisäselvityspyyntökirjeitä:

- AEL02 Eläkkeensaajan asumistukihakemuksen täydentäminen
- AEH03 tai AEH04 Eläkkeensaajan asumistuen tarkistaminen.

Hakijan tulee toimittaa asumistukihakemuksen liitteet kirjallisesti.

1.8.3 Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.8.3.2 Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.8.4 Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta. Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin

antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella. Huomaa myös tilanteet, joissa päätös annetaan asiakkaan käyttämällä saamen kielellä.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.8.4.1 Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa

Päätöksen antamisesta on erityissäännös seuraavissa eläke-etuuslaeissa:

- Kansaneläkelaki (568/2007) 63 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 24 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 §
- Eläketukilaki (1531/2016) 22 §

Eläke- etuuden maksamisen keskeyttämisestä (väliaikainen keskeytys, laitoshoitokeskeytys, keskeytys vankilassaolon vuoksi) annetaan aina päätös.

1.8.4.2 Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa

Kun eläke-etuus lakkautetaan etuudensaajan kuoleman johdosta, siitä ei anneta päätöstä.

Jos eläke-etuutta on ehditty maksaa liikaa, pyytää Kela pankkia palauttamaan liikaa maksetut etuuserät. Katso tarkemmin menettelystä.

Eläke-etuudet on tarkistettava perheenjäsenen kuoleman vuoksi esimerkiksi kansaneläke, takuueläke, eläketuki ja eläkkeensaajan asumistuki. Asiakas voi myös hakea joitakin etuuksia, kuten perhe-eläkettä, perheenjäsenen kuoleman perusteella.

Jos päätös tulee antaa etuudensaajan, puolison tai lapsen kuoleman vuoksi, ota huomioon seuraavat asiat:

- Jos päätös lähetetään kuolinpesälle, muokkaa tarvittaessa päätöksen tekstiä tilanteeseen paremmin sopivaksi. Jos etuudensaaja on kuollut, poista etuuspäätöksestä maininta henkilökohtaisesta sähköisestä asiointipalvelusta. Lähetä päätös kuolinpesälle.
- Muokkaa takaisinperintäpäätöksen tekstiä sopimaan paremmin kuolinpesälle. Esimerkiksi jos takaisinperintäpäätöksessä todetaan ”Teiltä on päätetty periä...”, tarkista sopiiko tilanteeseen paremmin sanamuoto ”Kuolinpesältä on päätetty periä...” Lisää päätökseen teksti: ”Takaisinperittävä määrä tulee huomioida perunkirjoituksessa ja se on kirjattava velkana perukirjaan.”
- Päätöksen mukana tulee mennä kuulemiskirje, koska kuolinpesälle on annettava mahdollisuus vastata kuulemiskirjeeseen, ja takaisinperintäpäätös voidaan antaa vasta kuulemiselle varatun määräajan jälkeen.

- Vanhuuseläkkeessä, takuueläkkeessä ja eläkkeensaajan asumistuessa on käytössä kuolinpesää varten oma kuulemiskirje ja vastauslomake (VEG02, GEG02 ja AEG02).
- Varmista, että kuolinpesän osakkaalle lähetettävään päätökseen tulee fraasi, jossa kerrotaan kuolinpesän osakkaan ilmoitusvelvollisuudesta pesän muille osakkaille (etuudesta riippuen AEX10, GEW10 tai YGW10).

1.8.4.3 Väliaikainen päätös

Myöntäminen väliaikaisesti

Asumistuki ratkaistaan yleensä lopullisella päätöksellä vasta sen jälkeen, kun kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot sekä muut tulot ja asumismenot on selvitetty.

Asumistuessa voidaan antaa väliaikainen päätös, kun

- asumistuessa tulona huomioon otettavasta työeläkkeestä, luopumistuesta, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen sekä sotilastapaturmalain mukaisesta tapaturmaeläkkeestä ja elinkorosta korvauksesta on muutoksenhaku vireillä (EAL 571/2007 30 §) Lue lisää regressimenettelystä (Ratkaisutyö > Eläkkeensaajan asumistuki > Etuusohje > Liikamaksu > Regressimenettely > Työeläkkeestä valitus vireillä)
- eläkkeensaajan asumistukeen on haettu muutosta. Lue lisää [Muutoksenhakuohje](#).
- Kela on tehnyt päätöksen poistamista koskevan esityksen muutoksenhakuelimelle (EAL 571/2007 42 § 2 momentti) Lue lisää Päätöksen oikaisu ja poistaminen.
- asumistuessa tulona huomioon otettavaa eläkettä tai etuutta on haettu ulkomailta (EAL 571/2007 30a §).

Eläke tai etuus ulkomailta

Jos eläkkeensaajan asumistukea ei voida ratkaista siitä syystä, että henkilö on hakenut eläkettä tai etuutta ulkomailta, voidaan asumistuki myöntää väliaikaisesti, kun (EAL 30a §)

- eläkkeensaajan asumistukeen on oikeus muulla perusteella (hakija saa jotain eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavaa etuutta),
- hakija pyytää asumistuen maksamista oma-aloitteisesti,
- eläke- tai etuuspäätös viipyy kohtuuttomasti ja
- asumistuen myöntäminen on välttämätöntä eläkkeensaajan toimeentulon kannalta

Jos myönnät asumistuen väliaikaisena, kerro asiakkaalle, että mahdollinen liikamaksu voidaan periä takaisin ja kirjaa asiakkaalle kerrotut asiat Oiwan Yhteydenottoon.

Keskeyttäminen väliaikaisesti

Asumistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai vähentää ja antaa väliaikainen päätös. Asumistuen väliaikainen keskeyttäminen osittain tai kokonaan tulee kysymykseen silloin, kun

- toimiston tietoon on tullut, että eläkkeensaajan olosuhteet ovat muuttuneet tai
- eläkkeensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta (EAL 571/2007 31 §).

Lue lisää väliaikaisesta keskeyttämisestä (Eläkkeensaajan asumistuki > Keskeyttäminen > Väliaikainen keskeyttäminen).

1.8.4.4 Päätöksensaajat

Päätös lähetetään etuudenhakijalle tai -saajalle itselleen, ellei hänellä ole edunvalvojaa.

Hakija tai edunvalvoja

Päätös tulee lähettää tiedoksi hakijalle itselleen tai tämän lailliselle edustajalle (huoltaja, edunvalvoja). Jos henkilölle on määrätty edunvalvoja ja hänet on rekisteröity AE-järjestelmään ns. bruttovaatijaksi eli nostajaksi, lähtevät päätökset ohjelmallisesti sekä etuudensaajalle että edunvalvojalle.

Jos etuudensaaja on alaikäinen, päätös lähetetään ohjelmallisesti hänen edunvalvojalleen tai muulle henkilölle, joka on rekisteröity AE-järjestelmään ns. bruttovaatijaksi eli nostajaksi. Jos 15-17- vuotias etuudensaaja ei asu samassa taloudessa edunvalvojansa tai huoltajansa kanssa, lähetä päätös myös etuudensaajalle itselleen. Päätös lähetetään tällöinkin ohjelmallisesti.

Edunvalvontavaltuus

Päätös tulee lähettää myös edunvalvontavaltuutetulle, kun edunvalvontavaltuus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon.

Edunvalvontavaltuutetulle ei ole AE-järjestelmässä omaa nostoperustetta. Käytä nostoperustetta Tuntematon peruste. Muokkaa päätöstekstiä ja merkitse lainkohdaksi laki edunvalvontavaltuutuksesta 2 §. Laita tapaus seurantaan, jotta koodi voidaan myöhemmin muuttaa oikeaksi. Kun käytät nostoperustetta Tuntematon-peruste, lähtevät päätökset sekä etuudensaajalle että edunvalvontavaltuutetulle.

Valtuutus

Kun henkilö on valtuuttanut toisen henkilön hoitamaan Kela-asioitaan, lähetä päätös myös valtuutetulle, jollei tämän oikeutta vastaanottaa tiedoksiantoja ole erikseen rajoitettu esimerkiksi valtakirjassa. Valtuutuksen laajuuden perusteella sinun tulee tapauskohtaisesti ratkaista, lähetätkö päätöksen valtuutuksen nojalla toimivalle henkilölle vai et. Voit käyttää Päätös tiedoksi -toimintoa päätöksen lähettämiseen valtuutetulle.

Hyvinvointialue

Kun täysi-ikäisen henkilön etuus maksetaan hyvinvointialueelle asiakasmaksulain 14 §:n tai eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 28 §:n nojalla, lähetetään päätökset ohjelmallisesti sekä hyvinvointialueelle että etuudensaajalle itselleen.

Kuolinpesä

Kuolinpesälle päätökset ja tiedoksiannot lähetetään pesänhoitajan nimellä. Jos kuolinpesä on usean osakkaan yhteisessä hallinnossa, tiedoksianto voidaan toimittaa yhdelle heistä.

AE -järjestelmässä kuolinpesää ei voi valita nostajaksi. Päätöksen voit lähettää kuolinpesälle muuttamalla HEMUlla asumistuensaajaksi ” xxxx xxxxxxxx kuolinpesä”. Tällöin sinun tulee liittää päätökseen teksti (AFX10 / AEX10), jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä

ilmoitus laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta. Korjaa myös nimi oikeaksi päätöksen lähettämisen jälkeen.

(Hallintolaki 434/2003 9 luku)

1.8.4.5 Ratkaiseminen käytettävissä olevien tiedoin

Asumistuki voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja. Samoin menetellään, jos hän ei toimita Kelan pyytämää selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Tällöin asumistukihakemus hylätään tai maksussa oleva asumistuki lakkautetaan. (EAL 571/2007 23 §)

1.9 Maksaminen

Eläkkeensaajan asumistuki maksetaan kunkin kuukauden 4. päivänä tai sitä edeltävänä pankkipäivänä.

Asumistuki maksetaan pääsääntöisesti tuensaajalle itselleen hänen ilmoittamalleen tilille. Asumistuen maksaminen muulle kuin sen saajalle itselleen tulee kysymykseen vain laissa määrätyn perustein.

Jos molemmat avio-/avopuolisot ovat oikeutettuja (perheluokka PP) asumistukeen, tuki maksetaan puoliksi kummallekin. Jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta tukeen (perheluokka P), tuki maksetaan kokonaan asumistukeen oikeutetulle puolisolle.

Jos asumistukihakemuksen käsittely viivästyy, tukeen voidaan tietyissä tilanteissa maksaa viivästyskorotusta.

1.9.1 Maksuosoite

Etuus maksetaan etuudensaajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Jos asiakas ei saa avattua pankkitiliä tai jos asiakas esittää Kelalle erityisen syyn, etuus voidaan maksaa prepaid -kortille. Poikkeuksellisissa tilanteissa etuus voidaan maksaa myös maksuosoituksena tai käteismaksuna (EAL 571/2007 25 § 1 mom.).

Jos etuudensaaja on alaikäinen tai hänelle on määrätty edunvalvoja taloudellisten asioiden hoitoa varten, etuus maksetaan edunvalvojan ilmoittamalle tilille.

Hyvinvointialueelle maksettava etuus maksetaan hyvinvointialueen tilille.

Lue lisää maksamisesta.

1.9.2 Maksunsaajat

Asumistuki voidaan maksaa

- hakijalle,
- edunvalvojalle,
- edunvalvontavaltuutetulle,
- hyvinvointialueelle,
- kuolinpesälle tai
- vangin perheelle.

Asumistuki maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen.

Asumistukea ei saa siirtää maksettavaksi toiselle henkilölle (ns. siirtokielto). Tällainen sopimus on mitätön. (EAL 571/2007 56 §) Tästä syystä etuudensaajan asioita hoitavan lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee ilmoittaa maksuosoitteeksi etuudensaajan tili.

1.9.2.1 Etuudensaaja

Etuus maksetaan yleensä täysi-ikäiselle etuudensaajalle itselleen, jos hänelle ei ole määrätty edunvalvojaa. Etuus maksetaan etuudensaajan omalle tilille myös silloin, kun hänen etuusasioitaan sairauden tai muun syyn perusteella hoitaa lähiomainen tai valtakirjalla toimiva henkilö.

Tilin varmistamiseksi lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee esittää, esimerkiksi

- tiliote, josta ilmenee asianomaisen tilin omistajan olevan etuudensaaja
- pankin antama todistus siitä, että tili on etuudensaajan
- muu vastaava selvitys

Tilinumeron muuttamiseksi tarvitaan myös jokin edellä esitetyistä selvityksistä.

1.9.2.2 Edunvalvontavaltuutettu

Kun henkilön antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan etuus edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Sinun ei tarvitse tarkistaa kenen nimissä tili on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon henkilön edunvalvontavaltuutetusta. Tiedon perusteella Oiwaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvontavaltuutetusta näkyy Henkilön tietojen kyselytapahallalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot ja Oiwaan Asiakkaan tiedot-näytöltä. Voit tarkistaa tiedot DVV-viraston (Digi- ja väestötietovirasto) vahvistamasta edunvalvontavaltuutuksesta myös holhousasioiden rekisterikyselyllä (Ratkaisutyö >> Työvälineet, kohta Holhousasioiden rekisteri).

Pyydä edunvalvontavaltuutetulta tai asianomaisesta DVV-virastosta kopio edunvalvontavaltakirjasta. Voit pyytää edunvalvontavaltuutetulta tilinumeron ja kopion edunvalvontavaltakirjasta käyttämällä kirjepohjaa YHL14. Jos edunvalvontavaltuutus kattaa etuusasioiden hoidon, tee nostajan muutos ja maksa tuki edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Jos edunvalvontavaltuutettu ei ilmoita uutta tilinumeroa määräajassa, voit maksaa etuuden edunvalvontavaltuutetulle etuudensaajan vanhalla tilinumerolla.

Edunvalvontavaltuutetulle ei ole AE-päätejärjestelmässä omaa nostoperustetta. Rekisteröi nostajaksi edunvalvontavaltuutettu käyttämällä nostoperustetta Tuntematon peruste. Kirjoita päätökseen teksti käyttämällä päätöstekstiä AEN02.

Jos edunvalvontavaltuutettu ei toimita kopiota edunvalvontavaltakirjasta eikä edunvalvontavaltakirjaa ole vahvistettu DVV-virastossa, edunvalvontavaltuutettu ei voi asioida Kelan etuusasioissa asiakkaan puolesta edunvalvontavaltuutuksen perusteella.

Lue lisää

Mikä on edunvalvontavaltuutus?

Edunvalvontavaltuutuksen sisältö, muoto ja voimaantulo

Valtuutuksen vaikutukset

Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

1.9.2.3 Edunvalvoja

Täysi-ikäinen etuudensaaja

Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja hoitamaan hänen asioitaan. Etuusasiaa ratkaistaessa tulee aina selvittää, onko henkilölle määrätty edunvalvoja ja mikä edunvalvontamääräyksen sisältö on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta. Tiedon perusteella Oivaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvojasta näkyy myös Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot. HEKY-kyselyllä on nähtävissä edunvalvojan nimi ja tunniste sekä tieto siitä, onko henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu tai onko henkilö julistettu vajaavaltaiseksi. Tarkempi tieto edunvalvojan tehtävästä selviää edunvalvontamääräyksestä. Tarkista edunvalvojan tehtävän sisältö holhousasioiden rekisterikyselyllä. (Ratkaisutyö >> Työvälineet, kohta Holhousasioiden rekisteri)

Etuus maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja hoitamaan (Laki holhoustoimesta 442/1999 31 §)

- hänen taloudellisia asioitaan
- hänen omaisuuttaan
- hänen omaisuuttaan ja taloudellisia asioitaan

Jos edunvalvontamääräyksessä ei mainita mitään edunvalvojan tehtävästä, voidaan katsoa, että se kattaa eläkeasioiden hoitamisen.

Etuus tulee maksaa edunvalvojalle siinäkin tapauksessa, vaikka edunvalvontamääräyksessä ei ole rajoitettu etuudensaajan omaa toimintakelpoisuutta.

Jos edunvalvojan tehtävä on rajattu koskemaan ainoastaan määrättyä oikeustointa, asiaa tai omaisuutta (esim. perinnönjako), edunvalvojan toimivalta rajoittuu vastaavasti. Kelan maksama etuus ei siten aina välttämättä kuulu edunvalvojan toimivaltaan.

Edunvalvojan tehtävänä on ilmoittaa, mille tilille etuus tulee maksaa. Jos edunvalvoja ei ole ilmoittanut uutta tilinumeroa siihen mennessä, kun tieto tulee väestötietojärjestelmästä, pyydä edunvalvojalta tilinumeroa suojatulla sähköpostilla, puhelimitse tai käyttämällä kirjepohjaa YHL13. Aseta vastaamiselle määräaika (yleensä kaksi viikkoa). Maksa etuus edunvalvojan ilmoittamalle tilille. Rekisteröi nostajaksi edunvalvoja. Sinun ei tarvitse tarkistaa, kenen nimissä tili on. Jos edunvalvoja ei ilmoita

uutta tilinumeroa määrääjassa, voit maksaa etuuden edunvalvojalle etuudensaajan vanhalla tilinumerolla.

Jos edunvalvontatehtävä on määräaikainen, tarkista nostaja-asia ennen määrääjän päättymistä. Rekisteröi seurantatieto (päivämäärä ja syy) Valmistelutietoihin.

Alaikäinen etuudensaaja

Alle 18-vuotiaan lapsen etuus maksetaan pääsääntöisesti hänen edunvalvojansa ilmoittamalle tilille. Alaikäisen edunvalvoja ovat yleensä hänen huoltajansa eli vanhemmat. Heidän tehtävänsä edunvalvojina lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Alaikäisellä voi olla myös oikeuden määräämä edunvalvoja.

Jos 15 vuotta täyttänyt alaikäinen on hakenut itse etuutta, sinun tulee pyytää lapsen edunvalvojaa ilmoittamaan maksuosoite, jolle etuus tulee maksaa. Voit pyytää edunvalvojaa ilmoittamaan maksuosoitteen käyttämällä kirjepohjaa AEL32. Jos hakemuksesta ilmenee, että lapsen edunvalvoja on auttanut hakemuksen täyttämässä, kirjettä ei tarvitse lähettää, vaan voit maksaa tuen hakemuksessa ilmoitetulle tilille.

Miten menettelet, kun lapsi täyttää 18 vuotta

Kun lapsi saa eläkkeensaajan asumistukea ja hän täyttää 18 vuotta, sinun tulee selvittää lapselta tilinumero, jolle asumistuki maksetaan, jos hänellä ei ole edunvalvojaa. Käytä tilinumeron pyytämässä kirjepohjaa AEL33.

Kun maksuosoiteilmoitus on saatu, tee nostajan lakkautusratkaisu 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja muuta asumistuki maksettavaksi asumistuensaajan ilmoittamalle tilille. Jos maksuositetta ei pyynnöstä huolimatta saada, voit keskeyttää asumistuen maksamisen väliaikaisesti.

Lue lisää Ratkaiseminen > Päätöksen antaminen > [Väliaikainen päätös, kohta Väliaikainen keskeytys.](#)

Sovellettava lainkohta (EAL 571/2007 31 §).

Etuudensaajalla on useita edunvalvoja

Jos etuudensaajalle on määrätty useita edunvalvoja, etuus maksetaan sille edunvalvojalle, jolle tuomioistuimien on määrännyt taloudellisten asioiden hoidon. Jos tehtävien jaosta ei ole päätetty, etuus voidaan maksaa kenelle tahansa edunvalvojista.

Lue lisää

Mikä on edunvalvoja?

Edunvalvojan asema ja tehtävät

Mitä tarkoittaa toimintakelpoisuuden rajoittaminen?

Mitä tarkoittaa vajaavaltaiseksi julistaminen?

Mistä saa tiedon edunvalvojan määräämisestä, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta tai vajaavaltaiseksi julistamisesta?

Voiko Kela tehdä ilmoituksen edunvalvojan tarpeessa olevasta?

Kuuleminen edunvalvontatilanteessa

1.9.2.4 Vuokranantaja

Asumistuki voidaan maksaa vuokranantajalle joko hakijan valtuutuksen tai tuen saajan vuokranmaksun laiminlyönnin perusteella (EAL 25 a §).

Asumistuki voidaan maksaa vuokranantajalle, kun kysymyksessä on vuokra- tai osaomistusasunto. Asumisoikeusasunnon tuki maksetaan hakijalle itselleen.

Maksaminen vuokranantajalle tuensaajan valtuutuksella

Tuensaaja voi antaa valtuutuksen suullisesti tai kirjallisesti.

Jos molemmat puolisot saavat asumistukea (PP-tapaus), asumistuki voidaan maksaa vuokranantajalle, jos molemmat antavat siihen valtuutuksen.

Asiakaspalvelussa vastaanotettu suullinen valtuutus on Oiwassa Toimeksiantotyönä. Työn tarkenteena on Maksuselvitys ja tarkenteen lisätietona Vuokranantajalle maksaminen. Työhön on liitetty asiakkaan yhteydenotto.

Kirjallisen valtuutuksen hakija voi antaa tuen hakemisen tai tarkistamisen yhteydessä hakemuslomakkeella tai vapaamuotoisella valtuutuksella, joka on Oiwassa Perustietojen muutostyönä tarkenteella Valtakirja.

Valtuutuksen perusteella voit antaa tuensaajalle välittömästi päätöksen tuen maksusta vuokranantajalle, jos vuokranantajan tiedot ovat vuokranantajarekisterissä.

Valtuutuksen peruuttaminen

Tuensaaja voi milloin tahansa peruuttaa antamansa valtuutuksen suullisesti tai kirjallisesti.

Maksaminen vuokranantajalle vuokranmaksun laiminlyönnin perusteella

Jos vuokralainen laiminlyö vuokran maksamisen kokonaan tai osittain kahden peräkkäisen kuukauden ajan, tuki voidaan vuokranantajan pyynnöstä maksaa suoraan vuokranantajalle ilman tuensaajan suostumusta (EAL 25 a § 2 mom.). Osittaisen laiminlyönnin perusteella tuki voidaan maksaa vuokranantajalle vain, jos vuokranmaksun laiminlyönti on tapahtunut 1.1.2023 jälkeen. Tuensaajalle annetaan päätös vuokranantajalle maksamisesta. Päätöksestä ei ole valitusoikeutta.

Kuule tuensaajaa ennen maksun siirtämistä vuokranantajalle (asiakaskirje AEL13). Ota ratkaisua tehdessäsi huomioon tuensaajan olosuhteet ja harkitse onko vuokranantajalle maksaminen perusteltua. Jos kyse on esimerkiksi äkillisestä sairastumisesta, joka on tilapäisesti estänyt vuokran maksamisen tai tilanteen voidaan olettaa korjaantuvan muutenkin, tukea ei siirretä maksettavaksi vuokranantajalle.

Jos tuki on maksussa vuokranantajalle laiminlyönnin perusteella ja tuensaaja pyytää tuen maksamista itselleen, kuule vuokranantajaa ennen asian ratkaisua. Jos perusteita vuokranantajalle maksamiseen ei enää ole eli tuensaaja näyttää maksaneensa vuokratästit ja osoittaa huolehtivansa loppuvuokran maksusta, voit antaa päätöksen asumistuen maksamisesta tuensaajalle itselleen.

1.9.2.4.1 Tiedot vuokranantajasta

Jos vuokranantajatietoja ei ole vuokranantajarekisterissä, selvitä seuraavat tiedot:

- Y-tunnus tai henkilötunnus
- Vuokranantajan nimi
- Yhteystiedot (osoite, yhteyshenkilö, puhelinnumero, sähköpostiosoite)
- Maksutiedot (tilinumero, tieto viitenumeron käytöstä)

Henkilövuokranantajalta voit pyytää tiedot

- puhelimitse soittamalla vuokrasopimuksessa olevaan puhelinnumeroon, jos vuokrasopimuksessa/korotusilmoituksessa on vuokranantajan tilinumero. Katso tarkemmin Eläkkeensaajan asumistuen prosessikuvauksesta.
- asiakaskirjeellä AEL14 / AEL15, jos
  - o vuokranantajaa ei tavoiteta puhelimitse,
  - o hän haluaa antaa tiedot kirjallisesti
  - o tilinumeroa ei ole vuokrasopimuksessa/korotusilmoituksessa.

Muulta vuokranantajalta voit pyytää tiedot

- asiakaskirjeellä AEL14 / AEL15.

Vuokranantajan tiedot (lomake Y12, Ilmoitus – Tiedot vuokranantajasta) tulevat Oiwaan Listatyönä tarkenteella Tiedot vuokranantajasta. Rekisteröi listatyön perusteella vuokranantajan tiedot [Vuokranantajarekisteriin](#).

Jos vuokranantajan tietojen saaminen viivästyy tai ne pyydetään asiakaskirjeellä, voit ratkaista asumistukiasian myöntö- tai tarkistustilanteessa siten, että tuki maksetaan tuensaajalle itselleen. Päätökseen lisätään fraasi AEX11, jossa kerrotaan tuen maksamisesta itselle kunnes vuokranantajan tiedot on saatu.

Jos asumistuki on maksussa tuensaajalle itselleen ja hän haluaa pelkästään siirtää tuen vuokranantajalle (muu kuin myöntö- tai tarkistustilanne), jatketaan tuen maksamista itselle, kunnes tiedot vuokranantajalta saadaan. Pelkkää vuokranantajalle maksamista koskeva päätös annetaan vasta, kun vuokranantajan tiedot on saatu.

1.9.2.4.2 Toimenpiteet muuttotilanteessa

Vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus

Vuokranantajan on ilmoitettava Kelalle, jos

- asumistuen saajan oikeus pitää huoneistoa hallinnassaan päättyy tai
- asumistuen saaja muuttaa pois asunnosta

Ilmoituksessa on mainittava hallintaoikeuden päättymisajankohta ja asunnosta pois muuttamisen ajankohta.

Vuokranantajat voivat ilmoittaa tiedot muuttaneista tuensaajista paperilistoilla tai tiedot saadaan Vuokrasopimuskyselyllä sähköisesti. Jos muuttotieto tulee paperilla, Oiwaan tulee Listatyö (tarkenne Muuttaneet asumistuen saajat). Jos asumistuen saajalle on

tehty Vuokrasopimuskysely viimeisen kahden vuoden aikana, tieto muutosta tulee automaattisesti Oiwaan Toimeksiantotyöksi (tarkenne Muuttoilmoitus).

Tuensaajan ilmoitusvelvollisuus

Tuensaajalla on myös ilmoitusvelvollisuus muutosta, vaikka tuki maksetaan vuokranantajalle.

Toimenpiteet Kelassa

Jos tuensaaja on jättänyt muutosta tarkistushakemuksen, toimenpiteet tehdään sen perusteella.

Jos muuttotieto on saatu muualta kuin tuensaajalta, soita ja selvitä, mihin tuensaaja on muuttanut ja hakeeko hän edelleen asumistukea.

- Lähetä tuen saajalle hakemuslomake asumistuen tarkistamista varten.
- Jos tuensaajan vuokranantaja on vaihtunut, muuta asumistuen maksu tuensaajalle itselleen, kunnes asumistuki voidaan tarkistaa hakemuksen perusteella. Anna tuensaajalle päätös maksamisesta.
- Jos tuensaaja on muuttanut saman vuokranantajan toiseen asuntoon, asumistuki voidaan maksaa edelleen vuokranantajalle, jos se siirtää tuen uuden asunnon vuokraksi. Esimerkiksi VVO ja SATO toimivat tällä tavalla. Tällöin poista Vuokranantajalle maksaminen - näytöltä edellisen asunnon viitenumero.

Jos et tavoita tuensaajaa, muuta asumistuen maksu tuensaajalle itselleen, kunnes asumistukiasia voidaan ratkaista. Voit tarvittaessa myös keskeyttää tuen maksun väliaikaisesti. Lue lisää [väliaikaisesta keskeyttämisestä](#). (Keskeyttäminen > Väliaikainen keskeyttäminen)

Kela pyytää aina vuokranantajaa palauttamaan aiheetta maksetun asumistuen. Lue lisää [Vuokranantajan vapaaehtoisesta palautuksesta](#) (Maksaminen > Maksunsaajat > Vuokranantaja > Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus).

1.9.2.4.3 Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus

Pyydä vuokranantajaa palauttamaan asumistuki, jos sitä on ehditty maksaa aiheetta vuokranantajalle. Tee pyyntö suullisesti tai kirjallisesti. Suuret vuokranantajat saattavat palauttaa tuen myös oma-aloitteisesti, joten tarkista ensin, onko tuki palautettu.

Suullisen pyynnön yhteydessä, kerro vuokranantajalle, että palautuksessa on käytettävä seuraavia tietoja.

- Kelan tilinumero FI 69 5000 0110 0248 24
- Maksun viestitiedoissa on mainittava:
  - Vuokralaisen nimi ja syntymäaika
  - Aika, jolta tuki palautetaan
  - ”Vuokranantajan palauttama asumistuki”

Sovi vuokranantajan kanssa viimeinen palautuspäivä. Jos vuokranantaja lupaa palauttaa tuen pian, toimi seuraavasti:

- Jos tarkistushakemus on jo vireillä, aseta Hakemustyö odottamaan, valitse syyksi Muu syy. Kirjaa työn kommenttiin tarkempi syy (vuokranantajan palautuksen odottaminen).

- Jos tarkistushakemusta ei ole, luo palautuksen seuraamista varten Maksunsaajan selvittäminen – työ (tarkenne Vuokranantajan kuuleminen/palautus). Aseta työ em. tavalla odottamaan.

Kirjallisen palautuspyynnön teet asiakaskirjeellä AEI11, jos et tavoita vuokranantajaa tai vuokranantaja ei suostu palauttamaan tukea. Tuki pyydetään palauttamaan kahden viikon kuluessa. Toimi seuraavasti:

- Luo palautuksen seuraamista varten Maksunsaajan selvittäminen -työ (tarkenne Vuokranantajan kuuleminen/palautus).
- Liitä kirje työhön.
- Aseta työ odottamaan 16 päivän päähän, valitse syyksi Muu syy.
- Jos tarkistushakemus on vireillä, ratkaise hakemus heti.

Jos vuokranantaja palauttaa tuen määräajassa, perintäyksikön kassa kirjaa palautuksen ja vapauttaa Maksunsaajan selvittäminen -työn vakuutuspiirin työjonoon.

Jos vuokranantaja ei palauta tukea, odottamaan asetettu Hakemustyö tai Maksunsaajan selvittäminen -työ vapautuu työjonoon. Ratkaise Hakemustyö tai sulje Maksunsaajan selvittäminen -työ.

Oikaisutilanteet

Jos vuokranantajan palautus on tullut vasta asumistuen tarkistamisen jälkeen, toimi seuraavasti.

- Jos asumistuki korottui tarkistuksessa, tee päätöksetön oikaisuratkaisu oikaisun syykoodilla 50 (Palautus maksetaan ratkaisun kautta hakijalle). Ratkaisun kautta maksat etuudensaajalle vuokranantajan palauttaman tuen. Ilmoita maksusta etuudensaajalle asiakaskirjeellä AEI16 (Ilmoitus vuokranantajan palautuksesta) tai viestillä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön.
- Jos asumistuki **pieneni** tarkistuksessa, jolloin syntyi liikamaksua,
  - tee asumistuesta päätöksetön oikaisuratkaisu oikaisun syykoodilla 50 (Palautus maksetaan ratkaisun kautta hakijalle). Ratkaisun kautta maksat etuudensaajalle hänelle kuuluvan osan palautuksesta. Ilmoita maksusta etuudensaajalle asiakaskirjeellä AEI16 (Ilmoitus vuokranantajan palautuksesta) tai viestillä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön.
  - tee **Liikamaksu-tilassa** olevista liikamaksuista päätöksellinen takaisinperintäratkaisu. Valitse perintätavaksi Muu perintä ja VV. Palautuksen johdosta takaisinperintä todetaan päättyneeksi.
  - vuokranantajan palautus kirjataan Tak.perintä-tilaiseen perintäasiaan takaisinperintäpalautuksena, jolloin perintä muuttuu Tak.peritty -tilaiseksi. Ilmoita perinnän päättymisestä etuudensaajalle. Voit lisätä asian samaan asiakaskirjeeseen AEI16 (Ilmoitus vuokranantajan palautuksesta) tai viestiin, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön.
- Jos asumistuki **lakkasi** tarkistuksessa, jolloin syntyi liikamaksua,
  - tee Liikamaksu-tilassa olevista liikamaksuista päätöksellinen takaisinperintäratkaisu. Valitse perintätavaksi Muu perintä ja VV. Palautuksen johdosta takaisinperintä todetaan päättyneeksi.
  - vuokranantajan palautus kirjataan Tak.perintä-tilaiseen perintäasiaan takaisinperintäpalautuksena, jolloin perintä muuttuu Tak.peritty -tilaiseksi. Ilmoita perinnän päättymisestä etuudensaajalle. Voit lisätä asian samaan asiakaskirjeeseen AEI16 (Ilmoitus vuokranantajan palautuksesta) tai viestiin, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön.

1.9.2.4.4 Vuokranantajalta periminen

Kun tuensaaaja on muuttanut ja asumistuki on ehditty maksaa virheellisesti entiselle vuokranantajalle, pyydä vuokranantajaa palauttamaan asumistuki vapaaehtoisesti. Lue lisää kohdasta Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus.

Jos vuokranantaja ei palauta tukea, tutki vuokranantajalta perimisen edellytykset vain, jos tuensaaaja itse sitä esittää. Tuensaaaja voi esittää asian missä tuen käsittelyn vaiheessa tahansa.

Takaisinperinnän edellytykset

Asumistuki voidaan periä takaisin vuokranantajalta (EAL 33 § 4 mom.),

- jos vuokranantajalle on maksettu asumistukea ajalta, jolta sillä ei enää ole ollut oikeutta periä vuokraa tuensaaajalta
- eikä vuokranantaja ole ilmoittanut Kelaan tuensaaajan poismuutosta tai asunnon hallinto-oikeuden päättymisestä.

Ajankohta, josta alkaen vuokrasuhde päättyy ja josta alkaen vuokranantajalla ei ole oikeutta periä vuokraa, ratkaistaan asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (AHVL) mukaisesti.

- Jos tuensaaaja on irtisanonut asunnon kirjallisesti ja muuttanut asunnosta irtisanomisajan mukaisesti, vuokranmaksuvelvollisuus päättyy irtisanomiskuukautta seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta.
- Esimerkki: Irtisanominen on tehty 15.9., vuokran maksu päättyy aikaisintaan 1.11. alkaen. Asunnosta on muutettava viimeistään 1.11., jos se on arkipäivä.
- Vuokranmaksuvelvollisuus päättyy myös määräaikaisen vuokrasopimuksen päättyessä.

Takaisinperintäpäätös vuokranantajalle

Jos vuokranantajalta perimisen edellytykset täyttyvät, anna vuokranantajalle takaisinperintäpäätös APRElla asiakaskirjeiden päätöspohjalla (YHP03).

Vuokranantajalta peritään koko tuki, joka sen tilille on maksettu. Perinnän kohtuullistamista ei harkita, koska kyse on perusteettoman edun palauttamisesta. Vuokranantajaa ei myöskään tarvitse erikseen kuulla liikamaksusta. Kuuleminen katsotaan tehdyksi, kun vuokranantajaa on suullisesti tai kirjallisesti pyydetty palauttamaan tuki vapaaehtoisesti. Tuki peritään takaisin kertamaksuna.

Perinnän seuraaminen

Liikamaksua tai muita takaisinperinnän tietoja ei rekisteröidä YHTE – takaisinperintäjärjestelmään. Perintää varten luodaan Seurantatyö, johon kirjataan perinnän tiedot ja sen avulla seurataan perinnän toteutumista.

Vuokranantaja ei ole yrittäjä (ei Y-tunnusta)

Luo vuokranantajalle Seurantatyö (etuus Muu, tarkenne Vuokranantajalta perintä).

- Kirjaa työn kommenttiin perinnän tiedot:
  - etuudensaajan nimi ja henkilötunnus,

- aika jolta peritään,
- perittävä määrä.
- Tulosta vuokranantajan takaisinperintäpäätös ja skannaa se työhön.
- Laita työ odottamaan kertamaksun eräpäivää syyllä Odottaa perinnän jatkamista.
- Seuraa perinnän vaiheita työn avulla ja kirjaa työn kommenttiin kaikki tehdyt toimenpiteet.
- Skannaa työhön kaikki kirjeet ja asiakirjat (esim. valitusasiakirjat, maksukehotukset, ulosottoasiakirjat).
- Liitä työhön yhteydenotot esim. vuokranantajan ja ulosoton kanssa.
- Siirrä työ Perintäkeskus/Asiantuntijat -työjonoon, kun takaisinperintäpäätös on tullut lainvoimaiseksi ja kertamaksu on erääntynyt.
- Perintäkeskuksen perintätiimi 3 hoitaa keskitetysti nämä tapaukset eli lähettää maksukehotukset (YHI47, YHI48) APREn kautta vuokranantajalle ja hoitaa mahdollisen ulosoton ym. perintään liittyvät toimenpiteet.
- HUOM! Seurantatyötä ei saa sulkea ennen kuin perintä on lopullisesti päättynyt (maksettu loppuun, vanhentunut).

Vuokranantaja on yrittäjä (on Y-tunnus)

Perintä hoidetaan Seurantatyön avulla samalla tavalla kuin Y-tunnuksettomalta vuokranantajalta seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta:

- Luo Seurantatyö tuensaajalle (etuus Muu, tarkenne Vuokranantajalta perintä).
- Kirjaa työn kommenttiin perinnän tiedot:
  - vuokranantajan tiedot,
  - aika jolta peritään,
  - perittävä määrä.
- Yhteydenottoja (esim. vuokranantajan tai ulosoton kanssa) ei saa liittää työhön, vaan ne on kirjattava työn kommenttiin.

Maksu tuensaajalle

Jos asumistuki on ehditty tarkistaa muuton vuoksi ja vasta tämän jälkeen tuki päätetään periä takaisin vuokranantajalta, asumistuki voidaan maksaa heti tuensaajalle.

Katso toimintaohjeet prosessista.

Tuensaajan takaisinperintäpäätös

Jos muuton vuoksi tehdyssä asumistuen tarkistuksessa oli syntynyt liikamaksua, anna tuensaajalle YHTE -takaisinperintäjärjestelmässä päätös perinnästä luopumisesta ja perinnän kohdentamisesta vuokranantajaan.

- Jos liikamaksuista ei ole tehty takaisinperintäratkaisua, luovu nyt takaisinperinnästä syykoodilla 70, Peritään vuokranantajalta.
  - Päätökseen kirjoittuu fraasi YGX86: "Emme peri liikaa maksettua asumistukea sinulta. Perimme liikamaksun entiseltä vuokranantajaltasi."
- Jos takaisinperintäratkaisu on tehty ja päätös annettu, oikaise päätös ja luovu nyt takaisinperinnästä syykoodilla 70, Peritään vuokranantajalta.
  - Päätökseen kirjoittuu oikaisusta kertova fraasi (YGOFa). Täydennä fraasiin oikaisun syyksi "koska liikamaksu peritään entiseltä vuokranantajaltasi".

- Tämän lisäksi päätökseen kirjoittuu fraasi YGX01
”Luovumme liikaa maksetun etuuden takaisinperinnästä”.

Kun tuki on päätetty periä vuokranantajalta, sitä ei missään vaiheessa enää peritä tuensaajalta.

1.9.2.5 Hyvinvointialue

Asumistuki voidaan maksaa hyvinvointialueelle etuudensaajan elämäntapojen, sairauden tai muun erityisen syyn perusteella.

Asumistukea **ei makseta hyvinvointialueelle laitos- tai perhehoidon korvaukseksi**, koska laitos- tai perhehoidosta peritään asiakasmaksulain 7 c §:n mukainen pitkäaikaisen laitoshoidonmaksu. Laitoshoidomaksusta ei voi eritellä asumisen osuutta.

1.9.2.5.1 Sijais- ja jälkihuolto

Hyvinvointialue voi lastensuojelulain perusteella ottaa lapsen huostaan. Tällöin lapselle on järjestettävä sijaishuolto

- perhehoitona
- laitoshuoltona
- muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla

Sijaishuollon päättymisen jälkeen hyvinvointialueen on aina järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto. Se voidaan järjestää esimerkiksi laitos- tai perhehuoltona tai väliaikaisena avohuollon tukitoimena, esimerkiksi asumispalveluna. Hyvinvointialueen velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttäessä 25 vuotta.

Hyvinvointialue voi periä edellä mainitusta perhehoidosta, laitoshoidosta tai asumispalvelusta asetuksella säädettävän maksun. Hyvinvointialueella on oikeus periä korvaus lapselle tai nuorelle tulevista asiakasmaksulain 14 §:n mukaisista etuuksista siltä ajalta, jonka hoito kestää. Ks. lastensuojelulain 417/2007 3 luku 19 § ja AML 734/1992 7 §. Oikeus maksun perimiseen koskee myös jälkihuoltoa.

1.9.2.5.2 Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt

Eläkkeensaajan asumistuki voidaan maksaa etuudensaajan asuinkunnan hyvinvointialueelle käytettäväksi asumistuensaajan ja hänen samassa asunnossa asuvan avio-/avopuolison asumismenojen alentamiseksi, jos asumistuen maksaminen saajalle itselleen vaarantaisi vuokran tai muiden asumismenojen suorittamisen ajallaan. Lisäksi edellytetään, että etuudensaajalle ei ole määrätty edunvalvojaa. (EAL 571/2007 28 §)

Eläkkeensaajan asumistuen maksaminen hyvinvointialueelle ei edellytä asumistuensaajan suostumusta.

Hyvinvointialue ei vastoin asumistuensaajan suostumusta saa käyttää sille maksettua asumistukea muuhun kuin sen kuukauden asumismenojen alentamiseen, jolta asumistuki on maksettu.

Etuus maksetaan joko Sosiaalihuollon toimielimet –rekisterissä olevalle hyvinvointialueen tilille, muulle hyvinvointialueen ilmoittamalle tilille tai Virho-tilille.

Osa hyvinvointialueista on ottanut käyttöön Virho-järjestelmän, jonka kautta hyvinvointialueet hoitavat asiakkaidensa raha-asioita. Virho-tili korvaa hyvinvointialueiden välitystilin niissä hyvinvointialueilla, joissa järjestelmä on otettu käyttöön. Virho-järjestelmässä hyvinvointialue avaa pankkitilin jokaiselle asiakkaalle eli ns. Virho-tilin. Tili on hyvinvointialueen nimissä, ja hyvinvointialueen nimeämällä toimihenkilöllä on siihen käyttöoikeus. Asiakkaalla ei ole tiliin käyttöoikeutta.

Kela päättää kirjallisen esityksen perusteella, maksaako se eläkkeensaajan asumistuen hyvinvointialueelle vai ei. Asumistuki maksetaan Virho-tilille vain hyvinvointialueen kirjallisesta pyynnöstä. Pyyntöä tulee ilmoittaa, että kyseessä on Virho-tili.

Kuka ja miten voi tehdä esityksen hyvinvointialueelle maksamisesta

Esityksen asumistuen maksamisesta hyvinvointialueelle voi tehdä

- etuudensaaja
- hänen avio- tai avopuolionsa
- muu omainen
- etuudensaajasta pääasiallisesti huolehtiva henkilö
- hyvinvointialue

Pelkästään asiakkaan suostumus ei voi olla peruste hyvinvointialueelle maksamiselle.

Esitys asumistuen maksamisesta hyvinvointialueelle tulee tehdä kirjallisesti:

- lomakkeella EV 241N (Esitys etuuden maksamisesta hyvinvointialueelle)
- Eläketurvakeskuksen lomakkeella ETK 2164
- muulla tavoin kirjallisesti.

Maksuesitys on aina perusteltava.

Kun hyvinvointialueen esitys maksamisesta saapuu Kelaan, se tulee välittömästi kuvata Oiwaan ja rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään.

Ennen asumistuen maksamista hyvinvointialueelle sinun on yleensä kuultava etuudensaajaa.

Arvioi maksamisen peruste aina ensin ja harkitse kuulemisen tarve vasta tämän jälkeen.

Jos hyvinvointialueen maksuvaatimuksen yhteydessä toimitetaan asiakkaan suostumus hyvinvointialueelle maksamiseen, Kelassa voidaan arvioida suostumuksen merkitystä asiakkaan kuulemisen kannalta. Tapauskohtaisen arvioinnin perusteella voit joko:

- Kuulla asiakasta puhelimitse: Tarkenna suostumuksen tiedot puhelimitse. Varmista, että asiakas ymmärtää, mistä on kyse ja kirjaa kuulemisen sisältö tarkasti yhteydenottoon.
- Kuulla asiakasta kirjallisesti: Jos suullinen kuuleminen ei ole asiakkaan kohdalla tarkoituksenmukaista tai asia jää suullisessa kuulemisessa epäselväksi tai et saa asiakkaaseen yhteyttä, kuule asiakasta maksuesityksen johdosta kirjeitse. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa YHL18.
- Jättää kuulemisen ilmeisen tarpeettomana tekemättä. Kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa suostumus on uusi ja sisällöltään niin yksiselitteinen, ettei erillisen kuulemisen voida olettaa tuottavan asiaan mitään

lisätietoa. Jos päätät jättää kuulemisen tekemättä, kirjaa työn kommenttiin, että asiakasta ei ole kuultu ja perustelut kuulematta jättämiselle.

Mitä teet, kun etuudensaajan asuinkunta muuttuu

Asumistuki voidaan maksaa vain asumistuensaajan asuinkunnan hyvinvointialueelle. Jos etuudensaajan asuinkunta muuttuu, selvitä uutta asumistukea ratkaistessasi, voidaanko etuus maksaa etuudensaajalle itselleen. Uudelle hyvinvointialueelle etuutta ei voida maksaa, ellei hyvinvointialue ole tehnyt perusteltua esitystä asumistuen maksamisesta. Uuden hyvinvointialueen esityksen perusteista sinun on myös kuultava asumistuensaajaa.

Mitä teet, kun etuudensaaja vaati hyvinvointialueelle maksamisen lakkauttamista

Jos asumistuensaaja vaatii kirjallisesti hyvinvointialueelle maksamisen lakkauttamista, selvitä hyvinvointialueelta, vaatiiko se yhä asumistuen maksamista itselleen. Sinun on aina kuultava hyvinvointialuetta asiakkaan vaatimuksen johdosta. Voit käyttää kuulemisessa kirjepohjaa (YHL19). Anna maksamisesta päätös.

Mitä teet, kun etuudensaajalle määrätään edunvalvoja

Etuutta ei voi maksaa hyvinvointialueelle etuudensaajan elämäntapojen perusteella, jos etuudensaajalla on edunvalvoja. Jos etuus on ollut maksussa hyvinvointialueelle ja saajalle määrätään edunvalvoja, etuus maksetaan edunvalvojan määräämälle tilille. Anna maksamisesta päätös. Hyvinvointialuetta ei tarvitse kuulla asiassa.

1.9.2.6 Vangin perhe

Asumistuki voidaan maksaa samassa asunnossa asuvan avio-/avopuolison toimeentulon turvaamiseksi, jos asumistuensaaja on ennen vankilaan joutumistaan elättänyt häntä (EAL 571/2007 27 § 3 mom.) Lisäksi perheen muiden tulojen edellytetään olevan niin pienet, että perheen koko huomioon ottaen voidaan katsoa sen toimeentulon olevan keskeytettävän etuuden varassa.

Jos puoliso saa sairaus-, äitiys- tai työttömyyspäivärahaa tai on itse eläkkeensaaja, hänen katsotaan tulevan toimeen omilla tuloillaan.

Perheen saamat muut jatkuvat tulot kuten esimerkiksi lasten kotihoidontuki, otetaan huomioon. Lisäksi on huomattava, että vankeusrangaistusta suorittavan etuudensaajan työeläkkeen maksaminen jatkuu yleensä vankilassaolosta huolimatta.

Kun asumistuki maksetaan perheen huoltoon, rekisteröi AE- järjestelmään maksunsaajaksi Muu maksunsaaja, EAL 27 §.

Lue myös Tekniset ohjeet.

Maksamisen muuttaminen

Jos koko etuus on maksettu rangaistuksen suorittamisen ajalta perheen toimeentuloon, muuta se henkilön vapauduttua tai päästyä valvottuun koevapauteen maksettavaksi hänelle itselleen tai sille, joka ennen keskeytystä on sen nostanut.

1.9.2.7 Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea asumistukea.

Maksussa oleva asumistuki maksetaan vainajan tai mahdollisen nostajan tilille sen kuukauden loppuun, jonka aikana asumistuensaaja on kuollut.

Asumistuki voidaan lisäksi maksaa kuolinpesälle, jos hakemus on saapunut Kelaan hakijan kuolinpäivänä tai sitä ennen. Asumistuki maksetaan tällöin hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille.

Kun vainajan tili on ehditty lopettaa:

- asumistuki maksetaan hakemuksen perusteella tuomioistuimen määräämälle pesänselvittäjälle. Hakemus tehdään lomakkeella EV 224 (Eläkkeen tai muun etuuden maksaminen kuolinpesälle). Pesänselvittäjän tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi jäljennös oikeuden antamasta määräyskirjasta.
- Jos kuolinpesälle ei ole määrätty pesänselvittäjää, etuus voidaan maksaa hakemuksen EV 224 perusteella:
  - leskelle. Lesken tulee toimittaa Kelalle vain hakemus.
  - kuolinpesän edustajalle. Hakemuksen liitteeksi vaaditaan yksilöidyt valtakirjat muilta pesän osakkailta (EAL 571/2007 25 § 2 mom.). Valtakirjamalli (EV 111) on tulostettavissa Kelan kotisivuilta. Hakemukseen on liitettävä myös vahvistettu perukirja. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Voit pyytää pesän osakasta toimittamaan puuttuvat valtakirjat ja muut asiakirjat asiakaskirjeellä (YHL16).
  - yleistestamentin saajalle. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Valtakirjoja ei tarvita.
  - testamentissa määrätylle toimeenpanijalle. Hakemukseen on liitettävä vahvistettu perukirja, oikeaksi todistettu jäljennös testamentista sekä valtakirjat pesän osakkailta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys.

Etuuserät voidaan maksaa kunnalle niissä tapauksissa, joissa vainajan omaisia ei ole löydetty ja kunta on huolehtinut hautauksesta.

Päätöksessä on aina ilmoitettava kuolinpesän edustajan ilmoitusvelvollisuudesta muille pesän osakkaille (pääösteksti AEF10/AEX10).

1.9.3 Ulosotto

Eläkkeensaajan asumistukea ei voi ulosmitata.

1.9.4 Maksaminen regressinä

Eläkkeensaajan asumistuki voidaan maksaa regressinä eli maksuvaatimuksen perusteella Kelalle ja hyvinvointialueelle (TOTUL 1412/1997 23§) tai yleisen asumistuen

liikamaksun korvaukseksi Kelalle, kun samalta ajalta on maksettu toimeentulotukea ja/tai yleistä asumistukea.

Regressiperintä ei edellytä etuudensaajan suostumusta. Maksaminen hyvinvointialueelle edellyttää, että hyvinvointialue on toimittanut Kelaan kirjallisen maksuvaatimuksen vähintään kaksi viikkoa ennen asumistuen maksamista.

Eläkkeensaajan asumistuen maksamisesta regressinä kerrotaan eläkkeensaajalle asumistukipäätöksessä.

1.9.4.1 Yleisen asumistuen korvaukseksi

Eläkkeensaajan asumistuki voidaan maksaa regressinä Kelalle yleisen asumistuen liikamaksun korvaukseksi, kun

- yleistä asumistukea saavalle henkilölle myönnetään takautuvasti eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttava eläke tai korvaus (EAL 571/2007 29 §) ja (YAL 938/2014 26 §).

Toimenpiteet

Lakkautta ensin yleinen asumistuki eläkkeensaajan asumistuen myöntö ajankohdasta lukien. Rekisteröi yleisen asumistuen liikamaksujen perintätavaksi Liikamaksu-näytöllä Regressikuittaus. (AE) tai Regressiperintä. (AE)

Myönnä tämän jälkeen eläkkeensaajan asumistuki. Takautuvasti myönnetystä eläkkeensaajan asumistuesta vähennetään yleisen asumistuen liikamaksut Regressikuittaus-tiedon tai Regressiperintävaatimuksen perusteella ohjelmallisesti.

Lue lisää tekniikan osalta Kansaneläkelainsäädännön selkeyttäminen 1.1.2008.

Jos eläkkeensaajan asumistuki on pienempi kuin maksettu yleinen asumistuki, peri kuittaamatta jäänyt liikamaksu normaalina takaisinperintänä.

Eläkkeensaajan asumistuen maksaminen yleisen asumistuen korvaukseksi on ensisijainen, joten maksaminen kunnalle sen samalta ajalta maksaman toimeentulotuen korvaukseksi tai mahdollinen takaisinperintä tehdään regressiperinnän jälkeen.

Viivästyskorotus maksetaan vain etuudensaajalle maksettavaan asumistukeen.

1.9.4.2 Toimeentulotuen korvaukseksi

1.1.2017 alkaen Kela on myöntänyt ja maksanut perustoimeentulotuen ja hyvinvointialue ehkäisevän sekä täydentävän toimeentulotuen.

Kela ja hyvinvointialue voivat myöntää toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa eläkkeensaajan asumistukea vastaan. Molemmat voivat periä asumistuesta ennakkona myöntämänsä toimeentulotuen, jos asumistuki myönnetään samalle ajalle, jolta toimeentulotukea on maksettu (Totul 1412/1997 23 §). Toimeentulotuki voidaan periä vain niiden kuukausien asumistuesta, joilta ennakkona myönnettyä toimeentulotukea on maksettu.

Kelan vaatimus muodostetaan eläkkeensaajan asumistukeen ohjelmallisesti, kun perustoimeentulotuen käsittelijä on tehnyt tuen myöntöratkaisussa kuittauspyynnön asumistuesta. Kun vaatimus on vireillä, voi asumistuen ratkaisusta kuitata perustoimeentulotuen vaatimuksen. Jos perustoimeentulotuen käsittelijä ei ole tehnyt kuittauspyyntöä asumistukeen perustoimeentulotuen ratkaisun yhteydessä, ei takautuvaa etuutta voi kuitata perustoimeentulotukeen.

Hyvinvointialueen vaatimus saapuu Kelaan joko sosiaalitoimen etuustietopalvelun kautta tai lomakkeella. Vaatimuksen tulee olla Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen asumistuen maksupäivää.

Esimerkki

Jos eläkkeensaajan asumistuen maksupäivä on torstai, vaatimuksen on täytynyt saapua Kelaan viimeistään torstaina kaksi viikkoa aikaisemmin.

Hyvinvointialue vastaa tekemänsä vaatimuksen oikeellisuudesta. Käsittelijän ei siten tarvitse selvittää, onko hyvinvointialue myöntänyt toimeentulotukea odotettavissa olevaa asumistukea vastaan. Epäselvissä tilanteissa voit kuitenkin varmistaa, kohdistuuko hyvinvointialueen vaatimus käsittelemääsi eläkkeensaajan asumistukeen.

Jos Kela ja hyvinvointialue vaativat asumistuen samalta ajalta, Kelan maksama perustoimeentulotuki kuitataan asumistuesta ensin ja jäljelle jäävä asumistuki maksetaan hyvinvointialueelle. Jos asumistuen lisäksi maksetaan viivästyskorotusta, Kelan ja eläkkeensaajan osuuteen kohdistuva viivästyskorotus maksetaan eläkkeensaajalle itselleen. Hyvinvointialueelle maksetaan sen osuuteen kohdistuva viivästyskorotus.

Lue lisää Perintä- ja kuittaus odotettavissa olevasta etuudesta, Totul 23 §:n maksuvaatimuksen muutokset 1.1.2017 ja Perustoimeentulotuen aiheuttamat muutokset eläkejärjestelmiin.

1.9.5 Ennakonpidätys

Asumistuki on veroton etuus, joten siitä ei tehdä ennakonpidätystä.

1.9.6 Viivästyskorotus

Etuudensaajalla on oikeus viivästyskorotukseen, jos hakemuksen tai muun vaatimuksen käsittely viivästyy. Viivästyskorotus määräytyy viivästysajan ja korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan.

Viivästyskorotusta ei tarvitse hakea erikseen.

Viivästyskorotusta laskettaessa pääoma muodostuu kaikista viivästyneistä etuuseristä. Korotus lasketaan etuuskohtaisesti ja pääsääntöisesti ohjelmallisesti.

Viivästyskorotuksesta ei anneta yleensä erillistä päätöstä, vaan viivästysaika ja viivästyskorotuksen määrä ilmoitetaan etuuspäätöksessä.

Viivästyskorotuksesta on valitusoikeus samalla tavalla kuin etuudesta.

Viran puolesta myönnettävään tai tarkistettavaan etuuteen ei makseta viivästyskorotusta.

Viivästyskorotuksen veronalaisuus määräytyy etuuden mukaan. Siten vain kansaneläkkeeseen, takuueläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen maksettava viivästyskorotus on veronalaista.

Säädökset

- Kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki vammaisetuksista (570/2007) 49–50 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 51–52 §
- Rintamasotilaseläkelaki (119/1977) 17 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Korkolaki (633/1982) 4 ja 12 §

1.9.6.1 Viivästysaika

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti

- hakemuksen jättämistä seuraavan neljännen kuukauden alusta (**kolmen kuukauden sääntö**)
- yhden kuukauden kuluttua eläke- tai korvaustiedon saapumisesta (**yhden kuukauden sääntö**)

Viivästysaika voi alkaa erityistilanteissa etuudensaajasta johtuvan esteen poistuttua tai eräpäivästä.

1.9.6.1.1 Kolmen kuukauden sääntö

Viivästyskorotuksen maksaminen edellyttää, että hakija on jättänyt Kelalle etuushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen sekä antanut etuuden ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Hakemus tai vaatimus katsotaan saapuneeksi silloin, kun se on saapunut Kelaan. Kuitenkin jos hakemus on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkelaitoksen saapumispäivä katsotaan myös Kelaan saapumispäiväksi. Näin menetellään myös, jos ulkomaan laitos on lähettänyt eläkehakemuksen Ulkomaan yksikön asemesta työeläkelaitokseen.

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti, kun hakemuksen jättämiskuukautta seuraavat kolme kalenterikuukautta ovat kuluneet eikä etuus vielä ole maksussa. Etuuserä tai etuuden korotuserä ei kuitenkaan ole viivästynyt, jos se maksetaan saman kuukauden aikana, jolloin oikeus siihen on syntynyt.

Esimerkki

Esimerkki 1. Hakemus on tullut vireille 3.7. Oikeus etuuteen alkaa 1.9., mutta etuus maksetaan 14.12. Koska käsittelyaika on pitempi kuin hakemuksen jättökuukausi ja kolme sitä seuraavaa kuukautta, viivästysaika alkaa 1.11. ja päättyy 14.12. Siten syys- ja lokakuun etuuseriin maksetaan viivästyskorotusta ajalta 1.11. -14.12. ja marraskuun etuuserään ajalta

1.-14.12. Joulukuun etuuserä ei ole viivästynyt, koska se on maksettu joulukuussa.

Jos hakija ei ole toimittanut hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia selvityksiä, viivästysaika alkaa kulua vasta, kun kolme kuukautta on kulunut selvityksen esittämiskuukauden päättymisestä.

Esimerkki

Esimerkki 2. Hakemus ja lääkärinlausunto ovat saapuneet Kelaan 3.2. Hakija toimittaa toisen lääkärinlausunnon 8.3. Etuus myönnetään uuden lääkärinlausunnon perusteella, jolloin kolmen kuukauden määräaika lasketaan lisäselvityksen saapumispäivästä eli 8.3 saapuneesta lääkärinlausunnosta. Viivästysaika alkaa 1.7. lukien.

Ulkomaan laitokselta hakemuksen saapumisen jälkeen saadut selvitykset, esimerkiksi tiedot vakuutusajosta, ovat lisäselvityksiä, jotka myöhentävät viivästysaikaa.

Jos hakemuksen käsittely on viivästynyt lisäselvityksen puuttumisen vuoksi, rekisteröi ratkaisua tehdessä viivästyskorotusnäytölle (EJVK) lisäselvityksen saapumispäivä. Ohjelma laskee viivästysajan tästä päivästä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotuksen laskenta.

Viivästysaika lasketaan etuuden todelliseen maksupäivään saakka. Ulkomaille maksettavan etuuden maksupäiväksi katsotaan se päivä, jolloin se on maksettu Suomessa toimivaan rahalaitokseen.

Selvitysvelvollisuus

Hakijalta edellytetään, että hän on antanut Kelalle sellaiset etuuden perusteeseen ja määrään vaikuttavat selvitykset, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Hän on täyttänyt velvollisuutensa, kun hän on vastannut riittävän tarkasti hakemuksessa esitettyihin kysymyksiin ja toimittanut Kelaan hakemuksessa mainitut liitteet ja muut hakemuksen ratkaisemiseksi vaadittavat selvitykset.

Kun **Kelalla** on oikeus saada tarvittava tieto lain perusteella esimerkiksi työeläketiedot kansaneläkelain 85 §:n perusteella, **hakija** on täyttänyt selvitysvelvollisuutensa, kun hän on ilmoittanut hakemuksessa, mistä tieto on saatavissa. Tällöin kolmen kuukauden määräaika lasketaan hakemuksen jättämiskuukauden päättymisestä. Lue lisää Yhden kuukauden säännöstä (Etuusohje > Viivästyskorotus > Yhden kuukauden sääntö).

Jos hakija määrätään kansaneläkelain tai vammaisetuksista annetun lain perusteella lisätutkimuksiin ja hakemuksen käsittely tämän vuoksi viivästyy, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella hakemuksen saapumisesta. Lue lisää Viivästyskorotus > Lääketieteellisten lisäselvitysten kustannukset.

Kun Kela hankkii muita etuuden ratkaisemiseksi välttämättömiä lisäselvityksiä viran puolesta, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella lisäselvitysten saapumisesta.

Ulkomailta Kela ei hanki selvityksiä viran puolesta, vaan hakijan on itse hankittava selvitykset. Jos sopimusmaan vakuutuslaitos ei ole vahvistanut hakijan henkilötietoja, hakija on itse velvollinen hankkimaan asuinmaansa viranomaiselta Suomen virkatodistusta vastaavan todistuksen.

1.9.6.1.2 Yhden kuukauden sääntö

Jos hakemuksen ratkaisua varten on jouduttu odottamaan tietoa tulona huomioon otettavasta tai etuusoikeuteen vaikuttavasta eläkkeestä tai korvauksesta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan ja edellä mainittu etuus on tällöin lopullisesti ratkaistu. Myös ulkomailta maksettaviin tulona huomioon otettaviin etuuksiin sovelletaan yhden kuukauden sääntöä.

Työeläke tai korvaus katsotaan lopullisesti ratkaistuksi päätöksen antopäivänä, jos asiasta ei ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu, se on lopullinen silloin, kun viimeisin valitusaste on ratkaissut asian ja päätöksestä saadaan tuloksi huomioonottamisessa tarvittava tieto. Vastaavaa sovelletaan työeläkkeen itseoikaisupäätöksiin. Hylkäyspäätös katsotaan lopulliseksi, kun valitusaika on kulunut umpeen eikä valitusta ole tullut vireille. Jos valitus koskee sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan.

Sovella yhden kuukauden sääntöä vain silloin, jos sen mukaan laskettu viivästyskorotuksen alkamisaika on myöhäisempi kuin kolmen kuukauden säännön mukaan laskettu aika.

Ohjelma laskee yhden kuukauden käsittelyajan sen kuukauden päättymisestä, jolloin ilmoitus eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan. Jos työeläkepäivä eli päivä, jona ilmoitus työeläkkeen tai muun korvauksen myöntämisestä on saapunut Kelaan, on myöhäisempi kuin hakemuksen saapumispäivä, rekisteröi etuusratkaisussa viivästyskorotusnäytölle myös Työeläkepäivä. Jos ilmoituksia on useita, merkitse Työeläkepäiväksi viimeisimmän ilmoituksen Kelaan saapumispäivä. Jos myöhempi ilmoitus koskee kuitenkin vain sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, tulee Työeläkepäiväksi merkitä vammaisetuuteen vaikuttavan ilmoituksen Kelaan saapumispäivä.

Eläkettä tai korvausta koskevan ilmoituksen Kelaan saapumispäivän saat HEKY/ Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyllä kyseisen eläkkeen tai korvauksen näytöllä, kohdasta 'Saapumispäivä.'

1.9.6.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)

Etuuden maksupäivä ilmoitetaan päätöksessä. Jos etuus ei ole maksussa luvattuna säännöllisenä maksupäivänä, viivästysaika on eräpäivän ja todellisen maksupäivän välinen aika.

Esimerkki

Eläke-etuus on keskeytetty tai lakkautettu virheellisesti, joten sitä ei makseta säännöllisenä maksupäivänä 4.7. Eläke-etuuserät maksetaan 22.8, viivästysaika alkaa 4.7 ja lasketaan 22.8. saakka.

Viivästyskorotusta ei lasketa ohjelmallisesti RAKE-, AE-, QE- eikä GE-järjestelmässä. Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA).

Anna maksumääräys maksujenhallintaryhmälle ja etuudensaajalle päätös viivästyskorotuksesta RAKE-järjestelmässä Päätöksenanto-tapahtumalla.

Maksa viivästyskorotus AE-, QE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös Asiakaskirjejärjestelmästä.

Lue lisää Viivästyskorotuksen laskenta.

1.9.6.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa etuudensaajasta johtuvasta syystä, viivästysaika alkaa siitä lukien, kun Kela on saanut tiedon esteen poistumisesta.

Jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut sen maksamista varten välttämätöntä tietoa, viivästyskorotuksen maksaminen alkaa aikaisintaan siitä, kun tieto on saatu. Tällöin kuitenkin edellytetään, että viivästysaika kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella on alkanut. Tällainen tilanne syntyy, jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut maksuosoitetta.

Maksuunpantaessa etuusoikeuden epäselvyyden vuoksi keskeytettyä etuutta viivästysaika alkaa, kun etuudensaaja on antanut vaaditun selvityksen tai se muutoin on saatu. Jos eläke sen sijaan oli keskeytetty sen määrään vaikuttavan seikan selvittämiseksi, viivästyskorotus määräytyy lopullista päätöstä annettaessa tarkistushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen perusteella kolmen tai yhden kuukauden säännön mukaisesti.

Viivästyskorotuksen määrä lasketaan ohjelmallisesti RAKE-järjestelmässä. Lue lisää Tekniset-ohjeet > RAKE > Viivästyskorotus-EJVK.

Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA). Maksa viivästyskorotus AE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös YHTE-kirjejärjestelmästä.

1.9.6.2 Erityistilanteet

Muutoksenhaku

Jos etuus myönnetään tai sitä korotetaan muutoksenhaun tai oikaisun takia, viivästysaika lasketaan alkuperäisestä hakemuksesta. Myös väliaikaiseen päätökseen viivästyskorotus lasketaan yleensä alkuperäisestä hakemuksesta. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Muutoksenhakuaste voi kuitenkin määrätä viivästysajan alkamaan myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta. Edellytyksenä on, että Kela on esittänyt oleellisen muutoksen tapahtuneen hakijan olosuhteissa muutoksenhaun aikana.

Jos katsot, että viivästysaika tulisi laskea myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta, ilmoita tästä muutoksenhakuelimelle antamassasi lausunnossa.

Oikaisu

Oikaistaessa hakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtunutta Kelan virhettä, viivästysaika lasketaan virheellisesti ratkaistun hakemuksen jättämisestä. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Jos on kysymys Kelan viran puolesta tekemän ratkaisun oikaisusta, viivästyskorotusoikeus syntyy vain etuudensaajan esittämän oikaisupyynnön perusteella. Viivästysaika lasketaan oikaisupyynnön esittämisestä. Kun päätös oikaistaan uuden selvityksen perusteella, viivästysaika alkaa selvityksen saapumisesta.

Kun oikaistaan päätöstä, jolla etuutta on virheellisesti pienennetty tai etuuden maksaminen on virheellisesti keskeytetty, viivästysaika lasketaan etuuden tai etuuserän oikeasta eräpäivästä todelliseen maksupäivään. Etuudensaajan esittämällä oikaisuvaatimuksella ei ole merkitystä viivästysajan laskemisessa.

Jos etuudensaaja vaatii esittämänsä uuden selvityksen perusteella aikaisemmin tehdyn päätöksen oikaisua, eikä kyseessä ole Kelan virhe, viivästyskorotusoikeus määräytyy kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella vaatimuksen esittämisestä. Jos oikaisu tehdään Kelan aloitteesta, esimerkiksi työeläkelaitoksen oikaisupäätöksen perusteella, ei viivästyskorotusta makseta.

Hyvinvointialue

Jos etuus maksetaan hyvinvointialueelle toimeentulotuen korvaukseksi taikka perhehoidon tai laitoshoidon kustannusten korvaukseksi, hyvinvointialueelle maksettaviin etuuseriin voidaan maksaa viivästyskorotus.

Maksunjako

Jos eläke maksetaan regressivaatimuksen perusteella esimerkiksi samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan korvaukseksi ja osa siitä jää maksettavaksi eläkkeensaajalle, viivästyskorotus maksetaan vain eläkkeensaajalle maksettavaan osuuteen.

Viivästyskorotus lasketaan normaaliin tapaan, kun etuuteen kohdistuu ulosmittausvaatimus. Tällöin viivästyskorotus voi tulla maksettavaksi myös ulosottoviranomaisellemaksettavaan osuuteen.

1.9.6.3 Korkoprosentti

Korkoprosentti määräytyy etuuden maksupäivää edeltävälle puolivuotiskaudelle vahvistetun korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan. (Korkolaki 633/1982 4 § 1 mom.)

Esimerkki

Jos etuuden maksupäivä on 4.5., korkoprosentti on edellisen vuoden puolivuotiskauden eli 1.7.–31.12. vahvistettu korko. Jos etuuden maksupäivä 14.10., korkoprosentti on 1.1.–30.6 ajalle vahvistettu korko.

Selvitä tarvittaessa viivästyskorkoprosentit www.suomenpankki.fi > [Ajankohtaista](#) > [Lehdistötiedotteet](#) > [Korkolain mukainen viitekorko ja viivästyskorko](#).

1.9.6.4 Ei viivästyskorotusta

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta, kun se maksetaan

- toiselle Suomessa tai ulkomailla lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle
- Kelalle
- työttömyyskassalle.

Lue lisää Viivästyskorotus - Erityistilanteet - Maksunjako.

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta myöskään, kun

- etuus tai sen korotus myönnetään viran puolesta
- etuuden maksaminen on viivästynyt lain säännöksen johdosta tai yleisen liikenteen taikka maksuliikenteen keskeytymisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi
- korotuksen määrä etuudelta jäisi pienemmäksi kuin 2,04 euroa vuonna 2023.

1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9.7.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen

Jos kansaneläkettä, takuueläkettä, rintamalisiä, leskeneläkettä, lapseneläkettä, eläkkeensaajan asumistukea, eläketukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea on maksettu liikaa etuudensaajan kuolemasta johtuen (kuoleman jälkeiseltä ajalta), Palautusten käsittelytiimi pyytää aiheetta maksetut maksuerät takaisin pankista. Kelan oikeus saada maksut takaisin pankilta perustuu etuuslainsäädännöksiin. Lainsäädännökset ovat:

- Kansaneläkelaki 75 a §
- Takuueläkelaki 32 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Eläketukilaki 22 § (viittaus takuueläkelain 32 §:ään josta viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Rintamasotilaseläkelain 17 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 10 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta 33 a §
- Laki vammaisetuksista 34 a §

Jos pankki ei palauta maksua tai palauttaa vain osan, Palautusten käsittelytiimi pyytää kuolinpesää palauttamaan maksun.

Palautuspyyntökirjeiden mallit voit katsoa asiakaskirjeistä: VTJ03 (pankin kirje), VTJ04 (kuolinpesän kirje).

Lue lisää Menettelyohjeet: Takaisinperintä, Perintätilanne, Kohtuullistamisharkinta, Etuudensaaja kuollut.

1.10 Ilmoitusvelvollisuus

(EAL 571/2007 22 §)

Asumistuen saajan on viipymättä ilmoitettava hänen olosuhteissaan tapahtuvista seuraavista muutoksista:

- avioliiton solmimisesta ja avioliiton purkautumisesta
- avoliittoon menemisestä ja avoliiton päättymisestä
- eri taloudessa asumisesta ja sen päättymisestä
- asunnosta pois muutosta tai asunnon vaihtumisesta
- asumismenojensa alentumisesta
- yleisen asumistuen myöntämisestä
- omien tai avio- tai avopuolisonsa tulojen ja omaisuuden muutoksista
- jatkuvan laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä
- asunnossa asuvien henkilöiden lukumäärän muuttumisesta
- ulkomaille muutostaan tai ulkomailla oleskelustaan
- asumistuen hakijan ja saajan on annettava myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja asumistuen maksamiseksi välttämättömät tiedot

1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.12 Tarkistaminen

(EAL 571/2007 17 §)

Asumistuen määrä tarkistetaan kahden vuoden välein (määräaikaistarkistus).

Lisäksi asumistuki tarkistetaan, kun

- asumistuen saaja vaihtaa asuntoa
- asumistuen saajan perhesuhteet muuttuvat
- asumistuen saajan avio-/ avopuolisolle /rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle syntyy oikeus asumistukeen tai oikeus asumistukeen lakkaa
- asumistuen saajan asumismenoissa tai vuositulossa on tapahtunut huomattava muutos

Jos asumistuki alenisi, asumistuen määrää ei kuitenkaan tarkisteta asumismenojen huomattavan nousun perusteella, ellei myös vuositulossa ole tapahtunut huomattavaa muutosta. (EAL 571/2007 17 § 3 mom.)

Jos ulkomaan eläke on muuttunut valuuttakurssin muutoksen vuoksi huomattavan muutoksen verran, asumistuki voidaan tarkistaa asumistuensaajan hakemuksesta aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua asumistuen myönnöstä tai tarkistamisesta.

Asumistukea ei tarkisteta pelkästään enimmäismäärien korotuksen vuoksi.

Asumistuen korotusta ei voi tehdä ilman hakemusta

Lue lisää tarkistamisajankohdasta.

Tarkistaminen työkyvyttömyyseläkkeen jäädessä lepäämään

Kun työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämistä annetun lain mukaisesti, asumistuki tarkistetaan tulojen muutoksen vuoksi jatkuvan tulon perusteella (edellyttää huomattavaa muutosta) lepäämään jättämisajankohdasta, jos työnteko jatkuu vähintään kuusi kuukautta.

Tarkistushakemus suullisesti

Asumistuen ratkaisijana voit tarkistustilanteissa myös soittaa asiakkaalle ja ottaa tarkistushakemuksen suullisesti, jos asiakkaan palvelutarve sitä vaatii ja se on muutoin mahdollista. Ensisijaisesti asiakas ohjataan tekemään tarkistushakemus itse asiointipalvelussa.

Selvitä asiakkaan kokonaistilanne ennen asiakkaalle soittamista. Täytä aina asiointipalvelun verkkohakemus asiakkaan puolesta, kun otat tarkistushakemuksen suullisesti. Käy kaikki tarkistushakemuksen kysymykset läpi. Pyydä tarvittavat liitteet. Voit tarvittaessa lähettää asiakkaalle myös kirjeen lisäselvityksistä. Asiakas voi lähettää tarvittavat liitteet asiointipalvelussa, postitse tai toimittaa ne Kelan toimistoon.

Lähetä tarvittaessa hakijalle hakemus täytettäväksi, jos puhelun aikana selviää, että suullisen tarkistushakemuksen ottaminen ei ole mahdollista.

Kun soitat asiakkaalle, tunnista asiakas puhelun aluksi palveluprosessin mukaisesti ja kerro yhteydenoton syy.

1.12.1 Määräaikaistarkistus

Asumistuki tarkistetaan määräaikaistarkistuksena, kun asumistuen myöntämisestä tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut kaksi vuotta. (EAL 571/2007 17 § 1mom.)

Asumistuki tarkistetaan määräaikaistarkistuksen ajankohdan asumismenojen ja tulojen mukaiseksi riippumatta siitä, onko niissä tapahtunut huomattavaa muutosta.

Määräaikaistarkistuksessa uusi määräaika lasketaan aina kahden vuoden päähän edellisestä määräajasta.

Määräaika ei muutu

Määräaikaistarkistuksen aika ei saa muuttua seuraavissa tilanteissa:

- asumistuki maksetaan entisen määräisenä, koska tarkistuksessa ei ole huomattavaa muutosta
- asumistuki maksetaan entisen määräisenä menojen huomattavasta noususta huolimatta (EAL 571/2007 17 § 3 mom.)
- asumistuki keskeytetään laitoshoidon vuoksi tai maksaminen aloitetaan entisin perustein laitoshoidon päättyttyä
- asumistuesta annetaan väliaikainen päätös tai väliaikainen päätös peruutetaan ja maksaminen aloitetaan entisin perustein
- määräaikaista eläkettä jatketaan entisin perustein.

Tarkistusmenettely

Määräaikaistarkistusta varten asumistuensaajalle tai tuen nostajalle lähetetään kirje ja esitäytetty hakemuslomake (AE 1) ohjelmallisesti. Kirje ja lomake lähetetään asumistuensaajalle noin kuusi viikkoa ennen määräaikaistarkistuksen ajankohtaa ja lomake tulee palauttaa noin kolmen viikon kuluessa.

Kirjettä ja esitäytettyä hakemuslomaketta ei lähetetä, kun

- asumistuen tarkistushakemus on vireillä.
- asumistuki on keskeytettynä laitoshoidon, vankilassa olon tai muun syyn vuoksi.
- Pyydä hakemus ja tarkista asumistuki ennen kuin laitot keskeytetyn asumistuen maksuun.

Maksamisen lakkauttaminen

Jos määräaikaistarkistushakemus ei ole tullut vireille lakkautusajoon mennessä (ks. APKY, käsittelyn ajoitus -taulukko), asumistuen maksaminen lakkautetaan ohjelmallisesti lopullisella päätöksellä määräaikaistarkistuksen ajankohdasta.

1.12.2 Asumisen vaihto

Asumistuki tarkistetaan uusien asumismenojen ja tulojen mukaiseksi, kun asumistuen saaja on vaihtanut asuntoa. Asumistuki tarkistetaan silloinkin, kun uuden asunnon menot ovat samansuuruiset kuin entisen asunnon. (EAL 571/2007 17 § 2 mom.)

Jos asumistuki on maksettu vuokranantajalle, katso tarkemmin asunnon vaihtoon liittyvistä menettelyistä. (Maksaminen > Maksunsaajat > Vuokranantaja > Toimenpiteet muuttotilanteessa)

1.12.3 Perhesuhteiden muutos

Asumistuki tarkistetaan perhesuhteiden muutoksen johdosta, kun

- asumistuen saaja solmii avioliiton tai avioliitto purkautuu
- asumistuen saaja menee avioliittoon tai avioliitto päättyy
- asumistuen saaja rekisteröi parisuhteen tai parisuhde purkautuu
- toinen puolisoista joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestävään laitoshoittoon tai hoitoon, jota annetaan avohoidon toimintayksikössä
- aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten yhteistalous purkautuu tai palautuu.
- asumistuen saajan avio- tai avopuolison oikeus asumistukeen alkaa tai lakkaa.

(EAL 571/2007 17 § 2 mom. 2-4 kohta)

Tee asumistuen tarkistus perhesuhteiden muuttumisen vuoksi pääsääntöisesti vain silloin, kun tuensaajan perheluokka muuttuu. Asumistukea ei siten tarkisteta esimerkiksi silloin, kun tuensaaja solmii avioliiton avopuolisonsa kanssa.

Tarkistus perhesuhteiden muutoksen vuoksi tehdään kuitenkin, kun asumistuensaajan puoliso vaihtuu, vaikka perheluokka ei muuttuisikaan. Tällainen tilanne on esimerkiksi

silloin, kun tuensaajan avopuoliso vaihtuu ilman, että väliin jää vähintään yhden kuukauden jaksoa yksin asuvana.

Tarkistus perhesuhteiden vuoksi tehdään hakemuksesta. Ota asumismenot ja tulot huomioon perhesuhteiden muutoksen ajankohdan mukaisena.

1.12.3.1 Puolison tai oma laitoshoido

Aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi, jos eläkkeensaaja tai hänen puolisonsa joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestävään laitoshoidoon. Tee tarkistus hakemuksen perusteella.

Kotiin jäävän puolison perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi laitokseen menoa seuraavan kuukauden alusta lukien sen jälkeen, kun laitoshoido on osoittautunut jatkuvaksi. Laitoksessa olevan puolison asumistuki lakkautetaan samasta ajankohdasta. Jos laitoksessa olo päättyy ja puoliset muuttavat jälleen yhteen, tarkista perheluokka hakemuksen perusteella. (EAL 571/2007 17 § 2 mom. 4 kohta).

1.12.3.2 Puolison vankilassaolo

Kun asumistuen saajan aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli alkaa suorittaa ehdotonta vankeusrangaistusta ja puolison asumistuen **maksaminen tulee keskeytettäväksi yli kuuden kuukauden ajaksi**, toisen puolison asumistuki tarkistetaan hakemuksesta yksin asuvan henkilön asumistuen määräytymisperusteiden mukaiseksi keskeyttämisaikankohdasta lukien.

Voit tehdä perheluokan muutoksen selvissä tapauksissa ennen kuin asumistuen maksaminen on ollut keskeytyneenä kuusi kuukautta.

Perheluokan muutosta ei tehdä, kun

- henkilö on tutkintavankeudessa ja hänelle maksetaan edelleen asumistukea
- asumistuki maksetaan samassa asunnossa asuvan avio- tai avopuolison toimeentulon turvaamiseksi ajalta, jolta vankilassa oleva henkilö ei itse ole oikeutettu saamaan etuutta.

Jos asumistuki on ollut keskeytettynä ja kotona olevan puolison asumistuki on tarkistettu Y-perheluokan mukaiseksi, tarkistetaan asumistuki todellisten perhesuhteiden mukaiseksi samasta ajankohdasta, josta vankilassa olleen puolison asumistuen maksaminen vapautumisen tai valvotun koevapauden alkamisen jälkeen alkaa.

1.12.4 Huomattava muutos

Asumistuki tarkistetaan, kun asumismenoissa tai vuositulossa on tapahtunut huomattava muutos. (EAL 571/2007 17 § 2 mom. 6 ja 7 kohta)

Asumismenojen tai vuositulon huomattavan muutoksen katsotaan tapahtuneen, kun:

- huomioon otettavat vuosittaiset asumismenot ovat alentuneet tai nousseet vähintään 204 euroa vuonna 2023.
- asumistukeen vaikuttava vuositulo on noussut vähintään 1 018 euroa tai alentunut vähintään 509 euroa vuonna 2023.

Huomattavan muutoksen määrä otetaan huomioon asumistuen tarkistusajankohdan KE-indeksin mukaisena. Ohjelma laskee huomattavan muutoksen määrän.

Kun asumistuki tarkistetaan asumismenojen huomattavan muutoksen vuoksi, vuositulo otetaan huomioon asumismenojen muutosajankohdan mukaisena. Kun asumistuki tarkistetaan vuositulossa tapahtuneen huomattavan muutoksen vuoksi, asumismenot otetaan huomioon vuositulon muutosajankohdan mukaisena.

Huomattavan muutoksen säännöstä sovelletaan myös hakemuksen käsittelyaikana tapahtuneisiin asumismenojen ja vuositulojen muutoksiin.

Asumismenojen huomattava muutos

Asumistuki tarkistetaan, kun asumismenoissa on tapahtunut huomattava muutos joko menojen nousun tai alentumisen vuoksi.

Asumismenojen muutos lasketaan uusien ja entisten menojen erotuksena. Jos menot ylittävätenimmäismäärän, menojen muutoksen määrä on todellisten asumismenojen erotus eikä enimmäismäärien erotus.

Asumistukea ei tarkisteta pelkästään enimmäismäärien korotuksen vuoksi.

Kun edellisessä tarkistuksessa asumismenoissa ei ole tapahtunut huomattavaa muutosta, menojen määrää laskettaessa verrataan uusia asumismenoja niihin asumismenoihin, joiden perusteella asumistukea maksetaan.

Vuositulon huomattava muutos

Asumistuki tarkistetaan, kun vuositulossa on tapahtunut huomattava muutos joko vuositulon nousun tai alentumisen vuoksi.

Jos asumistuessa on lisäomavastuu, huomattavan muutoksen määrää laskettaessa verrataan uutta vuosituloa entiseen, kansaneläkeindeksillä tarkistusajankohdan tasoon korotettuun vuosituloon.

Jos asumistuessa ei ole ollut lisäomavastuuta, verrataan uutta vuosituloa täysimääräiseen asumistukeen oikeuttavaan tuloajaan.

Asumistuen määrä ennallaan

Asumistuen määrää ei tarkisteta asumismenojen huomattavan nousun perusteella, jos asumistuki alenisi vuositulon nousun vuoksi, ellei myös vuositulossa ole tapahtunut huomattavaa muutosta. Asumistuki maksetaan entisen suuruisena seuraavaan muuhun tarkistukseen tai määräaikaistarkistukseen saakka. (EAL 571/2007 17 § 3 mom.)

Jos myös vuositulossa on tapahtunut huomattava muutos, asumistuen määrä tarkistetaan uusien menojen ja tulojen mukaiseksi.

1.12.5 Tarkistamisajankohta

(EAL 571/2007 17 § 5 ja 6 mom.)

Määräaikaistarkistus tehdään kahden vuoden kuluttua asumistuen myöntämisestä tai edellisestä tarkistamisesta.

Muu tarkistus tehdään muutosta seuraavan kuukauden alusta. Jos muutos tapahtuu kuukauden ensimmäisenä päivänä, asumistuki tarkistetaan kuitenkin sen kuukauden alusta.

Kun asumistuensaajan avio-/ avopuoliso kuolee tarkistus tehdään kuitenkin aina seuraavan kuukauden alusta.

Asunnon vaihdon yhteydessä asumistuki tarkistetaan sen kuukauden alusta, jolta asumistuen hakija on maksanut koko kuukauden vuokran tai vastikkeen, jos hän muuttaa asuntoon saman kuukauden aikana.

1.12.6 Eläkelaji vaihtuu

Asumistukea **ei tarkisteta**, kun Kelan lesken eläke lakkaa ja eläkkeenhakijalle myönnetään vanhuuseläke. Asumistuen maksaminen jatkuu seuraavaan tarkistukseen saakka, ellei asumismenoissa tai asumistukituloissa ole tapahtunut huomattavaa muutosta vanhuuseläkkeen alkaessa.

1.13 Keskeyttäminen

Asumistuki voidaan keskeyttää

- väliaikaisesti, kun on syytä olettaa eläkkeen olevan maksussa väärin perustein
- asumistuen saajan laitoshoidon joutumisen vuoksi
- asumistuensaajan vankilassa olon vuoksi

1.13.1 Väliaikainen keskeyttäminen

Asumistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää maksusteellä tai antamalla väliaikainen päätös. Asumistuen väliaikainen keskeyttäminen osittain tai kokonaan tulee kysymykseen silloin, kun

- toimiston tietoon on tullut, että etuudensaajan olosuhteet ovat muuttuneet
- tuensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta

Väliaikaisella keskeyttämisellä osittain tai kokonaan on tarkoitus estää liिकासuoritus. Väliaikaisesta päätöksestä/maksusteestä ei ole valitusoikeutta.

Asumistuensaajan olosuhteet ovat muuttuneet

Jos keskeytät asumistuen maksusteella, pyydä välittömästi tarkempi selvitys muutoksesta asiakkaalta viestillä tai kirjeellä. Viestiä voit käyttää, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan asian selvittelyyn. Muussa tilanteessa pyydä tarkempi selvitys asiakaskirjeellä AEH03.

Jos keskeytät asumistuen väliaikaisella päätöksellä, päätökseen kirjoittuu ohjelmallisesti päätösteksti AEO18, jonka perusteella asiakkaalle lähtee asumistuen hakemuslomake (AE 1).

Jos selvitystä ei saada pyydettyinä aikana, ratkaise asia käytettävissä olevien tietojen perusteella lopullisella päätöksellä muutosajankohdasta lukien. Anna päätös neljän viikon kuluessa väliaikaisesta keskeyttämisestä/vähentämisestä koskevasta ilmoituksesta tai päätöksestä. Päätöksestä on muutoksenhakuoikeus.

Jos pyydät asumistuen saajalta lisäselvityksiä keskeyttämättä asumistukea ja hän ei toimita pyydettyä selvitystä, voit antaa asumistuesta lopullisen päätöksen käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Mahdollisesti liikaa maksettu asumistuki peritään takaisin.

Lue lisää takaisinperinnästä.

Asumistuensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta

Jos tuensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta, keskeytä asumistuen maksu väliaikaisella päätöksellä. Muokkaa päätöstä tilanteeseen sopivaksi.

Maksuunpano

Jos keskeytettyä asumistukea aletaan maksaa uudelleen, asumistuki voidaan maksaa kuudelta kalenterikuukaudelta takautuvasti.

(EAL 571/2007 31 §)

1.13.2 Laitoshoido

Jos asumistuensaaja on jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa tai sitä vastaavassa hoidossa (laitoshoido) ja hänellä on edelleen asumismenoja, asumistuen maksaminen keskeytetään laitoshoidon alkamista seuraavan kymmenennen kuukauden alusta (EAL 571/2007 26 §)

Lue lisää - Avo- ja laitoshoidosta (Menettelyohjeet - Avo- ja laitoshoido)

Jos asumistuen saajan asumismenot ovat lakanneet hänen jouduttuaan laitoshoidoon, asumistuki lakkautetaan asumismenojen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

Lue lisää - Lakkauttaminen (Ratkaisutyö - Eläkkeensaajan asumistuki - Etuusohje - Lakkauttaminen)

Laitoshoidossa olevalle ei voida myöntää asumistukea uuteen asuntoon ennen kuin sen kuukauden alusta, jona hän on muuttanut asuntoon. Kuitenkin asumistuki voidaan tarkistaa esimerkiksi asunnon vaihdon vuoksi yhdeksän kuukauden aikana.

Miten saat ilmoituksen laitoshoidosta?

Asumistuen saaja

Asumistuen hakija on veloitettu ilmoittamaan, onko hän tai hänen aviopuolisonsa julkisessa laitoshoidossa tai sitä vastaavassa hoidossa.

Asumistuen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kelalle laitushoitoon joutumisesta. (EAL 571/2007 22 §)

Laitos

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu laitos ja sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettu

hyvinvointialue on velvollinen ilmoittamaan Kelalle asumistuen saajan joutumisesta laitushoitoon (EAL 571/2007 45 §)

Ilmoitus on tehtävä hoidosta, jonka voidaan arvioida jatkuvan vähintään kolme kuukautta tai joka on kestänyt kaksi kuukautta ja jatkuu edelleen. Hoitoa pidetään yhdenjaksoisena, vaikka tuensaaja siirtyy laitoksesta toiseen.

Hyvinvointialue

Hyvinvointialueen on ilmoitettava Kelalle eläkkeensaajan asumistukea saavan joutumisesta jatkuvaan julkiseen laitushoitoon. Päällekkäisten ilmoitusten välttämiseksi hyvinvointialue ilmoittaa vakuutuspiiriin vain tuensaajan sijoittamisesta yksityiseen laitokseen.

Hyvinvointialueen on ilmoitettava Kelalle myös, jos

- sijoitushoidossa olevan tuensaajan omat varat eivät enää riitä puoleen hoitokustannuksista ja hoito hyvinvointialueen kustannuksella alkaa
- hyvinvointialueen tuki yksikölle tai ylläpitäjälle muuttuu niin, että sillä voi olla vaikutusta siihen, onko laitoshoidon katsottava olevan yksityistä vai julkista.

Laitoshoidon vaikutus eläkkeensaajan asumistukeen

Eläkkeensaajan asumistuen maksaminen keskeytetään, jos laitushoito on julkista ja jatkuvaa. Tuki keskeytetään seuraavan kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana laitushoito on kestänyt yhdeksän kuukautta.

Kun vakuutuspiiriin saadaan tieto henkilön laitushoitoon joutumisesta tai laitoshoidon päättymisestä, laitushoitajakso rekisteröidään YTLH-tapahtumalla. Ohjelma laskee rekisteröityjen tietojen perusteella, onko laitushoito ollut jatkuvaa.

Laitoshoidon jatkuvuus

Yhdenjaksoinen laitushoito katsotaan jatkuvaksi, jos se kestää yli kolme kuukautta. Asiaan ei vaikuta se, peritäänkö hoidosta pitkäaikaisen vai lyhytaikaisen hoidon maksu.

Jos laitushoito ei ole yhdenjaksoista, se katsotaan kuitenkin jatkuvaksi, jos

- laitushoitopäiviä on vähintään 90 ja
- kotonaoloajat kestävät 15 päivää tai vähemmän ja
- laitushoitojaksot ovat keskimäärin pitempiä kuin kotonaolojaksot.

Laitushoitoon tulopäivä lasketaan hoitopäiväksi ja laitoksesta lähtöpäivä kotonaolopäiväksi.

Laitoshoidon jatkuvuus keskeytyy, kun asumistuen saaja on kotona yhdenjaksoisesti vähintään 16 päivää. Asumistuen saajan lähtiessä vähintään 16 päivää kestäväälle lomalle hoidon katsotaan päättyvän, vaikka hänet pidettäisiinkin edelleen laitoksen kirjoissa ja häneltä perittäisiin hoitomaksu.

Hoito ei ole jatkuvaa eikä etuuksien maksamista keskeytetä, jos

- kysymyksessä on pelkkä päivä- tai yöhoito tai
- etuudensaaja on toistuvasti yhtä pitkät ajat kotona kuin laitoksessa.

Keskeytysajankohta

Jos laitoshoidon ei ole yhdenjaksoista, keskeytysajankohta määräytyy jatkuvaksi hoidoksi katsottavan hoidon alkamisajankohdan mukaan. Laitoshoitopäivien laskennassa tarkastelujakso on aina kahden vähintään 16-päiväisen kotonaolojakson välinen jakso.

Kun tutkintavankina oleva tai vankeusrangaistusta suorittava henkilö saa samanaikaisesti laitoshoidon esimerkiksi vankisairaалassa ja siirtyy vapauduttuaan muuhun laitoshoidon, otetaan vankeusajan laitoshoidon aika huomioon jatkuvan laitoshoidon alkamisaikaa määrättäessä.

Kun omalla kustannuksellaan laitoshoidossa olevan hoitotuuensaajan omat varat eivät enää riitä hoitokustannusten korvaamiseen, julkisen hoidon alkamisajaksi katsotaan sen kuukauden ensimmäinen päivä, jonka aikana hänen tulonsa eivät enää riitä puoleen hoitokustannuksista. Keskeytysajankohta määräytyy vastaavalla tavalla silloin, kun julkinen tuki yksikölle tai sen ylläpitäjälle erikseen tai hoidettavalle henkilölle annetun toimeentulotuen kanssa yhteenlaskettuna ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista.

Maksamisen uudelleen aloittaminen laitoshoidon päättyttyä

Jos hoito **oli jatkuvaa**, keskeytetyn asumistuen maksaminen aloitetaan laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos laitoshoidon päättymispäivä on kuukauden 16.–31. päivä. Jos laitoshoidon päättyy kuukauden 1.–15. päivä, tuen maksaminen aloitetaan jo saman kuukauden alusta, ei kuitenkaan kuolinkuukauden alusta.

Jos laitoshoidon päättyttyä todetaan, että laitoshoidon **ei ollut jatkuvaa**, asumistuen maksaminen aloitetaan keskeytysajankohdasta. Näin menetellään myös silloin, kun tuensaaja on kuollut laitoshoidossa ollessaan.

1.13.3 Keskeyttäminen vankilassa olon vuoksi

Etuuden maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta.

Lue lisää > Vankilassa olo ja Kelan etuudet (Menettelyohjeet > Etuuksien ratkaisutyö > Vankilassa olo ja Kelan etuudet)

1.14 Lakkauttaminen

Eläkkeensaajan asumistuki lakkautetaan, kun (EAL 571/2007 32 §)

- asumistuen saaja muuttaa asunnosta eikä asumistukea ei tarkisteta asunnon vaihdon perusteella
- asumistuen saajalle aletaan maksaa yleistä asumistukea
- asumistuen saaja on joutunut jatkuvaan julkiseen laitoshoidon ja hänen aviopuolisonsa asumistuki on tarkistettu perheluokan muutoksen vuoksi ($PP > Y$)
- asumistuen saajan asumismenot lakkaavat
- asumistuen saaja ei ole palauttanut määräaikaistarkistusta koskevaa hakemusta määräajassa
- edellytykset asumistuen saamiseen eivät enää täyty
- asumistuen saaja pyytää lakkauttamista
- asumistuensaaja muuttaa pysyvästi ulkomaille
- asumistuen saaja kuolee.

Jos asumistuki on myönnetty määräaikaisen eläkkeen perusteella, myös asumistuki lakkaa määräaikaisen eläkkeen lakatessa.

Asumistuki lakkaa määräaikaistarkistuksessa ohjelmallisesti, jos hakemus ei ole tullut vireille lakkautusajoon mennessä.

Asumistuki lakkautetaan myös, kun kaikki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain mukaisesti lepäämässä olevat työkyvyttömyyseläkkeet lakkautetaan lepäämisen kestänyt enimmäisajan eli kaksi vuotta. Näin menetellään, koska asumistuella ei ole enää perustetta.

Asumistuki lakkautetaan myös, kun edellytykset sen saamiseen eivät enää täyty. Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun tuensaaja asuu ulkomailta pääosan vuodesta eikä asumistukiasuntoa voida enää pitää vakinaisena asuntona. Katso lisää vakinaisesta asunnosta kohdasta asumismenot.

Asumistuki voidaan lakkauttaa myös saajan pyynnöstä.

1.14.1 Pyyntöä lakkauttaminen

(EAL 571/2007 32 § 2 mom.)

Asumistuki voidaan etuudensaajan pyynnöstä lakkauttaa

- seuraavasta maksuerästä
- myöntämisaikasta tai muusta ajankohdasta

Lakkautuspyyntö voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Lähetä tarvittaessa asumistuensaajalle kirje AEH08 (Tuen lakkauttaminen omasta pyynnöstä). Kirjaa lakkautuspyyntö Oivan kommenttikenttään.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuus, et voi tehdä lakkautusta ilman etuudensaajan laillisen edustajan suostumusta.

Lakkauttaminen seuraavasta maksuerästä lukien

Asumistuen voit aina lakkauttaa etuudensaajan pyynnöstä seuraavasta maksuerästä lukien (Lakkautus-ratkaisu).

Lakkauttaminen myöntämisaikankohdasta (asumistukea ei maksettu)

Jos päätös on jo annettu, mutta asumistukea ei ole vielä maksettu, rekisteröi hylkäysratkaisu etuuden myöntöajankohdalle.

Anna asiakkaalle päätös, jossa kerrot, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien.

Lakkauttaminen myöntämisaikankohdasta (asumistukea on maksettu)

Voit lakkauttaa asumistuen maksusteella. Keskeytä tällöin tuen maksaminen seuraavan säännöllisen maksun ajasta. Pyydä asumistuensaajaa palauttamaan saamansa maksut Kelan tilille FI69 5000 0110 0248 24. Ilmoita odotettavissa olevasta palautuksesta tekemällä toimeksiantotyö Palautusten käsittelytiimin Etuuspalautekset -työjonoon (tarkenteella "Selvitettävä asia" ja tarkenteen lisätiedoilla "Palautus"). Pyydä työn kommentissa palauttamaan työ, kun pyydetyt maksut on kirjattu palautuneeksi.

Kun maksetut etuuserät on palautettu, anna tuensaajalle päätös, jossa kerrotaan, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien. Rekisteröi hylkäysratkaisu etuuden myöntöajankohdalle.

Menettelystä, kun hakemusta ei vielä ole ratkaistu, lue lisää Hakemuksen peruminen.

1.14.2 Lakkautusajankohta

Asumistuki lakkautetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta, kun

- asumistuensaaja muuttaa pois asunnosta (ei asunnon vaihto)
- asumistuen saajan asumismenot lakkaavat
- edellytykset asumistuen saamiseen eivät enää täyty
- asumistuen saaja muuttaa pysyvästi ulkomaille
- asumistuen saaja kuolee.

Asumistuki lakkautetaan sen kuukauden alusta, jona

- asumistuen saajalle aletaan maksaa asumistukilain mukaista asumistukea
- asumistuen saaja on joutunut jatkuvaan julkiseen laitoshoidon ja hänen aviopuolionsa asumistuki on tarkistettu perheluokan muutoksen vuoksi ($PP > Y$)
- asumistuen saajan asumismenot lakkaavat kuukauden 1. päivänä

Asumistuki lakkautetaan määräaikaistarkistuksen ajankohdasta, jos asumistuen saaja ei ole palauttanut määräaikaistarkistusta koskevaa hakemusta määräajassa.

Asumistuki lakkautetaan asumistuen saajan pyynnöstä seuraavasta maksusta tai hänen ilmoittamastaan ajankohdasta.

1.15 Liikamaksu

Asumistuen liikamaksu syntyy takautuvan tarkistus- tai lakkautusratkaisun yhteydessä. Ohjelma ohjaa sinua valitsemaan Liikamaksu-näytön, jolla näytetään aika, jolta liikamaksua on muodostunut ja liikamaksun määrä. Voit päättää jo tässä yhteydessä mahdollisesta liikamaksun takaisinperinnästä luopumisesta tai siitä, että takaisinperinnästä päätetään myöhemmin. Näytöllä joudut ottamaan kantaa myös tuensaajan kuulemiseen.

1.15.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.15.2 Regressimenettely

Eläkkeensaajan asumistuki voidaan periä takaisin suoraan

- Kelalta, kun yleistä asumistukea on maksettu samalta takautuvalta ajalta (EAL 571/2007 29 §)
- työeläkelaitokselta tai vakuutusyhtiöltä, kun
  - työeläkkeestä, tapaturma- tai sotilasvammakorvauksesta on valitus vireillä (EAL 571/2007 30 § 1 mom.)
  - työeläkettä, tapaturmakorvausta tai liikennevahinkokorvausta korotetaan takautuen (EAL 571/2007 30 § 2 mom.)

Työeläkelaitokselta ja vakuutusyhtiöltä perintä edellyttää, että samanaikaisesti peritään takaisin myös kansaneläkettä. Siten pelkästään asumistukea ei voida periä työeläkelaitokselta tai vakuutusyhtiöltä.

1.15.2.1 ELAT-YLAT-regressi

Eläkkeensaajan asumistuki voidaan periä samalle ajalle myönnetystä yleisestä asumistuesta. (EAL 571/2007 29 §) ja (YAL 938/2014 26 §)

Regressimenettely tulee kyseeseen, kun eläkkeensaajan asumistukea saavalle henkilölle myönnetään takautuvasti yleinen asumistuki. Tällainen tilanne syntyy, kun asumistuen saajan työeläke tai eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttava muu korvaus lakkaa.

Toimenpiteet

Lakkauta ensin eläkkeensaajan asumistuki molempien puolisoitten osalta. Myönnä tämän jälkeen yleinen asumistuki. Takautuvasti myönnetystä yleisestä asumistuesta vähennetään eläkkeensaajan asumistuen liikamaksut liikamaksut Regressikuittaus-tiedon tai Regressiperintävaatimuksen perusteella ohjelmallisesti. Lue lisää AY - ratkaisun osalta AY-tekniset ohjeet

Jos myönnettävä yleinen asumistuki on pienempi kuin maksettu eläkkeensaajan asumistuki, peritään erotus normaalilla takaisinperintämenettelyllä.

1.15.2.2 Tuloksi luettavasta eläkkeestä valitus vireillä

Regressimenettelyn tarkoitus on turvata asumistuen saajan toimeentulo muutoksenhakuajalta.

Regressimenettelyä käytetään, kun

- eläkkeensaajan asumistuessa tuloksi luettavasta eläkkeestä tai muusta korvauksesta on valitus vireillä tai
- työeläkelaitos jatkaa valituksen perusteella myönnettyä kuntoutustukea (EAL 571/2007 30§ 1 mom.)

Menettelyä käytetään vain silloin, kun valitus koskee henkilön omaa työeläkettä tai muuta korvausta. Asumistuen osalta regressioikeus edellyttää, että myös kansaneläkkeeseen sovelletaan vastaavaa menettelyä. Menettelyä ei käytetä, jos etuuden myöntämisellä ei ole eläkkeensaajalle taloudellista merkitystä.

Regressioikeus on seuraavista työeläkkeistä ja korvauksista:

- lakisääteiset yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset omat työeläkkeet
- luopumistuki
- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen elinkorko ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen huoltoeläke.

Muut eläkkeet ja korvaukset jäävät regressimenettelyn ulkopuolelle.

Regressimenettelyn toimenpiteet

Vakuutuspiirissä

- Anna väliaikainen päätös ja ilmoita muulle laitokselle Kelan regressioikeusta kirjeellä YHV48.
- Lähetä ilmoitus laitokselle, jonka eläke- tai korvauspäätöksestä on haettu muutosta ja seurannaislaitokselle. Ilmoitus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksupäivää.
- Luo Oiwaan Seuranta -työ ja kirjoita työn kommenttiin, mistä laitoksista työeläkettä peritään asumistuen regressinä. Liitä kirje työhön ja siirrä työjonolle Eteläinen vakuutuspiiri/Regressit 38000.

Eteläisessä vakuutuspiirissä

- Vahvista väliaikainen päätös sen jälkeen, kun muutoksenhaun jälkeen annettu työeläkepäätös tai muu korvauspäätös on lainvoimainen.
- Anna väliaikainen päätös jokaisen päätöksen jälkeen, jos muutoksenhakuasteet ovat antaneet päätökset eri aikoina. Anna lopullinen vahvistuspäätös vasta, kun kaikista valituksista on annettu lainvoimaiset päätökset.
- Lähetä perimisilmoitus (etuudesta riippuen VEG81, GEG81, AEG81 tai YHV50) kullekin laitokselle erikseen, kun liikamaksua peritään usealta eri laitokselta. Jos liikamaksua ei jää perittäväksi, ilmoita eläkettä maksavalle laitokselle, että regressivaatimus raukeaa (kirje YHV49).

- Jos liikamaksua ei saada perittyä kokonaan eläkkeen tai korvauksen maksajalta regressimenettelyllä, peri jäljellä oleva liikamaksu eläkkeensaajalta tavallista takaisinperintämenettelyä käyttäen.
- Tarkista Kelan maksama etuus väliaikaisella päätöksellä, jos työeläkelaitos on valituksen vireillä ollessa myöntänyt eläkkeen väliaikaisella päätöksellä tai esimerkiksi tapaturmaeläkkeestä on annettu ennakkopäätös.
- Anna lopullinen päätös, kun työeläkettä tai korvausta koskevasta muutoksenhausta on annettu lainvoimainen päätös. Lähetä perimisilmoitus eläkkeen tai korvauksen maksajalle.

Puolisoiden eläkkeet

Kansaneläkkeen ja asumistuen myöntäminen tai tarkistaminen, kun puolison eläkkeeseen sovelletaan tai on sovellettu regressimenettelyä työeläkettä koskevan valituksen vuoksi:

1. Molemmat puoliset hakevat asumistukea uutena etuutena ja toisen puolison kansaneläke on ratkaistu regressimenettelyä käyttäen:

- asumistukea ei myönnetä kummallekaan puolisolle, ennen kuin työeläkettä koskeva valitus on ratkaistu.

2. Toinen puoliso saa kansaneläkettä ja asumistukea, toiselle puolisolle ollaan myöntämässä kansaneläkettä ja asumistukea regressimenettelyä käyttäen:

- vakuutuspiiri muuttaa ennestään asumistukea saavan puolison perheluokan PP:ksi väliaikaisella päätöksellä ja ottaa tuloksi hakemuksessa ilmoitetut uudet tulot.
- vakuutuspiiri myöntää toiselle puolisolle kansaneläkkeen ja asumistuen regressimenettelyä soveltaen.

3. Toinen puolisoista saa kansaneläkettä ja asumistukea, joihin on sovellettu regressimenettelyä. Puolisoista toinen hakee kansaneläkettä ja asumistukea myöhemmin:

- Vakuutuspiiri antaa päätöksen kansaneläkkeen määrästä. Eteläisen vakuutuspiirin eläketiimi ratkaisee molempien puolisoiden osalta asumistuen. Asumistukea hakevalle puolisolle myönnetään asumistuki vasta, kun eläkettä saavan puolison valitus on ratkaistu.

1.15.2.3 Työeläkettä korotettu takautuen

Kun tuloksi otettavaa eläkettä tai korvausta oikaistaan tai tarkistetaan takautuen tai oikaisupäätöksen jälkeen myönnetään kuntoutustuelle jatkoa, Kelalla on oikeus saada takaisin samalta ajalta aiheutta maksettu kansaneläke, ylimääräinen rintamalisä ja eläkkeensaajan asumistuki suoraan muun eläkkeen tai korvauksen maksajalta regressimenettelyä käyttäen. (EAL 571/2007 30 §) Asumistuki voidaan periä vain samanaikaisesti kansaneläkkeen kanssa.

Regressioikeus Kelalla on seuraavista eläkkeistä ja korvauksista:

- lakisääteiset yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset omat työeläkkeet ja perhe-eläkkeet

- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen tapaturmaeläke/ elinkorko, perhe-eläke/huoltoeläke sekä kuntoutuksena maksettava tapaturmaeläke/ elinkorko
- liikennevahingon perusteella maksettava työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke, yli vuoden ajalta maksettava ansionmenetyksenkorvaus sekä kuntoutuksena maksettava työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksenkorvaus

Muut eläkkeet ja korvaukset (esim. rekisteröimätön lisäeläke) eivät kuulu Kelan regressioikeuden piiriin. Regressioikeutta ei ole myöskään uutena etuutena myönnettävään työeläkkeeseen tai muuhun korvaukseen.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Työeläkelaitokset ja muuta korvausta maksavat laitokset ilmoittavat Eteläisen vakuutuspiirille tiedon työeläkkeen tai muun korvauksen takautuvasta korottamisesta.

Kun olet saanut tiedon,

- anna kansaneläkkeen/takuueläkkeen, ylimääräisen rintamalisän ja yleensä eläkkeensaajan asumistuen oikaisu- tai tarkistuspäätös ja
- peri työeläkkeen tai muun korvauksen maksajalta samalta ajalta liikaa maksettu kansaneläke / takuueläke, ylimääräinen rintamalisä ja asumistuki.
- peri liikamaksu, jota ei saada takaisin regressimenettelyllä.

1.16 Etuusväärinkäytös

Etuuden väärinkäytöksellä tarkoitetaan etuuden hakijan tai saajan tahallista ja tarkoituksellista menettelyä, jolla hän pyrkii saamaan etuutta perusteetta tai määrältään liian suurena.

Lue lisää etuusväärinkäytöksistä

Lue lisää [etuusväärinkäytösprosessista](#)

1.17 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.